

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อเป็นพื้นฐานสำหรับการดำเนินการวิจัยโดยได้ลำดับเรื่อง ดังนี้

1. หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ
 2. ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการเรียนการสอน
 3. เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการสอนภาษาอังกฤษ
 - 3.1 แนวคิดการสอนภาษาอังกฤษ
 - 3.2 การสอนทักษะภาษาอังกฤษ
 - 3.3 การสอนอ่านภาษาอังกฤษ
 4. บทเรียนสำเร็จรูป
 5. การ์ตูน
 6. ความพึงพอใจ
 7. แผนการจัดการเรียนรู้
 8. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
 - 8.1 งานวิจัยในประเทศ
 - 8.2 งานวิจัยต่างประเทศ

หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544

คำสั่งกระทรวงศึกษาธิการที่ 1166/2544 เรื่อง ให้ใช้หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 เพื่อให้การจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานสอดคล้องกับสภาพความเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจ สังคม และความเจริญก้าวหน้าทางวิทยาการเป็นการสร้างกลยุทธ์ใหม่ในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาให้สามารถตอบสนองความต้องการการของบุคคลสังคมไทย ผู้เรียนมีศักยภาพในการแข่งขันและร่วมมืออย่างสร้างสรรค์ในสังคมโลกเป็นไปตามเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 และพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติพุทธศักราช 2542 (กระทรวงศึกษาธิการ. 2545 : 1 - 8)

ฉะนั้น อาศัยอำนาจตามความในมาตรา 20 แห่งพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. 2534 มาตรา 25 แห่งพระราชบัญญัติปรับปรุงกระทรวง ทบวง กรม พ.ศ. 2534 และมาตรา 74 แห่งพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 กระทรวงศึกษาธิการจึงให้ใช้หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2544 ดังปรากฏแนบท้ายคำสั่งนี้แทนหลักสูตรระดับประถมศึกษามัธยมศึกษาตอนต้นมัธยมศึกษาตอนปลายหรือเทียบเท่าทุกฉบับที่กระทรวงศึกษาธิการ ได้มีคำสั่งให้ใช้ไว้ก่อนหน้านี้นี้เงื่อนไขและเวลาการใช้หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 ให้เป็นไปดังนี้ ปีการศึกษา 2546 ให้ใช้หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 ในชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 และ 4 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 และ 4 ปีการศึกษา 2547 ให้ใช้หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 ในชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 และ 2 ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 และ 5 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 และ 2 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 และ 5

ปีการศึกษา 2548 ให้ใช้หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 ทุกชั้นเรียนทั้งนี้ ให้เริ่มใช้หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 ในโรงเรียนนำร่องและโรงเรียนเครือข่าย ที่กระทรวงศึกษาธิการประกาศรายชื่อ ในชั้นเรียนที่เป็นไปตามลำดับข้างต้น ตั้งแต่ปีการศึกษา 2545 เป็นต้นไป ให้ปลัดกระทรวงศึกษาธิการมีอำนาจในการยกเลิก เพิ่มเติม เปลี่ยนแปลงมาตรฐานการเรียนรู้ช่วงชั้นในหลักสูตรดังกล่าว ให้เหมาะสมกับกลุ่มเป้าหมาย และวิธีการจัดการศึกษาอื่น ๆ ได้ หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 มีองค์ประกอบ ดังนี้

1. หลักการ
2. จุดหมาย
3. โครงสร้าง

หลักการ

เพื่อให้การจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานเป็นไปตามแนวนโยบายการจัดการศึกษาของประเทศ จึงกำหนดหลักการของหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานไว้ ดังนี้

1. เป็นการศึกษาเพื่อความเป็นเอกภาพของชาติ มุ่งเน้นความเป็นไทยควบคู่กับความเป็นสากล
2. เป็นการศึกษาเพื่อปวงชน ที่ประชาชนทุกคนจะได้รับการศึกษาอย่างเสมอภาคและเท่าเทียมกัน โดยสังคมมีความส่วนร่วมในการจัดการศึกษา

3. ส่งเสริมให้ผู้เรียน ได้พัฒนาและเรียนรู้ด้วยตนเองอย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต โดยถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด สามารถพัฒนาตามธรรมชาติ และเต็มศักยภาพ
4. เป็นหลักสูตรที่มีโครงสร้างยืดหยุ่นทั้งด้านสาระ เวลา และการจัดการเรียนรู้
5. เป็นหลักสูตรที่จัดการศึกษาได้ทุกรูปแบบครอบคลุมทุกกลุ่มเป้าหมาย สามารถเทียบโอนผลการเรียนรู้ และประสบการณ์

จุดหมาย

หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานมุ่งพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ เป็นคนดี มีปัญญา มีความสุข และมีความเป็นไทย มีศักยภาพในการศึกษาต่อ และประกอบอาชีพ จึงกำหนดจุดหมายซึ่งถือเป็นมาตรฐานการเรียนรู้เกิดคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ดังต่อไปนี้

1. เห็นคุณค่าของตนเอง มีวินัยในตนเอง ปฏิบัติตามหลักธรรมของพระพุทธศาสนาหรือศาสนาที่ตนนับถือ มีคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมอันพึงประสงค์
2. มีความคิดสร้างสรรค์ ใฝ่รู้ใฝ่เรียน รักการอ่าน รักการเรียน และรักการค้นคว้า
3. มีความรู้อันเป็นสากล รู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลงและความเจริญก้าวหน้าทางวิทยาการมีทักษะ และศักยภาพในการจัดการ การสื่อสารและการใช้เทคโนโลยี ปรับปรุงการคิด การทำงาน ได้เหมาะสมกับสถานการณ์
4. มีทักษะกระบวนการ โดยเฉพาะทางคณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ การคิดสร้างปัญญาและทักษะในการดำเนินชีวิต
5. รักการออกกำลังกาย ดูแลตนเองให้มีสุขภาพและบุคลิกภาพที่ดี
6. มีประสิทธิภาพในการผลิตและการบริโภค มีค่านิยมเป็นผู้ผลิตมากกว่าเป็นผู้บริโภค
7. เข้าใจในประวัติศาสตร์ของชาติไทย ภูมิใจในความเป็นไทยเป็นพลเมืองดี ยึดมั่นในวิถีชีวิต และการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข
8. มีจิตสำนึกในการอนุรักษ์ภาษาไทย ศิลปะ วัฒนธรรม ประเพณี กีฬา ภูมิปัญญาไทย ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
9. รักประเทศชาติและท้องถิ่น มุ่งทำประโยชน์และสร้างสิ่งที่ดีงามให้แก่สังคม

โครงสร้าง

เพื่อให้การจัดการศึกษาเป็นไปตามหลักการจุดหมายและมาตรฐานการเรียนรู้ที่กำหนดไว้ให้สถานศึกษาและผู้ที่เกี่ยวข้องมีแนวปฏิบัติในการจัดหลักสูตรสถานศึกษาจึงได้

กำหนดโครงสร้างของหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน ดังนี้

1. ระดับช่วงชั้น

กำหนดหลักสูตรเป็น 4 ช่วงชั้น ตามระดับพัฒนาการของผู้เรียน ดังนี้

ช่วงชั้นที่ 1 ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-3

ช่วงชั้นที่ 2 ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-6

ช่วงชั้นที่ 3 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-3

ช่วงชั้นที่ 4 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4-6

2. สาระการเรียนรู้

กำหนดสาระการเรียนรู้ตามหลักสูตร ซึ่งประกอบด้วยองค์ความรู้ ทักษะหรือกระบวนการการเรียนรู้ และคุณลักษณะหรือค่านิยม คุณธรรม จริยธรรมของผู้เรียน เป็น 8 กลุ่ม ดังนี้

2.1 ภาษาไทย

2.2 คณิตศาสตร์

2.3 วิทยาศาสตร์

2.4 สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม

2.5 สุขศึกษาและพลศึกษา

2.6 ศิลปะ

2.7 การงานอาชีพและเทคโนโลยี

2.8 ภาษาต่างประเทศ

สาระการเรียนรู้ทั้ง 8 กลุ่มนี้ เป็นพื้นฐานสำคัญที่ผู้เรียนทุกคนต้องเรียนรู้

โดยอาจจัดเป็น 2 กลุ่ม คือ กลุ่มแรก ประกอบด้วย ภาษาไทย คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ และสังคมศึกษาและวัฒนธรรมเป็นสาระการเรียนรู้ที่สถานศึกษาต้องใช้เป็นหลักในการจัดการเรียนการสอนเพื่อสร้างพื้นฐานการคิดและเป็นกลยุทธ์ในการแก้ปัญหาและวิกฤตของชาติ กลุ่มที่สอง ประกอบด้วย สุขศึกษาและพลศึกษา ศิลปะ การงานอาชีพและเทคโนโลยีและภาษาต่างประเทศ เป็นสาระการเรียนรู้ที่เสริมสร้างพื้นฐานความเป็นมนุษย์และสร้างศักยภาพในการคิดและการทำงานอย่างสร้างสรรค์

หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานกำหนดสาระและมาตรฐานการเรียนรู้ไว้ในสาระการเรียนรู้ต่าง ๆ โดยเฉพาะกลุ่มวิทยาศาสตร์ กลุ่มสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม กลุ่มสุขศึกษาและพลศึกษา กลุ่มภาษาต่างประเทศ กำหนดให้เรียนภาษาอังกฤษทุกช่วงชั้น

ส่วนภาษาต่างประเทศอื่น ๆ สามารถเลือกจัดการเรียนรู้ได้ตามความเหมาะสม

หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานกำหนดสาระการเรียนรู้ในแต่ละกลุ่มไว้เฉพาะส่วนที่จำเป็นในการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนทุกคนเท่านั้น สำหรับส่วนที่ตอบสนองความสามารถ ความถนัดและความสนใจของผู้เรียนแต่ละคนนั้นสถานศึกษาสามารถกำหนดเพิ่มขึ้นได้ให้สอดคล้องและสนองตอบศักยภาพของผู้เรียนแต่ละคน

3. กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน

เป็นกิจกรรมที่จัดให้ผู้เรียนได้พัฒนาความสามารถของตนเองตามศักยภาพมุ่งเน้นเพิ่มเติมจากกิจกรรมที่ได้จัดให้ผู้เรียนตามกลุ่มสาระการเรียนรู้ทั้ง 8 กลุ่ม การเข้าร่วมและปฏิบัติกิจกรรมที่เหมาะสมร่วมกับผู้อื่นอย่างมีความสุขกับกิจกรรมที่เลือกด้วยตนเองตามความถนัด และความสนใจอย่างแท้จริง การพัฒนาที่สำคัญ ได้แก่ การพัฒนาองค์รวมของความเป็นมนุษย์ให้ครบทุกด้าน ทั้งร่างกาย สติปัญญา อารมณ์ และสังคม โดยอาจจัดเป็นแนวทางหนึ่งที่จะสนองนโยบายในการสร้างเยาวชนของชาติให้เป็นผู้มีศีลธรรม จริยธรรมมีระเบียบวินัย และมีคุณภาพเพื่อพัฒนาองค์รวมของความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ ปลูกฝังและสร้างจิตสำนึกของการทำประโยชน์เพื่อสังคมซึ่งสถานศึกษาจะต้องดำเนินการอย่างมีเป้าหมายมีรูปแบบและวิธีการที่เหมาะสมกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนแบ่งเป็น 2 ลักษณะ คือ

3.1 กิจกรรมแนะแนว เป็นกิจกรรมที่ส่งเสริมและพัฒนาความสามารถของผู้เรียนให้เหมาะสมตามความแตกต่างระหว่างบุคคลสามารถค้นพบและพัฒนาศักยภาพของตนเอง เสริมสร้างทักษะชีวิต วุฒิภาวะทางอารมณ์ การเรียนรู้ให้เชิงพหุปัญญา และการสร้างสัมพันธภาพที่ดีซึ่งผู้สอนทุกคนต้องทำหน้าที่แนะแนวให้คำปรึกษาด้านชีวิต การศึกษาต่อ และการพัฒนาตนเองสู่โลกอาชีพและมีการงานทำ

3.2 กิจกรรมนักเรียน เป็นกิจกรรมที่ผู้เรียนเป็นผู้ปฏิบัติตนเองอย่างครบวงจร ตั้งแต่ศึกษา วิเคราะห์ วางแผน ปฏิบัติตามแผน ประเมิน และปรับปรุงการทำงานโดยเน้นการทำงานร่วมกันเป็นกลุ่ม เช่น ลูกเสือ เนตรนารี ชุวภาษา และผู้นำเพื่อประโยชน์ เป็นต้น

4. มาตรฐานการเรียนรู้

หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานกำหนดมาตรฐานการเรียนรู้ตามกลุ่มสาระการเรียนรู้ 8 กลุ่ม ที่เป็นข้อกำหนดคุณภาพผู้เรียนด้านความรู้ ทักษะ กระบวนการ คุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมของแต่ละกลุ่มเพื่อใช้เป็นจุดมุ่งหมายในการพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ซึ่งกำหนดเป็น 2 ลักษณะ คือ

4.1 มาตรฐานการเรียนรู้การศึกษาระดับพื้นฐานเป็นมาตรฐานการเรียนรู้ในแต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้เมื่อผู้เรียนเรียนจบการศึกษาระดับพื้นฐาน

4.2 มาตรฐานการเรียนรู้ช่วงชั้น

เป็นมาตรฐานการเรียนรู้ในแต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้เมื่อผู้เรียนเรียนจบในแต่ละช่วงชั้นคือ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 และ 6 และชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 และ 6

มาตรฐานการเรียนรู้ในหลักสูตรการศึกษาระดับพื้นฐานกำหนดไว้เฉพาะมาตรฐานการเรียนรู้ที่จำเป็น สำหรับการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนทุกคนเท่านั้นสำหรับมาตรฐานการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับสภาพปัญหาในชุมชนและสังคม ภูมิปัญญาท้องถิ่นคุณลักษณะอันพึงประสงค์เพื่อเป็นสมาชิกที่ดีของครอบครัว ชุมชน สังคม และประเทศชาติ ตลอดจนมาตรฐานการเรียนรู้ที่เพิ่มขึ้นตาม ความสามารถ ความถนัด และความสนใจของผู้เรียน ให้สถานศึกษาพัฒนาเพิ่มเติมได้

5. เวลาเรียน

หลักสูตรการศึกษาระดับพื้นฐานกำหนดเวลาในการจัดการเรียนรู้และกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนไว้ ดังนี้

ช่วงชั้นที่ 1 ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-3 มีเวลาเรียนประมาณปีละ 800 - 1,000 ชั่วโมง โดยเฉลี่ยวันละ 4-5 ชั่วโมง

ช่วงชั้นที่ 2 ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-6 มีเวลาเรียนประมาณปีละ 800 - 1,000 ชั่วโมง โดยเฉลี่ยวันละ 4-5 ชั่วโมง

ช่วงชั้นที่ 3 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-3 มีเวลาเรียนประมาณปีละ 1,000 - 1,200 ชั่วโมง โดยเฉลี่ยวันละ 5-6 ชั่วโมง

ช่วงชั้นที่ 4 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4-6 มีเวลาเรียนปีละไม่น้อยกว่า 1,200 ชั่วโมง โดยเฉลี่ยวันละไม่น้อยกว่า 6 ชั่วโมง

ตารางที่ 1 แสดงโครงสร้างหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาพรวมแสดงไว้ในตาราง
ต่อไปนี้

ช่วงชั้น	ประถมศึกษา		มัธยมศึกษา	
	ช่วงชั้นที่ 1 (ป.1-3)	ช่วงชั้นที่ 2 (ป.4-6)	ช่วงชั้นที่ 3 (ม.1-3)	ช่วงชั้นที่ 4 (ม.4-6)
	←-----การศึกษาภาคบังคับ----->			
	←-----การศึกษาขั้นพื้นฐาน----->			
กลุ่มสาระการเรียนรู้ 8 กลุ่ม				
ภาษาไทย	•	•	•	•
คณิตศาสตร์	•	•	•	•
วิทยาศาสตร์	•	•	•	•
สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม	•	•	•	•
สุขศึกษาและพลศึกษา	■	■	■	■
ศิลปะ	■	■	■	■
การงานอาชีพและ เทคโนโลยี	■	■	■	■
ภาษาต่างประเทศ	■	■	■	■
กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน	▲	▲	▲	▲
เวลาเรียน	ประมาณปีละ 800 - 1000 ช.ม.	ประมาณปีละ 800 - 1000 ช.ม.	ประมาณปีละ 1000 - 1200 ช.ม.	ไม่น้อยกว่า ปีละ 1200 ช.ม.

หมายเหตุ

- สาระการเรียนรู้ที่สถานศึกษาต้องใช้เป็นหลักเพื่อสร้างพื้นฐานการคิด
การเรียนรู้และการแก้ปัญหา

■ สารการเรียนรู้ที่เสริมสร้างความเป็นมนุษย์ และศักยภาพพื้นฐานในการคิด และการทำงาน

▲ กิจกรรมที่เสริมสร้างการเรียนรู้นอกจาก 8 กลุ่ม และการพัฒนาตน ตามศักยภาพ

ทั้งนี้สถานศึกษาอาจจัดเวลาเรียนและกลุ่มสาระต่าง ๆ ได้ตามสภาพกลุ่ม เป้าหมาย สำหรับการศึกษานอกระบบ สามารถจัดเวลาเรียนและช่วงชั้นได้ตามระดับ การศึกษา ทั้งนี้สถานศึกษาจัดเวลาเรียนและกลุ่มสาระต่าง ๆ ได้ตามสภาพกลุ่มเป้าหมาย สำหรับการศึกษานอกระบบ สามารถจัดเวลาเรียนและช่วงชั้นได้ตามระดับการศึกษา

สรุปได้ว่า หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2544 เป็นเกณฑ์มาตรฐาน การศึกษาที่สถานศึกษาจะต้องบริหารหลักสูตรสถานศึกษาให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล ตามเป้าหมาย และเป็นแนวทางในการปฏิบัติงานของครูที่จะจัดประสบการณ์ให้ผู้เรียนมี ความรู้ ทักษะ ความสามารถ ความประพฤตินี้มีประโยชน์ต่อสังคมและประเทศชาติเป็นคนดี คนเก่งและอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุขต่อไป

6. กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ

ภาษาต่างประเทศเป็นสาระการเรียนรู้พื้นฐาน ซึ่งกำหนดให้เรียนตลอดหลักสูตร การศึกษาขั้นพื้นฐาน คือ ภาษาอังกฤษ ส่วนภาษาต่างประเทศอื่น เช่น ภาษาฝรั่งเศส เยอรมัน จีน ญี่ปุ่น อาหรับ บาลี และภาษากลุ่มประเทศเพื่อนบ้าน หรือภาษาอื่น ๆ ให้อยู่ ในดุลยพินิจของสถานศึกษาที่จะจัดทำรายวิชาประกอบการจัดการเรียนรู้ตามความเหมาะสม (กระทรวงศึกษาธิการ, 2545 : 19)

7. สาระที่เป็นองค์ความรู้ของกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ ประกอบด้วย

สาระที่ 1 ภาษาเพื่อการสื่อสาร

สาระที่ 2 ภาษาและวัฒนธรรม

สาระที่ 3 ภาษากับความสัมพันธ์กับกลุ่มสาระการเรียนรู้อื่น

สาระที่ 4 ภาษากับความสัมพันธ์ชุมชน

8. มาตรฐานการเรียนรู้การศึกษาขั้นพื้นฐาน

สาระที่ 1 ภาษาเพื่อการสื่อสาร

มาตรฐาน ต 1.1 เข้าใจกระบวนการฟังและการอ่าน สามารถตีความเรื่อง ที่ฟังและอ่านจากสื่อประเภทต่าง ๆ และนำความรู้มาใช้อย่างมีวิจารณญาณ

มาตรฐาน ค 1.2 มีทักษะในการสื่อสารทางภาษา แลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสาร
ความคิดเห็น แสดงความรู้สึกโดยใช้เทคโนโลยี และการจัดการที่เหมาะสมเพื่อการเรียนรู้
ตลอดชีวิต

มาตรฐาน ค 1.3 เข้าใจกระบวนการพูด การเขียน การสื่อข้อมูล
ความคิดเห็นและความคิดรวบยอดในเรื่องต่าง ๆ ได้อย่างสร้างสรรค์ มีประสิทธิภาพ และ
มีสุนทรียภาพ

สาระที่ 2 ภาษาและวัฒนธรรม

มาตรฐาน ค 2.1 เข้าใจความสัมพันธ์ระหว่างภาษา และวัฒนธรรม
ของเจ้าของภาษาและนำไปใช้ได้เหมาะสมกับกาลเทศะ

มาตรฐาน ค 2.2 เข้าใจความเหมือนและความแตกต่างระหว่างภาษา และ
วัฒนธรรมของเจ้าของภาษาอังกฤษและวัฒนธรรมไทย และนำมาใช้อย่างมีวิจารณญาณ

สาระที่ 3 ภาษากับความสัมพันธ์กับกลุ่มสาระการเรียนรู้อื่น

มาตรฐาน ค 3.1 ใช้ภาษาต่างประเทศในการเชื่อมโยงความรู้กับกลุ่มสาระ
การเรียนรู้อื่นและเป็นพื้นฐานในการพัฒนาและเปิดโลกทัศน์ของตน

สาระที่ 4 ภาษากับความสัมพันธ์กับชุมชน

มาตรฐาน ค 4.1 สามารถใช้ภาษาต่างประเทศ ตามสถานการณ์ต่าง ๆ
ทั้งในสถานศึกษาชุมชนและสังคม

มาตรฐาน ค 4.2 สามารถใช้ภาษาต่างประเทศเป็นเครื่องมือในการเรียนรู้
การทำงาน การประกอบอาชีพ การสร้างร่วมมือ และการอยู่ร่วมกันในสังคม

9. คุณภาพผู้เรียน

หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานได้กำหนดให้สาระการเรียนรู้กลุ่มวิชาภาษา
ต่างประเทศเป็นสาระการเรียนรู้ที่เสริมสร้างพื้นฐานความเป็นมนุษย์และสร้างศักยภาพใน
การคิดและการทำงานอย่างสร้างสรรค์ เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์
ตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตรการเรียนภาษาต่างประเทศจะช่วยให้ผู้เรียนให้มีคุณลักษณะอัน
พึงประสงค์ตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตรการเรียนภาษาต่างประเทศจะช่วยให้ผู้เรียนวิสัยทัศน์
กว้างไกลและเกิดความมั่นใจในการที่จะสื่อสารกับชาวต่างประเทศ รวมทั้งเกิดเจตคติที่ดี
ต่อภาษาและวัฒนธรรมต่างประเทศ โดยยังคงความภาคภูมิใจในภาษาและวัฒนธรรมไทย

การที่จะทำให้ผู้เรียนเกิดคุณภาพได้ตามที่คาดหวังดังกล่าวหลักสูตรการศึกษา
ขั้นพื้นฐานได้กำหนดองค์ความรู้ กระบวนการเรียนรู้ และคุณธรรมจริยธรรม ค่านิยมที่ผู้เรียน

ฟังมีเมื่อจบการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระบวนการเรียนรู้ และคุณธรรมจริยธรรม ค่านิยมที่ผู้เรียน ฟังมีเมื่อจบการศึกษาขั้นพื้นฐานไว้เป็นกรอบสำหรับแต่ละช่วง ดังนี้

ช่วงชั้นที่ 1 (จบการศึกษาชั้นประถมศึกษาปีที่ 3)

1. เข้าใจและใช้ภาษาต่างประเทศ แลกเปลี่ยน นำเสนอข้อมูลข้อมูลข่าวสาร ในเรื่องที่เกี่ยวข้องตนเอง ชีวิตประจำวันและสิ่งแวดล้อมใกล้ตัว
2. มีทักษะการใช้ภาษาต่างประเทศในการฟัง พูด ตามหัวข้อเรื่องเกี่ยวกับตนเอง ครอบครัว โรงเรียน สิ่งแวดล้อมใกล้ตัว อาหาร เครื่องดื่มและความสัมพันธ์กับบุคคล ภายในวงคำศัพท์ 350 - 450 คำ (คำศัพท์ที่เป็นรูปธรรม)
3. ใช้ประโยคคำเดียว และประโยคเดียว ในการสนทนาได้ตอบ ตามสถานการณ์ในชีวิตประจำวัน
4. มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับวัฒนธรรมทางภาษา และชีวิตความเป็นอยู่ ของภาษาตามระดับชั้น
5. มีความสนใจในการใช้ภาษาอังกฤษ ในการเสนอข้อมูลที่เป็นความรู้ ในวิชาอื่นตามความสนใจและวัย
6. มีความสนใจในการใช้ภาษาในห้องเรียนและในโรงเรียนในการแสวงหา ความรู้และความเพลิดเพลิน

ช่วงชั้นที่ 2 (จบการศึกษาชั้นประถมศึกษาปีที่ 6)

1. เข้าใจและใช้ภาษาต่างประเทศ แลกเปลี่ยน และนำเสนอข้อมูลข่าวสาร สร้างความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับตนเอง ชีวิตประจำวัน และสิ่งแวดล้อม ในชุมชน
2. มีทักษะการใช้ภาษาต่างประเทศในการฟัง พูด ตามหัวข้อเรื่องเกี่ยวกับตนเอง ครอบครัว โรงเรียน สิ่งแวดล้อมใกล้ตัว อาหาร เครื่องดื่มและความสัมพันธ์กับบุคคล เวลาว่างและนันทนาการ สุขภาพและสวัสดิการ การซื้อ - ขาย ลมฟ้า อากาศ ภายใน วงคำศัพท์ 1050-1200 คำ (คำศัพท์ที่เป็นรูปธรรมและนามธรรม)
3. ใช้ประโยคคำเดียว และประโยคผสม สื่อความหมายตามบริบทต่าง ๆ
4. เข้าใจข้อความที่เป็นความเรียงและไม่ใช้ความเรียงในการสนทนาทั้งที่เป็นทางการและที่ไม่เป็นทางการในบริบทที่หลากหลาย
5. มีความสามารถในการใช้ภาษาต่างประเทศนำเสนอและสืบค้นข้อมูล ความรู้ในวิชาอื่นที่เรียน ตามความสนใจและระดับชั้น

6. มีความสามารถในการใช้ภาษาต่างประเทศนำเสนอและสืบค้นข้อมูลความรู้ในวิชาอื่นที่เรียน ตามความสนใจและระดับชั้น

7. มีความสามารถในการใช้ภาษาต่างประเทศนำเสนอและสืบค้นข้อมูลความรู้ในการแสวงหาความรู้เพิ่มเติมและเพื่อความเพลิดเพลิน

ช่วงชั้นที่ 3 (จบการศึกษาชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3)

1. เข้าใจและใช้ภาษาต่างประเทศ แลกเปลี่ยน นำเสนอข้อมูลข่าวสาร สร้างความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลแสดงความรู้สึกรักใคร่ และความคิดรวบยอด โดยใช้น้ำเสียง ท่าทางในรูปแบบที่เหมาะสมกับบุคคลและกาลเทศะ

2. มีทักษะการใช้ภาษาต่างประเทศในการฟัง พูด อ่าน เขียน ในหัวข้อเรื่องเกี่ยวกับตนเอง ครอบครัว โรงเรียน สิ่งแวดล้อม อาหาร เครื่องดื่มและความสัมพันธ์กับบุคคลเวลาว่างและนันทนาการ สุขภาพ และสวัสดิการ การซื้อ-ขาย งบประมาณ ภาษี การศึกษาและอาชีพ การเดินทางท่องเที่ยว การบริการ สถานที่ ภาษา วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ภายในวงคำศัพท์ 2100 - 2250 คำ (คำศัพท์นามธรรมมากขึ้น)

3. ใช้ประโยคผสม และประโยคซับซ้อนที่ใช้สื่อความหมายตามบริบทต่าง ๆ ในการสนทนาทั้งที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการ

4. อ่าน เขียนข้อความที่เป็นความเรียงและไม่ใช้ความเรียงในสถานการณ์ทั้งที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการที่มีตัวเชื่อมข้อความ

5. มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับวัฒนธรรมทางภาษา และชีวิตความเป็นอยู่ของเจ้าของภาษาตามบริบทของข้อความที่พบตามระดับชั้น

6. มีความสามารถในการใช้ต่างประเทศ สืบค้นข้อมูลความรู้ในวิชาอื่น ๆ ที่เรียนตามความสนใจและตามระดับชั้น

7. ฝึกฝนการใช้ภาษาต่างประเทศ ทั้งในห้องเรียนและในโรงเรียนเพื่อแสวงหาความรู้เพิ่มเติมอย่างต่อเนื่อง หาความเพลิดเพลินและเป็นขั้นพื้นฐานในการทำงานและประกอบอาชีพ

10. โครงสร้างหลักสูตร กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ (ภาษาอังกฤษ)

ตารางที่ 2 หน่วยการเรียนรู้ 3 หน่วย ช่วงชั้นที่ 2 (ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-6)

เวลาเรียน 80 ชั่วโมง

หน่วยที่	ชื่อหน่วยการเรียนรู้	เวลา (ชั่วโมง)	หมายเหตุ
1	Theme : Alphabets	5	
2	Theme : All about me	40	
3	Theme : Environment	35	
รวม		80	

สรุปได้ว่า การจัดหน่วยการเรียนรู้และจัดเวลาเรียนของชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 (ช่วงชั้นที่ 2) รวมทั้งสิ้น 80 ชั่วโมง โดยเฉลี่ยสัปดาห์ละ 2 คาบ ตลอดปีการศึกษา ซึ่งยึดตามโครงสร้างของหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544

11. มาตรฐานการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ ช่วงชั้นที่ 2

กลุ่มสาระการเรียนรู้มาตรฐานต่างประเทศ ช่วงชั้นที่ 2 (ชั้น ป. 4 - 6)

และมาตรฐานการเรียนรู้ของช่วงชั้นละเอียดยัง ดังนี้

สาระที่ 1 ภาษาเพื่อการสื่อสาร

มาตรฐาน ต 1.1 เข้าใจกระบวนการศึกษาและการอ่าน สามารถตีความเรื่องที่ฟังและอ่านจากสื่อประเภทต่าง ๆ และนำความรู้มาใช้อย่างมีวิจารณญาณ

1. เข้าใจคำสั่ง คำขอร้อง ภาษาท่าทางและคำแนะนำในสังคมนาบท
2. อ่านออกเสียงคำประโยคข้อความง่าย ๆ ได้ถูกต้องตามหลักการ

ออกเสียง

3. เข้าใจประโยค ข้อความสั้น ๆ โดยถ่ายโอนเป็นภาพหรือสัญลักษณ์เป็นประโยคหรือข้อความสั้น ๆ

4. เข้าใจบทสนทนา เรื่องสั้น เรื่องเล่า และนิทานง่าย ๆ

มาตรฐาน ต 1.2 มีทักษะในการสื่อสารทางภาษา แลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสาร แสดงความรู้สึกและความคิดเห็น โดยใช้เทคโนโลยี และการจัดการที่เหมาะสมเพื่อการเรียนรู้ตลอดชีวิต

1. ใช้ภาษาง่าย ๆ เพื่อสร้างความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล โดยใช้นวัตกรรมง่าย ๆ และสื่อเทคโนโลยีที่มีอยู่ในสถานศึกษา
2. ใช้ภาษาง่าย ๆ สั้น ๆ เพื่อแสดงความต้องการของตนเสนอความช่วยเหลือแก่ผู้อื่น และแลกเปลี่ยนความคิดเห็น โดยใช้สื่อเทคโนโลยีที่มีอยู่ในแหล่งการเรียนรู้ทั้งในและนอกสถานศึกษาทั้งในและนอกสถานศึกษา
3. ใช้ภาษาง่าย ๆ เพื่อขอและให้ข้อมูล อธิบายเกี่ยวกับบุคคลและสิ่งต่าง ๆ ที่พบเห็นในชีวิตประจำวัน และสร้างองค์ความรู้โดยใช้ประโยชน์จากสื่อการเรียนทางภาษา และผลจากการฝึกทักษะต่าง ๆ
4. ใช้ภาษาง่าย ๆ เพื่อแสดงความรู้สึกของตนและบอกเหตุผล โดยใช้ประโยชน์จากสื่อการเรียนทางภาษาและผลจากการศึกษาทักษะต่าง ๆ รวมทั้งรู้วิธีการเรียนภาษาต่างประเทศที่ได้ผล

มาตรฐาน ต 1.3 เข้าใจกระบวนการพูด การเขียน และสื่อสารข้อมูล ความคิดเห็นและความคิดรวบยอดในเรื่องต่าง ๆ ได้อย่างสร้างสรรค์ มีประสิทธิภาพและมีสุนทรียภาพ

1. ให้ข้อมูลง่าย ๆ เกี่ยวกับตนเองสิ่งแวดล้อมและสังคมใกล้ตัวด้วยข้อความสั้น ๆ
2. นำเสนอความคิดรวบยอดเกี่ยวกับเรื่องต่าง ๆ ใกล้ตัว
3. นำเสนอความคิดเห็นที่มีต่อเรื่องง่าย ๆ ที่ใกล้ตัวได้
4. นำเสนอบทเพลงหรือกวีที่เป็นที่รู้จักหรือข้อมูลเกี่ยวกับสื่อประเภทต่าง ๆ ตามความสนใจด้วยความสนุกสนาน

สาระที่ 2 ภาษาและวัฒนธรรม

มาตรฐาน ต 2.1 เข้าใจความสัมพันธ์ระหว่างภาษากับวัฒนธรรมของเจ้าของภาษาและนำไปใช้ได้เหมาะสมกับกาลเทศะ

1. เข้าใจรูปแบบ พฤติกรรมและการใช้ถ้อยคำ จำนวนในการติดต่อปฏิสัมพันธ์ตามวัฒนธรรมของเจ้าของภาษา
2. รู้จักขนบธรรมเนียม ประเพณี เทศกาล งานฉลองในวัฒนธรรมของเจ้าของภาษา

มาตรฐาน ต 2.2 เข้าใจความเหมือนและความแตกต่างระหว่างภาษาและวัฒนธรรมของเจ้าของภาษาและวัฒนธรรมไทย และนำมาใช้อย่างมีวิจารณญาณ

1. เข้าใจความแตกต่างระหว่างภาษาต่างประเทศกับภาษาไทยในเรื่องเสียงสระ พยัญชนะ คำ วลี ประโยคและข้อความง่าย ๆ และนำไปใช้อย่างถูกต้อง
2. เข้าใจความเหมือนและความแตกต่างระหว่างวัฒนธรรมของเจ้าของภาษากับวัฒนธรรมไทยที่มีอิทธิพลต่อการใช้ภาษาและนำไปใช้อย่างเหมาะสม
3. เห็นประโยชน์ของการรู้ภาษาต่างประเทศในการแสวงหาความรู้และความบันเทิงและการเข้าสู่สังคม
4. สนใจเข้าร่วมกิจกรรมทางภาษาและวัฒนธรรม

สาระที่ 3 ภาษากับความสัมพันธ์ระหว่างกลุ่มสาระการเรียนรู้อื่น

มาตรฐาน ต 3.1 ใช้ภาษาต่างประเทศในการเชื่อมโยงความรู้กับกลุ่มสาระการเรียนรู้อื่นและเป็นพื้นฐานในการพัฒนาและเปิดโลกทัศน์ของตน

1. เข้าใจถ่ายทอดเนื้อหาสาระภาษาต่างประเทศง่าย ๆ ที่เกี่ยวข้องกับกลุ่มสาระการเรียนรู้อื่น ๆ
2. เข้าใจถ่ายทอดเนื้อหาสาระที่เกี่ยวข้องกับกลุ่มสาระการเรียนรู้อื่น ๆ เป็นภาษาต่างประเทศ

สาระที่ 4 ภาษากับความสัมพันธ์กับชุมชนและโลก

มาตรฐาน ต 4.1 สามารถใช้ภาษาต่างประเทศ ตามสถานการณ์ต่าง ๆ ทั้งในสถานศึกษา ชุมชน และสังคม

1. ใช้ภาษาต่างประเทศตามสถานการณ์ต่าง ๆ ในสถานศึกษาด้วยวิธีการและรูปแบบต่าง ๆ
2. ใช้ภาษาต่างประเทศ สื่อสารกับบุคคลในสถานศึกษา

มาตรฐาน ต 4.2 สามารถใช้ภาษาต่างประเทศเป็นเครื่องมือในการเรียนรู้ การศึกษาต่อ การประกอบอาชีพ การสร้างความร่วมมือ และการอยู่ร่วมกันในสังคม

1. ภาษาต่างประเทศในการปฏิบัติงานร่วมกับผู้อื่นอย่างมีความสุข โดยรู้จักรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น และแสดงความคิดเห็นของตนเองอย่างเหมาะสม

สรุปได้ว่าสาระการเรียนรู้มี 4 สาระ คือ สาระภาษาเพื่อการสื่อสาร สาระภาษาและวัฒนธรรม สาระภาษากับความสัมพันธ์ระหว่างกลุ่มสาระการเรียนรู้อื่น และสาระภาษากับความสัมพันธ์กับชุมชนและโลก และ 8 มาตรฐานการเรียนรู้ดังกล่าวไว้ข้างต้น โดยผู้วิจัยได้พัฒนาบทเรียนสำเร็จรูปประกอบภาพการ์ตูนเพื่อฝึกทักษะการอ่านภาษาอังกฤษ กลุ่มสาระ

ภาษาต่างประเทศ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ในสาระที่ 1 ภาษาเพื่อการสื่อสาร
ให้มีคุณภาพยิ่งขึ้น

ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการเรียนการสอน

หลักการและแนวคิดที่นำมาใช้ในการพัฒนาบทเรียนสำเร็จรูปประกอบภาพการ์ตูน
(แสงเดือน ทวีสิน. 2545 : 50)

1. หลักการเรียนรู้แบบรอบรู้ บลูม (Bloom, 1976 : 102) ได้กล่าวไว้ว่า “คน
ทุกคนหรือเกือบทุกคนสามารถเรียนรู้วิชาใด ๆ ได้ถึงระดับหรือเกณฑ์ที่กำหนด ถ้าจัดกิจกรรม
การเรียนการสอนให้เหมาะสมกับแต่ละบุคคลและให้เวลาสำหรับการเรียนวิชานั้น ๆ มาก
เพียงพอแก่ความสามารถที่จะเรียนและในระหว่างที่เรียนผู้เรียนจะได้รับความช่วยเหลือ
และแก้ไขข้อบกพร่องในการเรียนอย่างทันที่

2. ทฤษฎีการเสริมแรงของสกินเนอร์ (Skinner) สกินเนอร์ให้ความเห็นไว้ว่า
“ครูที่ไม่มีเวลาที่จะใช้แรงเสริมแก่นักเรียนทำให้นักเรียนขาดความสนใจในการเรียน” ดังนั้น
จึงถือว่าสิ่งสำคัญในการสอน คือ การเสริมแรง และการเลือกแรงเสริมเป็นสิ่งที่ครูจะต้อง
ใช้การพิจารณาอย่างรอบคอบ โดยคำนึงถึงความเหมาะสมกับผู้เรียน ซึ่งสามารถแบ่งชนิด
ของแรงเสริมได้ 3 ประเภท (สุรางค์ โค้วตระกูล. 2536 : 287) คือ

2.1 การให้ความสนใจและคำชม

2.2 การอนุญาตให้นักเรียนประกอบกิจกรรมที่นักเรียนชอบหรือต้องการ

2.3 การให้รางวัล

3. ทฤษฎีและแนวคิด ธอร์นไดร์ (Thorndike) ธอร์นไดร์นักจิตวิทยา
ชาวอเมริกันเป็นผู้นำทฤษฎีหลักการเรียนรู้ของทฤษฎี กล่าวถึงการเชื่อมโยงระหว่างสิ่งเร้า
(Stimulus) กับการตอบสนอง (Response) โดยมีหลักการเบื้องต้นว่า การเรียนรู้เกิด
จากการเชื่อมโยงระหว่างสิ่งเร้าและการตอบสนอง โดยแสดงในรูปแบบต่าง ๆ จนกว่าจะเป็นที่
พอใจที่เหมาะสมที่สุด ซึ่งเรียกว่าการลองผิดลองถูก ซึ่งมีกฎการเรียนรู้ตามทฤษฎีเชื่อมโยง
ประกอบด้วยกฎ 3 ข้อ ดังนี้ (แสงเดือน ทวีสิน. 2545 : 136 - 138)

3.1 กฎแห่งการเรียนรู้ (Law of Readiness) กฎนี้กล่าวถึงสภาพความพร้อม
ของผู้เรียนทั้งทางร่างกายและจิตใจ ความพร้อมทางร่างกาย หมายถึง ความพร้อมทาง
วุฒิภาวะและอวัยวะต่าง ๆ ของร่างกาย ทางด้านจิตใจ หมายถึง ความพร้อมที่เกิดจากความ
พึงพอใจเป็นสำคัญ ถ้าเกิดความพึงพอใจย่อมนำไปสู่การเรียนรู้ ถ้าเกิดความไม่พอใจจะทำให้

ไม่เกิดการเรียนรู้ หรือทำให้การเรียนรู้หยุดชะงักไป

3.2 กฎแห่งการฝึกหัด (Law of Exercise) กฎนี้กล่าวถึงการสร้างความมั่นคงของการเชื่อมโยงระหว่างสิ่งเร้ากับการตอบสนองที่ถูกต้อง โดยการฝึกหัดกระทำซ้ำบ่อย ๆ ย่อมทำให้เกิดการเรียนรู้ได้นานและคงทนถาวร จากกฎข้อนี้แบ่งออกเป็นกฎย่อย ๆ อีก 2 ข้อ คือ

3.2.1 กฎแห่งการใช้ (Law of Used) เมื่อความเข้าใจหรือเรียนรู้แล้ว มีการกระทำหรือนำสิ่งที่เรียนรู้นั้น ไปใช้บ่อย ๆ จะทำให้การเรียนรู้นั้นคงทนถาวร

3.2.2 กฎแห่งการไม่ใช้ (Law of Disused) เมื่อเกิดการเข้าใจหรือเรียนรู้แล้ว ไม่ได้กระทำซ้ำบ่อย ๆ จะทำให้การเรียนรู้นั้นไม่คงทนถาวร หรือในที่สุดที่เกิดการลืมจนไม่เรียนรู้อีกเลย

3.3 กฎแห่งผลที่ได้รับ (Law of Effect) กฎนี้กล่าวถึงผลที่ได้รับเมื่อแสดงพฤติกรรมการเรียนรู้แล้วว่าถ้าได้รับผลที่พึงพอใจ ผู้เรียนย่อมอยากจะทำซ้ำต่อไป แต่ถ้าจะทำให้การเชื่อมโยงระหว่างสิ่งเร้ากับการตอบสนองความมั่นคงถาวรต้องให้ผู้เรียนได้รับผลที่พึงพอใจซึ่งขึ้นอยู่กับความพึงพอใจของแต่ละบุคคล

จึงอาจกล่าวได้ว่า หลักการการพัฒนาบทเรียนสำเร็จรูปประกอบภาพการ์ตูน เพื่อฝึกทักษะการอ่านเพื่อความเข้าใจภาษาอังกฤษ ควรอาศัยหลักการออกแบบการเรียนการสอนเพื่อให้กระบวนการสอนมีประสิทธิภาพมากที่สุด โดยมีหลักการและแนวคิดที่นำมาใช้พอสรุปได้ ดังนี้

1. ยึดหลักการเรียนแบบรอบรู้
2. สอนโดยการรับอย่างมีความหมาย เพื่อให้ผู้เรียนเกิดความเข้าใจ และเกิดความคิดรวบยอดของเนื้อหา สามารถนำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้

3. ให้ผู้เรียนได้มีส่วนร่วมในการเรียน และสามารถเรียนได้ตลอดเวลาที่ต้องการ

บทเรียนสำเร็จรูปหรือบทเรียนโปรแกรมใช้ทฤษฎีทางจิตวิทยาของ ธอร์นไดค์ (Thorndike) และสกินเนอร์ (Skinner) ดังนี้

ทฤษฎีของธอร์นไดค์ ประกอบด้วยหลัก 3 ประการ คือ

1. กฎแห่งผล (Law of Effect) เป็นกฎที่กล่าวถึงการเชื่อมโยงระหว่างสิ่งเร้าและการตอบสนอง ทั้งสองสิ่งนี้จะเชื่อมโยงกันได้ถ้าเราสามารถสร้างสภาพอันพึงพอใจแก่ผู้เรียนได้ ผู้เรียนจะมีความแน่ใจว่าการตอบสนองหรือพฤติกรรมของคนที่แสดงออกมานั้น

ถูกต้อง สภาพการณ์อันนี้จะเกิดขึ้นได้ถ้าได้ให้แรงจูงใจหรือรางวัล เช่น เผลยคำตอบที่ถูกต้องทันที หลังจากที่ผู้เรียนได้ตอบสนองเพื่อให้เปรียบเทียบกับคำตอบของตนเองว่าถูกต้องหรือไม่ และการเขียนบทเรียนสำเร็จรูปนั้นควรให้ผู้เรียนมีโอกาสตอบถูกมากที่สุด เพื่อให้ผู้เรียนพอใจ สิ่งนี้และการตอบสนองของผู้เรียนจะเชื่อมโยงกัน คือการให้รางวัลซึ่ง ได้แก่ คำชม หรือ ถ้าเป็นเด็กเล็กที่ทำบทเรียนได้ถูกต้องก็อาจให้รางวัลเป็นขนม เป็นต้น

2. กฎแห่งการฝึกหัด (Law of Exercise) กล่าวคือ การเชื่อมโยงระหว่างการตอบสนองกับสิ่งเร้าที่เกิดขึ้นซ้ำ ๆ กันหลายครั้งจะช่วยทำให้การเชื่อมโยงระหว่างสองสิ่งนี้แน่นแฟ้นยิ่งขึ้น หมายความว่าถ้ากระทำพฤติกรรมใด ๆ ซ้ำ ๆ อยู่เสมอจะทำให้กระทำพฤติกรรมนั้นได้สมบูรณ์ถูกต้องมากขึ้น แต่ถ้าพฤติกรรมใด ๆ ที่ไม่ได้ทำซ้ำบ่อย ๆ พฤติกรรมนั้นก็จะมีแนวโน้มที่จะถูกลืมในบทเรียนสำเร็จรูปไปให้ใช้วิธีให้ผู้เรียนตอบคำถามซ้ำ ๆ เพื่อเสริมให้มีความรู้ที่มั่นคง

3. กฎแห่งความพร้อม (Law of Readiness) กฎนี้กล่าวถึง สภาพการณ์ที่ผู้เรียนมีแนวโน้มที่จะพึงพอใจ หรือรำคาญใจกับการยอมรับหรือปฏิเสธ ผู้เรียนจะพึงพอใจและยอมรับเมื่อมีความพร้อม ทั้งในแง่การปรับตัว การเตรียมพร้อม ความตั้งใจ ความสนใจ และทัศนคติ อันจะก่อให้เกิดการกระทำขึ้นในการสร้างบทเรียนสำเร็จรูปผู้สร้างต้องมีการเตรียมพร้อมในด้านต่าง ๆ เป็นอย่างมาก นับตั้งแต่เลือกเนื้อหา วิธีการ การทดลอง เพื่อให้บทเรียนมีประสิทธิภาพเหมาะสมกับวุฒิภาวะและสภาพของผู้เรียน

ทฤษฎีของสกินเนอร์ มีหลักการดังนี้

1. เงื่อนไขการตอบสนอง (Operant Conditioning) พฤติกรรมส่วนใหญ่ของมนุษย์ประกอบด้วย การตอบสนองที่แสดงออกมา การตอบสนองเหล่านี้ถือว่าเป็นส่วนหนึ่งของพฤติกรรม ซึ่งมีการแสดงออกมาเรื่อย ๆ ในเมื่อมนุษย์ยังมีชีวิตอยู่และพฤติกรรมนี้จะเกิดขึ้นก็ครั้ง หรือบ่อยแค่ไหนก็ด้วยความถี่อันหนึ่งซึ่งเรียกว่า อัตราการตอบสนอง หรืออัตราการแสดงออกของพฤติกรรมการเรียนรู้ ซึ่งจำเป็นต่อการทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงของอัตราการตอบสนองนั้น และการเปลี่ยนแปลงจะเกิดขึ้นได้เพราะการเสริมกำลัง

2. การเสริมแรง (Reinforcement) หมายถึง การให้สิ่งเร้าเพื่อทำให้การกระทำเปลี่ยนไปในทางที่ต้องการ การเสริมแรงในบทเรียนสำเร็จรูปอาจเป็นการให้คำชมเชย หรือให้วัสดุแห่งการกระทำของตนว่าถูกหรือผิดในทันที

3. การเสริมแรงทันทีทันใด (Immediate of Reinforcement) คือ การให้

สิ่งเร้าเพื่อทำตัวให้ตัวเสริมแรงเกิดขึ้นทันที หลังจากที่มีการตอบสนอง หรือเมื่อได้คำตอบ มิฉะนั้นผู้เรียนอาจมีการตอบสนองอีกอย่างหนึ่งที่เราไม่ต้องการจากการทดลอง พบว่า คำตอบที่ถูกต้องจะต้องมีการเสริมแรงภายใน 5 วินาที ถ้าเกินนั้นไปอาจไม่เกิดประโยชน์

4. การคัดรูปพฤติกรรม (Shaping) เป็นวิธีการให้เกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมทีละน้อย ๆ จนกระทั่งเกิดพฤติกรรมที่ใกล้เคียงกับพฤติกรรมที่เราต้องการ สกินเนอร์ เน้นว่า จะทำการคัดรูปพฤติกรรมได้ โดยใช้วิธีนำหน่วยย่อยต่าง ๆ มาเรียงประกอบกัน และเสริมแรงทุกขั้นตอน เริ่มตั้งแต่หน่วยย่อยแรกสุดจนเกิดการตอบสนองที่ต้องการในขั้นสุดท้ายของการเรียนรู้

5. หลักความแตกต่างระหว่างบุคคล (Individual Difference) ทฤษฎีการเรียนรู้ กล่าวไว้ว่า แต่ละคนมีความแตกต่างกัน การให้บทเรียนสำเร็จรูปจะช่วยให้ผู้เรียนได้แสวงหาความรู้ได้ด้วยตนเองตามความสามารถของตน

แบบฝึก (การทดลอง / เสริมทักษะ)

หลักจิตวิทยาที่เกี่ยวข้องกับการสร้างแบบฝึก

ในการสร้างแบบฝึก สุจริต เพียรชอบ และ สายใจ อินทร์พรชัย (2538 : 65) กล่าวว่า ต้องยึดหลักตามทฤษฎีการเรียนรู้ทางจิตวิทยา ดังนี้

1. กฎการเรียนรู้ของ ธอร์นไดท์ เกี่ยวกับกฎแห่งการฝึก (Law of Exercise) ซึ่งกล่าวว่า สิ่งใดก็ตามที่มีการฝึกหัดหรือกระทำบ่อย ๆ ย่อมจะทำให้ผู้ฝึกมีความคล่องและมีความสามารถทำได้ดี (Law of Use) ในทางตรงกันข้ามสิ่งใดก็ตามที่ไม่ได้รับการฝึกหัดหรือถ้าทิ้งไปนานแล้วย่อมจะทำให้ทำไม่ได้ดี (Law of Disuse)

2. ความแตกต่างระหว่างบุคคล ควรคำนึงถึงว่า ผู้เรียนแต่ละคนมีความรู้ ความถนัด ความสามารถ และความสนใจต่างกัน ฉะนั้นในการสร้างแบบฝึกจึงควรพิจารณาถึงความเหมาะสม คือไม่ยากและง่ายจนเกินไป ควรมีหลาย ๆ แบบ

3. การจูงใจผู้เรียน โดยการจัดแบบฝึกจากง่ายไปหายาก เพื่อเป็นการดึงดูดความสนใจของผู้เรียน ซึ่งจะให้เกิดผลสำเร็จในการฝึกและช่วยขจัดให้ติดตามต่อไป

4. ใช้แบบฝึกสั้น ๆ เพื่อไม่ให้เกิดความเบื่อหน่าย

ลักษณะแบบฝึกที่ดี

ในการสร้างแบบฝึกสำหรับผู้เรียนมีองค์ประกอบหลายประการ ซึ่งนักการศึกษาหลายท่านให้ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับลักษณะของแบบฝึกที่มีไว้ ดังนี้

ริเวอร์ (River) กล่าวถึงลักษณะของแบบฝึกไว้ ดังนี้

1. ต้องมีการฝึกมากพอสมควรในเรื่องหนึ่ง ๆ ก่อนจะฝึกเรื่องอื่น ๆ ต่อไป
ทั้งนี้ทำขึ้นเพื่อการสอนมิใช่ทำขึ้นเพื่อการทดสอบ
2. แต่ละแบบฝึกควรใช้แบบประโยคเพียงหนึ่งแบบเท่านั้น
3. ฝึกโครงสร้างใหม่กับสิ่งที่เรียนรู้แล้ว
4. ประโยคและคำศัพท์ควรเป็นแบบที่ใช้พูดกันในชีวิตประจำวันของผู้เรียน
รู้จักกันดีแล้ว
5. เป็นแบบฝึกที่ผู้เรียนให้ความคิดด้วย
6. แบบฝึกควรมีหลาย ๆ แบบ เพื่อไม่ให้ผู้เรียนเกิดความเบื่อหน่าย
7. ควรฝึกให้ผู้เรียนสามารถใช้สิ่งที่เรียนไปแล้วไปใช้ในชีวิตประจำวัน

ลักษณะการพัฒนารูปแบบ

บทเรียนหรือสื่อโปรแกรม เป็นระบบสื่อที่มีผลต่อการออกแบบและ
การพัฒนาการสอนหรือเทคโนโลยีการสอนมาก ในปัจจุบันสื่อโปรแกรมได้พัฒนาเป็นสื่อการ
เรียนรู้หลายลักษณะและหลายรูปแบบ เช่น บทเรียนโปรแกรม ชุดการเรียนรู้ / การสอน และ
บทเรียนทางคอมพิวเตอร์

บทเรียนสำเร็จรูป หรือบทเรียนโปรแกรม (Program Instruction)

บทเรียนสำเร็จรูป หรือบทเรียนโปรแกรมเป็นการจัดระบบการเรียนรู้ให้ผู้เรียน
ได้เรียนตามความสามารถของตน ด้วยการกระทำกิจกรรมตามลำดับขั้นที่ละขั้น โดยได้รับ
ผลติชมทันทีที่ก้าวหน้าไปตามความสามารถของตนเอง

ลักษณะของบทเรียนสำเร็จรูป เป็นบทเรียนที่เสนอเนื้อหาของวิชาใดวิชาหนึ่ง
เป็นขั้นตอนย่อย ๆ เรียกว่า “กรอบ” หรือ “เฟรม” มี 3 ประเภท คือ กรอบนำ กรอบสอน
และกรอบสอบ ในกรอบสอนแต่ละกรอบประกอบด้วยเนื้อหาความรู้ที่ต้องการให้ผู้เรียน
เกิดการเรียนรู้แนวการตอบหรือเฉลยที่ผู้เรียนสามารถวัดผลได้ด้วยตนเอง

ทฤษฎีทางจิตวิทยาพื้นฐานของบทเรียนโปรแกรม

เนื่องจากบทเรียน โปรแกรมมีจุดประสงค์ที่จะให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ด้วยตนเอง
โดยไม่จำเป็นต้องมีผู้สอน จึงต้องใช้เทคนิควิธีที่จะช่วยทดแทนส่วนที่ขาดหายไปในการเรียน
กับผู้สอนในชั้น ดังนั้นบทเรียนโปรแกรมจึงต้องอาศัยทฤษฎีทางจิตวิทยาเข้าช่วย ดังนี้
(แสงเดือน ทวีสิน. 2545 : 42)

1. ทฤษฎีสิ่งเร้าและตอบสนอง (S - R Theory) โดยยึดหลักการที่ว่า
ความสำเร็จหรือการตอบสนองที่ถูกต้องจะช่วยให้เกิดการเรียนรู้ต่อไป บทเรียน โปรแกรม

แต่ละกรอบจะมีคำถามหรือกิจกรรมที่ง่ายสำหรับผู้เรียน โดยมุ่งหวังว่าผู้เรียนจะตอบถูก เพื่อให้ผู้เรียนเกิดความภาคภูมิใจในตนเอง

2. การเสริมแรง (Reinforcement) เป็นส่วนสำคัญอีกส่วนหนึ่งของบทเรียน โปรแกรมในการเรียนกับผู้สอนตามปกตินั้น ผู้สอนจะเป็นผู้ที่เสริมแรงให้กับผู้เรียนบทเรียน โปรแกรมซึ่งผู้เรียนเรียนด้วยตนเอง จึงต้องเพิ่มการเสริมแรงลงไปในบทเรียน เช่น การเฉลย คำตอบ การให้คำชมเชย ทั้งนี้เพราะว่าเมื่อกระทำลงไปแล้วทราบผลในทันทีว่าถูกหรือผิด จะทำให้ผู้เรียนเกิดกำลังใจในการเรียนต่อไป

3. ความเกิดขึ้นพร้อมกันหรือใกล้เคียงกันของสิ่งเร้ากับการตอบสนอง (Continuity) ซึ่งเป็นทฤษฎีการเรียนรู้ของ Guthrie โดยเสนอสิ่งเร้าเป็นกรอบเล็ก ๆ แล้วผู้เรียนทำการตอบสนองทันที

4. การตอบสนองมากซึ่งเป็นไปตามหลัก Operant Conditioning ของ Skinner การที่ผู้เรียนได้ทำการตอบสนองต่อกิจกรรมต่าง ๆ ของบทเรียนจำนวนมากด้วยความสนใจและกระตือรือร้นที่จะร่วมกิจกรรมของผู้เรียนเองทำให้ผู้เรียนเรียนรู้ได้ดี

5. ความแตกต่างระหว่างบุคคล บทเรียนโปรแกรมสนองความแตกต่างระหว่างบุคคลได้ดี เนื่องจากไม่มีข้อจำกัดในเรื่องเวลาและสถานที่ ผู้เรียนจะบรรลุจุดหมายของบทเรียนได้เท่ากัน เพียงแต่ใช้เวลาในการเรียนไม่เท่ากันตามความสามารถของผู้เรียนแต่ละคน และไม่จำเป็นต้องเรียนพร้อมกัน

6. เป็นการเรียนโดยการกระทำ (Active Learning) ทำให้เข้าใจได้ดีและมีความคงทนในการจำดี

เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการสอนภาษาอังกฤษ

การสอนเป็นศิลปะที่ช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ ดังนั้นผู้สอนควรเลือกใช้วิธีสอนที่เหมาะสม ซึ่งการเลือกใช้วิธีสอนที่เหมาะสมนั้นครูผู้สอนต้องมีการเตรียมตัวและการวางแผนการสอนไว้ล่วงหน้า เพราะการวางแผนและเตรียมการสอนนั้นเป็นขั้นตอนที่สำคัญอย่างยิ่งในการจัดกิจกรรมการเรียน การสอน หากครูผู้สอนเตรียมการสอนดีก็จะส่งผลให้การดำเนินการสอนบรรลุจุดหมายการสอนได้ทันเวลาที่กำหนด และส่งผลต่อประสิทธิภาพการสอนด้วย

1. แนวคิดการสอนภาษาอังกฤษ

ดวงเดือน แสงชัย (2533 : 3) ได้เสนอแนวคิดการสอนภาษาอังกฤษไว้หลายประการ ดังนี้

1. ในการเริ่มสอนชั่วโมงแรก เมื่อครูเข้าห้องยังไม่ต้องเริ่มสอนเนื้อหาทันที แต่ครูควรสร้างความคุ้นเคย สร้างบรรยากาศที่เป็นมิตรและกันเอง ระหว่างครูกับนักเรียนเสียก่อน ให้เด็กมีทัศนคติที่ดีต่อภาษาอังกฤษ โดยการสนทนาชี้แจงกับเด็กให้เขาเห็นว่าภาษาอังกฤษเป็นวิชาที่มีประโยชน์ เรียนไม่ยาก พยายามสร้างแรงจูงใจให้เด็กเกิดความกระตือรือร้นที่จะเรียนรู้ให้เด็กเห็นว่าภาษาอังกฤษมีประโยชน์สำหรับชีวิตประจำวันของทุก ๆ คน ชั่วโมงแรกการเริ่มสอน ผู้เรียนจะต้องมีความประทับใจที่ดีต่อผู้สอน จึงจะดำเนินการสอนต่อไปอย่างราบรื่น
2. การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ควรมีกิจกรรมให้เด็กได้เคลื่อนไหวและแสดงออกมาก ๆ เพื่อให้รับกับธรรมชาติของเด็ก เพราะเด็กชอบกระโดดโลดเต้น เคลื่อนไหวร่างกาย
3. การจัดแบ่งกลุ่มเด็ก แต่ละกลุ่มควรมีเด็กเก่ง เด็กอ่อนและปานกลาง กลุ่มละเท่า ๆ กัน และควรจัดให้มีการแข่งขัน
4. กิจกรรมแต่ละกิจกรรมไม่ควรใช้เวลาเกิน 15 นาที เพราะธรรมชาติของเด็กเบื่อเร็ว มีสมาธิสั้น เด็กจะไม่ปิดบังความรู้สึกเมื่อเด็กเบื่อ ดังนั้นถ้าสอน 1 ชั่วโมง ควรเตรียมกิจกรรมไว้ประมาณ 4-5 กิจกรรม
5. ครูควรพยายามรู้จักกับนักเรียนให้เร็วที่สุด พยายามจำชื่อนักเรียนให้ได้ทุกคน เรียนรู้ความสามารถพิเศษของแต่ละคน พยายามส่งเสริมให้เขาได้แสดงออก มีการชมเชยและการเสริมกำลังใจทางบวกเสมอ ๆ พยายามไม่ลงโทษหากไม่จำเป็นจริง ๆ พยายามให้เด็กเกิดความภูมิใจในตนเอง
6. การเสนอเนื้อหาใหม่ ครูควรเลือกให้เด็กเก่งตอบก่อนเพื่อให้เด็กอ่านทบทวนซ้ำให้เกิดความมั่นใจ และอยากจะทำบ้างและครูไม่ควรทิ้งเด็กอ่อน
7. การถามคำถามครูควรจะถามก่อนแล้วจึงเรียกชื่อนักเรียนที่จะให้ตอบ เพื่อให้เด็กทุกคนตั้งใจฟังคำถามและเตรียมตัวคิดตอบไว้ หากมีนักเรียนอ่อนมาก ๆ ในห้องครูไม่ควรเสียเวลาหันเอาคำตอบกับนักเรียนผู้นั้นจนทำให้เสียเวลาของเด็กอื่น ๆ ครูต้องเข้าใจธรรมชาติของความแตกต่างของคน ถ้าครูไม่มีเวลาช่วยเหลือเด็กอ่อนครูอาจใช้วิธีเพื่อนช่วยเพื่อน คือให้เด็กเก่งช่วยเหลือเด็กอ่อน

อมร เสือคำ (2543 : 77) ได้กล่าวถึงแนวความคิดการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนภาษาอังกฤษของครูไว้ ดังนี้

1. ผู้เรียน จะต้องรู้จักมุ่งหมายของการเรียนว่าเรียนเพื่ออะไร มีเจตคติที่ดีต่อวิชาภาษาอังกฤษ จะต้องฝึกฝนปฏิบัติจนมีทักษะ และนำไปใช้ในชีวิตประจำวัน

2. ผู้สอน การที่จะให้ผู้เรียนรู้จักมุ่งหมายของการเรียน และมีเจตคติที่ดีต่อการเรียนรู้ ครูผู้สอนเป็นผู้ที่มีบทบาทสำคัญมาก ดังนั้นองค์ประกอบของครูผู้สอนทำให้ผู้เรียนประสบผลสำเร็จในการเรียนภาษาอังกฤษจะประกอบด้วยกิจกรรม ดังนี้

2.1 มีความเชื่อมั่นในการสอน โดยจะต้องเป็นผู้มีวุฒิวิชาเอกหรือโทภาษาอังกฤษ หรือได้รับการฝึกอบรมมาเป็นอย่างดีแล้ว โดยหน่วยงานต้นสังกัดจะต้องดูแลเป็นพิเศษ

2.2 ควรเป็นต้นแบบในการใช้ภาษาอังกฤษ เช่น เป็นผู้ตอบรับหรือล่ามเมื่อมีชาวต่างชาติเข้ามาในโรงเรียน สนทนาภาษาอังกฤษกับชาวต่างชาติให้นักเรียนเห็น

2.3 ควรแสดงให้เห็นว่า เป็นผู้นำทางด้านภาษาอังกฤษ เช่น การเป็นวิทยากรในการอบรม สัมมนาทางด้านภาษาอังกฤษ ให้กับหน่วยงานต่างๆ เป็นผู้ประกอบอาชีพเสริมด้านการแปลเอกสารภาษาต่างประเทศ เป็นผู้สอนพิเศษภาษาอังกฤษให้กับสถาบันอื่นหรือของตนเองเป็นผู้เขียน บทความ หรือเอกสารภาษาอังกฤษ

2.4 ควรหาโอกาสให้นักเรียนได้รับประสบการณ์ตรงในการใช้ภาษาอังกฤษ เพื่อให้ให้นักเรียนเห็นคุณค่าของการเรียนภาษาอังกฤษ โดยอาจเชิญชาวต่างชาติพบกับนักเรียน

2.5 ควรจัดกิจกรรมที่หลากหลาย ให้นักเรียนได้ปฏิบัติครบถ้วนทั้งฟัง พูด อ่าน เขียน ในทุกชั่วโมงของการสอน

2.6 ควรประเมินผลการเรียนของเด็ก เน้นพัฒนาการของเด็ก เป็นรายบุคคลเป็นสำคัญ ซึ่งให้เห็นความก้าวหน้าของการเรียนรู้แต่ละคนจะทำให้เด็กมีกำลังใจดีขึ้นกว่าการเปรียบเทียบกับบุคคลอื่น

2.7 ควรเน้นการเสริมแรงเด็กบ่อยๆ เพื่อให้เด็กมีกำลังใจในการทำกิจกรรม

2.8 ควรมีการช่วยเหลือเด็กเมื่อทำกิจกรรมไม่ได้ โดยอาจไปคำตอบให้บ้างเพื่อนำทาง

2.9 การเข้าค่ายภาษาอังกฤษ เป็นกิจกรรมที่น่าสนใจ เพื่อโอกาสให้เด็ก

ได้ใช้ภาษาอังกฤษให้ดียิ่งขึ้น

2.10 ควรใช้ภาษาอังกฤษกับนักเรียนตลอดเวลา เพื่อสร้างความคุ้นเคย
ด้านภาษา

2.11 ควรบูรณาการเข้ากับวิชาอื่น เพื่อให้การสอนเป็นไปตามสภาพจริง
ของการเรียนรู้

3. สื่อการเรียน ปัจจุบันได้รับความสนใจจากบริษัทผู้ผลิตมาก มีทั้งสื่อที่ใช้
รายบุคคล กลุ่มเล็ก - ใหญ่ สามารถเลือกใช้ได้ตามความต้องการ ซึ่งขึ้นอยู่กับทางเลือก
ของครูผู้สอนว่าจะเหมาะกับผู้เรียนมากน้อยเพียงไร

จรัสพร แหวนทอง (2542 : 54 - 55) ได้กล่าวถึง แนวคิดการสอนภาษาอังกฤษ
ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง เน้นการสอนภาษาด้านกิจกรรมที่มีความหมายและหลากหลาย
ตลอดจนการจัดให้ผู้เรียนได้ฝึกฝนการสื่อสารด้วยทักษะการฟัง การพูด การอ่านและการเขียน
ที่เหมาะสมกับวัย ดังนี้

1. บทเรียนควรเริ่มจากง่ายไปหายาก คือ คำนี้ถึงวุฒิภาวะและความสามารถ
ในการเรียนรู้ของเด็กแต่ละวัย เนื้อหาวิชามีการต่อเนื่องและขยายไปสู่ความรู้แขนงอื่น ๆ

2. วิธีการเรียนสนุก คือ ไม่น่าเบื่อหน่ายและตอบสนองความสนใจใฝ่รู้
ของนักเรียน การนำเสนอเป็นไปตามธรรมชาติ ไม่ยึดเยียด หรือกดดัน

3. ส่งเสริมการคิด ทุกขั้นตอนของการเรียนรู้มุ่งพัฒนาและส่งเสริมกระบวนการ
การคิด

4. การเรียนรู้สัมพันธ์และสอดคล้องกับธรรมชาติ บทเรียนไม่ควรจำกัดเวลา
หรือสถานที่ ทุกคนควรมีโอกาสได้สัมผัสความงามของสรรพสิ่งรอบ ๆ ตัว

5. มีกิจกรรมหลากหลาย สนุก ชวนให้เด็กเกิดความสนใจ คือ การเปิด
โอกาสให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรม ใช้ภาษาที่จูงใจ ให้กำลังใจและเป็นไป
เชิงสร้างสรรค์

6. สื่อที่ใช้ประกอบการเรียน ต้องเร้าใจให้เกิดการเรียนรู้ มุ่งเน้นให้ผู้เรียน
ได้ปฏิบัติจริง

7. การประเมินผล ต้องเปิดโอกาสให้ผู้เรียนประเมินตนเองร่วมกับผู้เกี่ยวข้อง
ทุกฝ่าย

อรพิน เทียนแก้ว (2543 : 52 - 56) ได้กล่าวถึง ลักษณะการจัดกิจกรรมการเรียน
การสอนที่ยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง ดังนี้

1. An Information Gap Activity เป็นกิจกรรมคู่ (Pair Work) ที่ทำให้ผู้เรียนแต่ละคนมีข้อมูลบางส่วน และผู้เรียนจะสามารถหาข้อมูลทั้งหมดได้โดยการสื่อสารกับข้อมูลกับคู่ของตน กิจกรรมลักษณะนี้ผู้เรียนจะได้ฝึกทักษะครบทั้ง 4 ทักษะ (ฟัง พูด อ่าน เขียน) แต่จะเน้นในทักษะใดมากน้อยแค่ไหน ขึ้นอยู่กับการออกแบบหรือเลือกใช้แบบฝึกหัดของครูผู้สอน ตัวอย่าง เช่น ผู้เรียนแต่ละคู่จะได้ภาพฟาร์มเลี้ยงสัตว์ภาพเดียว แต่มีข้อมูลที่ขาดหายไปไม่ตรงกัน ผู้เรียนจะต้องผลักดันสอบถามข้อมูลส่วนที่ขาดหายไปจากคู่ของตนโดยต่างฝ่ายจะไปไม่เห็นภาพของกันและกันเมื่อได้ข้อมูลครบแล้วให้เปรียบเทียบภาพกัน ถ้าการสื่อสารถูกต้องภาพที่จะเหมือนกัน กิจกรรมนี้ถ้าเริ่มทำเป็นครั้งแรก ผู้สอนควรแสดงวิธีทำเป็นตัวอย่างให้ผู้เรียนทั้งชั้นเข้าใจวิธีการตรงกันก่อนที่จะให้ทำกิจกรรมคู่

2. A Class Survey เป็นกิจกรรมที่ฝึกให้ผู้เรียนรู้จักรวบรวมและนำเสนอข้อมูล โดยใช้รูปประโยคที่เรียนไปแล้ว กิจกรรมนี้ผู้เรียนจะได้ฝึกทักษะฟัง - พูด ในการหาข้อมูลจากเพื่อน ๆ และฝึกทักษะการอ่าน - เขียน จากการบันทึกและนำเสนอข้อมูลในรูปแบบภูมิต่าง ๆ ซึ่งอาจรวมถึงการออกมารายงานหน้าชั้นเรียนด้วย การสำรวจอาจทำได้หลายหัวข้อ (Topic) เช่น การเดินทางมาโรงเรียนของผู้เรียน งานอดิเรก อาชีพที่ผู้เรียนอยากเป็น ความชอบ - ไม่ชอบในสิ่งต่าง ๆ (วิชา กีฬา อาหาร สัตว์ ผลไม้) ทั้งนี้ควรจะเป็นเรื่องที่สอดคล้องกับหัวข้อเรื่อง que ผู้เรียนกำลังเรียน

3. Following Instructions เป็นอีกกิจกรรมหนึ่งที่มีความสนุกสนาน ผู้เรียนจะได้ฝึกเกี่ยวกับรูปประโยคคำสั่งในการทำสิ่งใดสิ่งหนึ่งอย่างเป็นขั้นตอน โดยจะพูดบอกขั้นตอนฟังแล้วปฏิบัติตาม ปฏิบัติตามขั้นตอนจากการอ่าน หรือเขียนอธิบายขั้นตอนในการทำสิ่งใดสิ่งหนึ่ง เช่น ขั้นตอนในการปรุงอาหารง่าย ๆ การประดิษฐ์สิ่งของ การพับกระดาษหรือการทดลองวิทยาศาสตร์ เป็นต้น สำหรับเนื้อหาที่จะนำมาใช้สอน ผู้สอนสามารถหาได้จากตำราที่เกี่ยวข้องเป็นภาษาอังกฤษ โดยผู้สอนต้องเลือกเนื้อหาที่มีความยากง่ายเหมาะกับ ผู้เรียน ซึ่งจะเป็นการบูรณาการวิชาภาษาอังกฤษกับวิชาอื่น ๆ ด้วย เช่น วิชาศิลปะ คหกรรม และวิทยาศาสตร์ ทั้งนี้ผู้สอนจะต้องสอนคำศัพท์ที่เกี่ยวข้องก่อน เช่น ในการทำอาหาร ผู้สอนจะต้องสอนคำกริยาเกี่ยวกับการปรุงอาหารและวลีที่เกี่ยวข้องและถ้าเป็นการเรียนครั้งแรกครูผู้สอนควรสาธิตให้ผู้เรียนได้เห็นวิธีการเสียก่อนให้ผู้เรียนปฏิบัติเอง

4. Logical Puzzles กิจกรรมลักษณะนี้ผู้เรียนจะต้องแก้ปัญหาอย่างมีเหตุผล ผู้เรียนทำกิจกรรมนี้ได้ไม่เพียงแต่จะต้องเข้าใจข้อความที่กล่าวไว้อย่างชัดเจนเท่านั้น ยังจะต้องเข้าใจข้อความที่ไม่ได้กล่าวไว้อย่างชัดเจนอีกด้วย

5. A Role - playing Activity เป็นการแสดงบทบาทสมมติ โดยที่ผู้เรียนจะเลือกใช้รูปประโยคที่ได้เรียนไปแล้วอย่างอิสระในการพูดและแสดงตามบทบาทที่ได้รับ เช่น การพักทายการกล่าวลา การขอโทษ การแนะนำตนเองและผู้อื่น การแสดงความเสียใจ ฯลฯ ในการทำกิจกรรมนี้ผู้สอนต้องมั่นใจว่า ผู้เรียนได้เรียนรู้โครงสร้างประโยคในหัวข้อ นั้น ๆ มากพอที่จะสามารถคิดคำพูดเองได้

6. An Interviewing Activity เป็นกิจกรรมคู่ที่เน้นผู้เรียนต้องผลัดกัน สัมภาษณ์คู่ของตน โดยผู้เรียนแต่ละคนจะต้องเตรียมคำถามของตนเองและนำไปถามเพื่อน ให้ได้มาซึ่งข้อมูลส่วนตัวในประเด็นที่ต้องการ ทั้งนี้คำถามของแต่ละคนอาจจะเหมือนหรือ ต่างกันก็ได้ขึ้นอยู่กับความสนใจของผู้สัมภาษณ์ว่าต้องการทราบข้อมูลอะไร เช่น วันเกิด สถานที่เกิด จำนวนพี่น้องหรือสมาชิกในครอบครัว ฯลฯ จากนั้นผู้เรียนแต่ละคนจะต้อง นำเสนอชีวประวัติของเพื่อนโดยการรายงานหน้าชั้นเรียนหรือเขียนลงในกระดานตกแต่ง ให้นำสนใจ แล้วจัดแสดงให้ผู้เรียนทุกคนได้รู้จักกันในแง่มุมต่าง ๆ มากขึ้น

2. การสอนทักษะภาษาอังกฤษ

บัญชา อึ้งสกุล (2545 : 63 - 69) ได้กล่าวถึง วิธีการสอนทักษะต่าง ๆ ในภาษาอังกฤษ ไว้ดังนี้

1. ทักษะการฟัง ทักษะการฟังเป็นทักษะการสื่อสารที่สำคัญ เพราะ เป็นทักษะพื้นฐานในการสื่อความหมายและเป็นพื้นฐานของการเรียนรู้ทักษะอื่น ๆ พฤติกรรม การฟังแบ่งออกเป็น 2 ระดับใหญ่ ๆ คือ

1.1 ระดับความรู้ (Recognition Level) เป็นระดับที่ผู้ฟังสามารถแยกแยะ จำแนกเสียงได้ เช่น เสียงเน้นหนักในคำ ระดับเสียงสูง - ต่ำในประโยค ระดับนี้เป็นระดับ พื้นฐานของการฟัง

1.2 ระดับความเข้าใจ (Comprehension Level) เป็นระดับที่ผู้ฟังสามารถ เข้าใจความหมายโดยทั่วไปของข้อความที่ฟังและเข้าใจจุดประสงค์ของการสื่อสารความหมาย นั้น ซึ่งเป็นทักษะที่ใช้ในการสื่อสารในชีวิตประจำวัน

2. หลักการสอนทักษะการฟัง

2.1 ก่อนการฟัง ต้องรู้ข้อมูลเกี่ยวกับเรื่องที่ฟัง เพื่อเป็นพื้นฐานหรือ ความรู้ (Background Knowledge) สำหรับช่วยในการฟังเพื่อเดาความหมายของเรื่องที่ฟัง การจัดให้นักเรียนว่ามีความรู้เดิมอาจจะกระทำได้โดยการซักถาม อภิปราย ค้นหาคำศัพท์ ที่เกี่ยวกับเรื่องที่ฟัง

2.2 ในระหว่างการฝึกฟัง ควรมีการกำหนดงาน (Task) ให้นักเรียนปฏิบัติอย่างเหมาะสมในระหว่างการฟัง เช่น ให้นักเรียนเลือกรูปภาพที่ตรงกับความหมายของเรื่องที่ฟัง โยงข้อความ หรือเติมคำในช่องว่างเพื่อให้นักเรียนแสดงออกถึงความเข้าใจในการฟัง

2.3 หลังการฟัง ครูต้องให้ข้อมูลย้อนกลับ (Feedback) ทันทีเพื่อให้นักเรียนรู้ว่าเข้าใจถูกต้องมากน้อยเพียงไร และครูต้องอธิบายสิ่งที่ผิดของนักเรียนด้วย

3. ทักษะการพูด การสอนทักษะการพูดภาษาอังกฤษต้องสอนคู่กับทักษะการฟัง ซึ่งมีขั้นตอน ดังนี้

3.1 ครูอธิบายสถานการณ์ที่ต้องการฝึกพูดให้นักเรียนฟังจนนักเรียนเข้าใจว่าจะต้องแสดงท่าทางอย่างไร

3.2 ครูพูดบทสนทนาให้นักเรียนฟังเป็นตัวอย่าง

3.3 นักเรียนฝึกพูดบทสนทนาพร้อมกันทั้งชั้น

3.4 นักเรียนฝึกพูดบทสนทนาภายในกลุ่ม

3.5 ให้นักเรียนอ่านบทอ่านสนทนาพร้อมกันเป็นกลุ่มและรายบุคคลในการสอนทักษะพูด ครูจะต้องไม่ให้นักเรียนอ่านบทสนทนาขณะที่เรียนการพูดเลยจนกว่านักเรียนจะได้ฝึกพูดในกลุ่มย่อยเสียก่อน

4. ทักษะการอ่าน บรอนด์ และ ซิงเกอร์ (บัญชา อึ้งสกุล. 2545 : 67 ; อ้างอิงมาจาก Bond and Tinder. 1957 : 235) ก่อนถึงความสามารถในการอ่านว่าความสามารถในการอ่านย่อมขึ้นอยู่กับทักษะพื้นฐานต่อไปนี้

4.1 การเข้าใจความหมายของคำ (Word Meaning)

4.2 การเข้าใจความหมายของกลุ่มคำ (Thought Units)

4.3 การเข้าใจประโยค (Sentence Comprehension)

4.4 การเข้าใจอนุเฉท (Paragraph Comprehension)

4.5 การเข้าใจความสัมพันธ์ระหว่างอนุเฉท (Comprehension of larger Units) ทักษะพื้นฐานทั้งหมดนี้จะมีความสัมพันธ์ซึ่งกันและกัน คือ ผู้อ่านจะเข้าใจเรื่องที่อ่านก็ต่อเมื่อเข้าใจความหมายของคำ ซึ่งเป็นส่วนสำคัญของการเข้าใจความหมายประโยค การเข้าใจความสัมพันธ์ระหว่างประโยคก็ทำให้เข้าใจอนุเฉท และการเข้าใจความสัมพันธ์ระหว่างอนุเฉทก็จะทำให้เข้าใจเรื่องที่อ่านได้ทั้งหมด

5. ทักษะการเขียน บัญชา อึ้งสกุล (2541 : 70) กล่าวว่า ทักษะการเขียน

ครูควรมีแนวการฝึกทักษะการเขียนภาษาอังกฤษในระยะเริ่มแรกที่สำคัญ ดังนี้

5.1 การเขียนตัวอักษร มีขั้นตอนในการสอนคือ ครูเขียนให้นักเรียนดู เป็นตัวอย่างบนกระดาน นักเรียนใช้นิ้วชี้บนอากาศ นักเรียนเขียนลงสมุดตามแบบ สุดท้ายนักเรียนทำกิจกรรมเสริมทักษะการเขียน เช่น การจับคู่รูปภาพกับตัวอักษร

5.2 การคัดลายมือ เป็นการเขียนตามแบบตามเส้นประแต่ละบทเรียน เพื่อให้เขียนได้ถูกต้องทาง ครั้งแรกครูอาจต้องเขียนให้ดูเป็นตัวอย่างบนกระดานเพื่อให้นักเรียนเห็นลีลาการเขียนที่ถูกต้อง

5.3 การเขียนคำและประโยค ส่วนใหญ่จะเป็นการเขียนจากบัตรคำ เป็นการคัดคำศัพท์ลงสมุด การเขียนประโยคจะเป็นการอธิบายภาพ การเติมคำในช่องว่าง

5.4 การเขียนตามคำบอก เป็นการถ่ายทอดภาษาจากการฟังและการสะกด คำมาเป็นตัวอักษร การเขียนตามคำบอกจะเป็นการเขียนคำเดี่ยว ๆ หรือเป็นเนื้อความ ต่อเนื่องกันก็ได้ คำที่ควรนำมาเขียนคำบอก ได้แก่ คำศัพท์ใหม่ คำที่มีตัวสะกดซับซ้อน คำประสมหรือคำยาก ครูจะอ่านให้นักเรียนฟัง 2 ครั้ง ทั้งช่วงให้นักเรียนเขียน

ริเวอร์ (บัญชา อึ้งสุกถ. 2545 : 69 ; อ้างอิงมาจาก River. 1968 : 254 - 255) กล่าวว่า นักเรียนควรจะได้มีการฝึกทักษะการเขียนและฝึกอย่างมีระบบผ่าน 5 ขั้นตอน ดังนี้

1. Copying การเขียนแบบทบทวนความจำจากสิ่งที่ได้เรียนไปแล้ว
2. Reproduction การเขียนแบบที่ผู้เรียนจะต้องเขียนจากสิ่งที่ผู้เรียนจำได้ อาจเป็นจากการอ่าน การเขียนตามคำบอก หรือการเขียนบรรยายภาพ
3. Recombination การเขียนแบบนี้ นักเรียนฝึกจากสิ่งที่ได้เรียนไปแล้ว เกิดจากการฟังและการอ่าน แต่จะยุ่งยากขึ้นไปในการใช้รูปแบบต่าง ๆ ของโครงสร้างและตารางเทียบแทน

4. Guided Writing การเขียนโดยให้นักเรียนมีอิสระที่จะเลือกใช้คำและโครงสร้างไวยากรณ์ในการแสดงความหมายที่ตนต้องการ

3. การสอนอ่านภาษาอังกฤษ

การอ่านเป็นสิ่งจำเป็นในการดำรงชีวิตในปัจจุบัน ดังนั้นการสอนอ่านจึงมีกระบวนการอันซับซ้อน ผู้ที่สอนอ่านจะต้องเข้าใจความหมายของการอ่านเป็นอย่างดี ซึ่งผู้เชี่ยวชาญทางการอ่านได้ให้ความหมายของการอ่านแตกต่างกันไป ดังนี้

3.1 ความหมายของการอ่าน

สมุทร เชนเชาวนิช (2530 : 1) ได้ให้ความหมายของการอ่านว่า การอ่าน

หมายถึง การสื่อความหมาย เป็นการสื่อความหมายระหว่างผู้เขียนกับผู้อ่าน

นิรันดร สุขปรีดี (2530 : 11) ได้ให้ความหมายของการอ่านว่า การอ่าน หมายถึงความเข้าใจความหมายของตัวอักษร หรือสัญลักษณ์ ซึ่งจะต้องอาศัยความสามารถ ในการแปลความการตีความ การขยายความ การจับใจความสำคัญ และการสรุปความ

ราชบัณฑิตยสถาน (2531 : 917) ได้ให้ความหมายของคำว่า อ่าน ไว้ดังนี้ “อ่าน” หมายถึงว่าตามตัวหนังสือ ออกเสียงตามตัวหนังสือ ดูหรือเข้าใจความหมาย จากตัวหนังสือ สังเกตหรือพิจารณาดูเพื่อความเข้าใจ

สุกัญญา ศรีสืบสาย (2531 : 58) กล่าวว่า การอ่านคือการพัฒนาความรู้ สติปัญญา และจิตใจของบุคคลที่เป็นองค์ประกอบของสังคม สำหรับนักเรียน ความสำเร็จ ในการเรียนส่วนใหญ่ขึ้นอยู่กับความสามารถในการอ่าน ทั้งนี้เพราะการอ่านเป็นพื้นฐาน ในการเรียนวิชาอื่นๆ

ศิริตัน เจิงกลินจันทร์ (2532 : 1) ได้ให้ความหมายของการอ่านว่า การอ่าน เป็นการแปลความหมายของตัวอักษรออกมาเป็นความคิด และนำความคิดนั้นไปใช้ประโยชน์ ตัวอักษรเป็นเครื่องหมายแทนคำพูด และคำพูดเป็นเพียงเสียงที่ใช้แทนของจริงเท่านั้น

ทัศนีย์ สุขเมธี (2534 : 79) กล่าวว่า การอ่าน คือ การแปลสัญลักษณ์ที่เขียน หรือพิมพ์ให้มีความหมายออกมาเป็นสัญลักษณ์ สัญลักษณ์ในภาษาไทยคือ คำ ข้อความ จึงเป็นเรื่องสำคัญมากในการสอนอ่านแก่เด็กเริ่มเรียน นักเรียนจะต้องเข้าใจความหมายและ นำไปใช้ในการฟัง พูด และเขียนได้อย่างถูกต้อง

สุนันทา มั่นเศรษฐวิทย์ (2539 : 1) กล่าวว่า การอ่าน หมายถึง การลำดับ ขั้นที่เกี่ยวข้องกับการทำความเข้าใจความหมายของคำ กลุ่มคำ ประโยค ข้อความ และ เรื่องราวของสารซึ่งผู้อ่านสามารถบอกความหมายได้

ฮิลเดรท (Hildreth. 1958 : 2) กล่าวว่า การอ่าน หมายถึง กระบวนการแปล ความสัญลักษณ์ โดยผ่านกระบวนการทางความคิดในสมองซึ่งประสบการณ์เดิมที่มีอยู่จะช่วยให้ผู้อ่านเข้าใจเรื่องที่อ่านได้เร็วขึ้น

ซินทซ์ (Zintz. 1976 : 7) ได้ให้ความหมายของการอ่านไว้ว่า

การอ่าน คือ การทำความเข้าใจภาษาที่ผู้แต่งได้เขียนไว้

การอ่าน คือ ความสามารถที่จะทำนายความหมายของตัวอักษรที่ตนเอง

กำลังอ่าน

เอ็ดเวิร์ด และวาเล็ท (Edward and Valette. 1977 : 249) ได้ให้ความหมายของการอ่านไว้ว่า คือ กระบวนการพัฒนา ขั้นแรกคือ การออกเสียงให้ตรงกับสัญลักษณ์ ขั้นตอนมาก็ศึกษาถึงการอ่านเนื้อเรื่อง

กล่าวโดยสรุป การอ่าน คือ กระบวนการทางความคิดและยังเป็นกระบวนการของการปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้อ่านและผู้เขียน ในด้านของความรู้และความสามารถในการใช้ภาษาเพื่อสื่อความหมาย ผู้เขียนย่อมจะพยายามใช้สัญลักษณ์ หรือตัวอักษรสื่อความหมาย หรือให้ข้อมูลที่ตนต้องการสื่อสารแก่ผู้อ่าน และผู้อ่านเองก็ย่อมจะต้องการสื่อความหมายจากสัญลักษณ์หรือตัวอักษรที่ผู้เขียนต้องการสื่อความหมายแก่ตน ดังนั้นการอ่านจึงเป็นกระบวนการที่สมองแปลสัญลักษณ์ต่าง ๆ ที่มองเห็นให้เกิดความเข้าใจเรื่องที่อ่านได้เร็วขึ้น

3.2 จุดประสงค์ของการอ่าน

ศิริรัตน์ เจริญกลิ่นจันทร์ (2532 : 9 - 10) ได้กล่าวถึงจุดประสงค์ของการอ่านไว้

1. อ่านเพื่อความรู้ เพื่อให้เข้าใจผู้อื่นและเข้าใจตนเอง
2. อ่านเพื่อให้เกิดความคิด
3. อ่านเพื่อความเพลิดเพลิน หรือเพื่อความบันเทิง เช่น นวนิยาย

เรื่องสั้น วรรณคดี ช่วยให้เกิดความเพลิดเพลิน กลายเครียดได้ และไม่รู้สึغبื่อหน่าย

การฝึกอ่านมีความสำคัญมาก เพราะจะทำให้นักเรียนอ่านได้ด้วยตนเอง เป็นการสร้างนิสัยให้เกิดความรักที่จะอ่าน โดยเฉพาะอย่างยิ่งสำหรับความสามารถในการเอาความหมายนั้น ครูควรจะเริ่มสร้างให้กับเด็กตั้งแต่ตอนต้น เพราะในชีวิตจริงนั้นเราจะต้องใช้การเดาความหมายของคำจากบริบทอยู่เป็นนิจ ถ้านักเรียนรู้จักวิธีเดาความหมาย จะไม่รู้สึกรำคาญที่จะอ่านเมื่อพบคำศัพท์ที่ไม่รู้จักในบทอ่าน การฝึกจะต้องเริ่มที่ละเล็กละน้อย ในที่สุดเด็กก็จะอ่านได้ด้วยตนเอง

สุภัทรา อักษรานูเคราะห์ (ม.ป.ป. : 53 - 54) ได้กล่าวถึงจุดประสงค์ของการสอนทักษะอ่านไว้ ดังนี้

1. ให้รู้ตัวอักษรที่ใช้ในภาษานั้นและออกเสียงคำถูกต้อง
2. ให้บอกความหมายและวิธีใช้ศัพท์ใหม่ทีปรากฏในเรื่องใด
3. ให้บอกความหมายทั้งที่กล่าวไว้ในเรื่อง และความหมายแฝงในเรื่องใด
4. ให้บอกหน้าที่ของประโยค หรือข้อความที่ใช้ในการสื่อสารได้
5. ให้รู้ความสัมพันธ์ระหว่างรูปประโยคแบบต่าง ๆ และความหมายได้

6. ให้เติมข้อความ ในข้อความหรือบทสนทนาที่เหมาะสม
7. ให้ตีความหมายประโยคหรือข้อความได้
8. ให้บอกแนวคิดของเรื่องได้
9. ให้ฝึกการอ่านแบบวาดสายตาผ่านตัวอักษรอย่างคร่าว ๆ เพื่อจับใจความ

สำคัญ

10. ให้ฝึกการอ่านที่เลือกเฉพาะส่วนที่มีข้อมูลที่ต้องการ
11. ให้นำข้อมูลและสิ่งที่อ่านมาแสดงในรูปแบบอื่น เช่น แผนภูมิได้
12. ให้ตอบคำถามเกี่ยวกับเรื่องที่ย่านได้
13. ให้บอกลำดับเหตุการณ์เกี่ยวกับเรื่องที่ย่านได้
14. ให้สรุปเรื่องในบทสนทนาหรือข้อความที่ย่านได้
15. ให้รายงานเกี่ยวกับเรื่องที่ย่านได้
16. ให้แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับเรื่องที่ย่าน (ทั้งประเภทร้อยแก้วและ

ร้อยกรองได้)

17. อ่านข้อเขียนหรือคำชี้แจงการใช้เครื่องมือแล้วปฏิบัติตามได้
18. ให้บอกบทบาทที่สำคัญของตัวละครในเรื่องได้

ระวีวรรณ ศรีศรีรามครัน (2523 : 1 - 2) ได้กล่าวถึงจุดประสงค์ของการอ่าน

ว่าหลังจากที่อ่านแล้ว ผู้อ่านจะมีความสามารถในด้านต่าง ๆ ดังนี้หรือไม่

1. สามารถเข้าใจความหมายของสิ่งที่อ่านไปแล้วได้มากน้อยแค่ไหน
2. สามารถจับใจความสำคัญได้หรือไม่
3. สามารถที่จะเปรียบเทียบหรือแยกความแตกต่างได้ว่า ในบทความที่

อ่านไปแล้วนั้น ส่วนไหนเป็นความจริง เป็นเนื้อเรื่อง หรือเป็นความคิดส่วนตัวของผู้เขียน หรือเป็นความคิดทั่วไป

4. เมื่ออ่านแล้วสามารถที่จะเข้าใจ และปฏิบัติตามในสิ่งที่ได้อ่านมา

หรือไม่

5. สามารถที่จะตีความหมายของรูปภาพ แผนที่ แผนภูมิ หรือตาราง แสดงได้มากน้อยเพียงใด

6. สามารถที่จะรวบรวมความคิดเห็นจากการอ่านหลาย ๆ เรื่องให้เข้ามาสู่เฉพาะประเด็นที่สำคัญตามที่ต้องการได้หรือไม่

7. เมื่ออ่านแล้ว สามารถนึกวาดภาพตามแนวความคิดที่ได้อ่านมาได้ตรง

ถูกต้องมากน้อยแค่ไหน

8. สามารถจับใจความที่สำคัญ หรือ ได้สาระเนื้อเรื่อง จากการอ่านนั้น ๆ มากน้อยเพียงใด

3.3 จุดมุ่งหมายในการอ่าน

มิลเลอร์ (ชิคาร์ก คาบพลอห์น. 2542 : 42 ; อ้างอิงมาจาก Miller. 1982 : 12)

ได้ให้จุดมุ่งหมายของการอ่านไว้ 6 ประการคือ

1. อ่านเพื่อจับใจความอย่างคร่าว ๆ
2. อ่านเพื่อจับใจความสำคัญ
3. อ่านเพื่อสำรวจรายละเอียด การจับใจความสำคัญทั่วไป
4. อ่านเพื่อเข้าใจอย่างถ่องแท้
5. อ่านเพื่อวิจารณ์ตามข้อความที่อ่าน
6. อ่านเพื่อวิเคราะห์ข้อความหรือแนวคิดเรื่องที่อ่าน

ศิธร แสงธนู และ คิด พงศทัต (ม.ป.ป. : 1) กล่าวถึงจุดมุ่งหมายของการสอนไว้ดังนี้

1. ให้นักเรียนสามารถอ่านออกเสียงให้สัมพันธ์กับอักษร ได้อย่างถูกต้อง สามารถออกเสียงเน้น การขึ้นลงเสียงและจังหวะได้ถูกต้องตามลักษณะและความนิยมของภาษา
2. ให้นักเรียนสามารถอ่านในใจ เพื่อความเข้าใจและเก็บใจความจะได้ใช้ อ่านให้เป็นประโยชน์ในการหาความรู้ ความเพลิดเพลินจากการอ่านด้วยตนเอง
3. ให้นักเรียนเข้าใจวัฒนธรรมของเจ้าของภาษา เพื่อจะได้เพิ่มพูนความเข้าใจเรื่องที่อ่านดียิ่งขึ้น ทั้งในด้านการใช้ศัพท์สำนวน และแบบประโยคต่าง ๆ
4. ฝึกฝนการอ่านเร็วของนักเรียน เพื่อจะได้อ่านหนังสือได้มากขึ้น
5. ส่งเสริมและสร้างทัศนคติที่ดีในการอ่าน ให้ถือว่าการอ่านมากเป็น

กำไรชีวิต

3.4 ประเภทการอ่าน

สมุทฺร เซ็นเชาวิช (2530 : 3-4) ได้แบ่งประเภทการอ่านเป็น 2 ประเภท และทั้งสองประเภทนี้จะใช้ความเร็วต่างกันคือ

1. อ่านเพื่อการศึกษา (Work-Study Type Reading) เป็นการอ่านที่ต้องการความถูกต้องเหมาะสม การอ่านแบบนี้มีจุดมุ่งหมายที่สำคัญ คือ ต้องการจะครอบคลุม

เนื้อหาให้ได้มากที่สุด เก็บใจความสำคัญและรายละเอียดปลีกย่อยต่าง ๆ ให้ได้มากที่สุดเท่าที่จะทำได้

ดังนั้น ในขณะที่อ่านจึงจำเป็นต้องพิจารณาคำศัพท์ และความหมายของคำที่พบให้ละเอียดถี่ถ้วน นอกจากต้องรู้ความหมายเฉพาะของคำศัพท์นั้น ๆ แล้วควรจะต้องรู้ความหมายแฝงหรือความหมายตามนัยประหวัด (Connotation) ของคำนั้น ๆ อีกด้วย เพื่อจะได้เข้าใจข้อความที่อ่านได้ชัดเจนมากยิ่งขึ้น

2. อ่านเพื่อการพักผ่อนและความบันเทิง (Recreatory Reading)

เป็นการอ่านเพื่อความรื่นรมย์เป็นส่วนตัวหรือเพื่อพักผ่อนหย่อนใจเป็นส่วนใหญ่ การอ่านประเภทนี้มักไม่ต้องการความเข้าใจอะไรที่ลึกซึ้งมากนัก จะอ่านโดยใช้ความเร็ว ช้าหรือเร็วอย่างไรก็ได้

ทิพวัลย์ มาแสง (2532 : 57 - 58) แบ่งประเภทการอ่านเป็น 2 ประเภท ดังนี้

1. อ่านออกเสียง (Oral Reading) การอ่านออกเสียงเพื่อต้องการความถูกต้องในเรื่องของเสียง เสียงสูงต่ำ จังหวะ การหยุดวรรคตอน ให้ถูกต้องชัดเจน เพราะการอ่านออกเสียงที่ถูกต้องเป็นพื้นฐานและฝึกความคล่องก่อนที่จะอ่าน

2. อ่านในใจ (Silent Reading) การอ่านในใจเป็นสิ่งที่ปฏิบัติจริงใจในชีวิตประจำวัน การอ่านแบบนี้ควรฝึกหลังจากที่นักเรียนได้ฝึกอ่านออกเสียงแล้ว ระดับของการอ่านในใจแบ่งได้ 5 ระดับดังนี้ คือ

1. Mechanical ระดับนี้จะเป็นช่วงการต่อเนื่องระหว่างการอ่านออกเสียงและการอ่านในใจ

2. Understanding เป็นการอ่านเพื่อความเข้าใจ

3. Enjoyment เป็นการอ่านเพื่อความสนุกสนานเพลิดเพลิน

4. Appreciation อ่านแล้วเกิดความซาบซึ้งในบทอ่าน

5. Criticism อ่านแล้วสามารถติชม วิพากษ์วิจารณ์เนื้อเรื่องที่อ่านได้

3.5 องค์ประกอบของการอ่าน

ศิริไล ดอกจันทร์ (2528 : 157 - 158) ได้กล่าวถึงองค์ประกอบของการอ่านไว้ดังนี้

1. ผู้อ่านจะต้องเป็นผู้รู้ภาษานั้น ๆ คือมีความเข้าใจ และพูดภาษานั้นได้ในระดับหนึ่งทีพอเพียงก่อนที่จะฝึกอ่าน

2. ผู้อ่านจะต้องรู้จักวิเคราะห์หรือแยกแยะคำ (Dissect) โดยดูว่าประกอบ

ขึ้นด้วยเสียงอะไรบ้าง

3. ผู้อ่านจะต้องเรียนรู้ถึงลักษณะคำ แยกแยะตัวอักษรได้
4. ผู้อ่านจะต้องเรียนรู้ถึงลักษณะการอ่านตามลักษณะของภาษานั้น ๆ
5. ผู้อ่านต้องเรียนรู้ว่ามีระบบความสัมพันธ์ระหว่างตัวอักษรกับเสียง

ซึ่งจะช่วยให้สามารถอ่านคำหรือออกเสียงอื่นๆ

6. ผู้อ่านจะต้องเรียนรู้วิธีเข้าใจและระลึก สัญญาณในการอ่านออกเสียง
7. ผู้อ่านต้องเรียนรู้ว่า ตัวอักษรเป็นสิ่งที่แทนคำพูด และมีความหมาย

เปรียบเทียบกันได้

8. ผู้อ่านจะต้องเรียนรู้การใช้เหตุผลและความนึกคิดต่อสิ่งที่อ่านภายในขอบเขตความรู้ สติปัญญา และประสบการณ์

สุมิตรา อังวัฒนกุล (2536 : 151) ได้กล่าวถึง องค์ประกอบของการอ่านที่จะทำการวัดได้อย่างน่าเชื่อถือ ดังนี้

1. ความรู้เกี่ยวกับคำโดยทั่ว ๆ หมายถึง ความรู้เกี่ยวกับคำอย่างกว้างขวาง หรือความชำนาญในการใช้คำ
2. ความเข้าใจเรื่องราวที่ปรากฏอย่างชัดเจน ซึ่งรวมทักษะอื่น ๆ ด้วย หรืออาจกล่าวได้ว่า แบบสอบอ่านที่ยอมรับการเป็นจำนวนมากจะวัดความสามารถในการอ่านได้มากกว่า

3. ความเข้าใจความหมายที่แฝงอยู่ รวมถึงความมีเหตุผลในการอ่าน
ระวีวรรณ ศรีรัมย์ (2523 : 3) ได้กล่าวถึง ผู้อ่านที่ประสบความสำเร็จในการอ่าน จะต้องมียุทธศาสตร์ดังต่อไปนี้

1. มีสุขภาพร่างกายที่แข็งแรง สมบูรณ์
2. มีสุขภาพจิตที่ดี
3. มีความสามารถในการใช้สายตา และการได้ยินเสียงต่างๆ
4. มีสติปัญญาดี
5. มีประสบการณ์
6. มีความรู้ในภาษาที่อ่าน
7. มีความต้องการที่จะอ่าน
8. มีจุดมุ่งหมายในการอ่าน
9. มีความสนใจในด้านการอ่าน

10. มีทักษะในการอ่าน

จากองค์ประกอบการอ่านที่กล่าวมา จะทำให้ผู้อ่านเข้าใจสิ่งที่อ่านได้อย่างรวดเร็ว และอ่านได้อย่างเข้าใจความหมายตามเจตนารมณ์ของผู้เขียน

3.6 ขั้นตอนการสอนอ่าน

ทิพวัลย์ มาแสง (2532 : 66 - 67) ได้เสนอขั้นตอนการสอนอ่าน ดังนี้

1. ครูให้นักเรียนอ่านเรื่องในใจ พยายามทำความเข้าใจเนื้อเรื่องโดยคุณภาพ ประกอบด้วยในครั้งแรกให้อ่านเรื่องโดยตลอด เพื่อดูว่าเรื่องราวทั้งหมดเป็นอย่างไร ครั้งที่สองให้อ่านใหม่ คำใดที่นักเรียน ไม่รู้จักให้ถอดความหมายจากเนื้อความโดยรอบของคำนั้น และคุณภาพประกอบด้วย

2. ครูเขียนคำที่นักเรียนต้องการเดาความหมายบนกระดาน ให้อ่านออกเสียง และบอกความหมายของคำใหม่นั้น หรือจะชะลอการถามความหมายของคำใหม่ไว้ภายหลังที่นักเรียนตอบคำถามเกี่ยวเรื่องแล้วก็ได้

3. นักเรียนจับกลุ่ม 3 - 4 คน ปิดหนังสือเล่าเรื่องให้ฟัง เพื่อตรวจสอบว่าเรื่องที่อ่านตรงกันหรือไม่ การปิดหนังสือจะช่วยให้นักเรียนไม่ใช้วิธีอ่านโดยการแปลคำต่อคำ

4. เมื่อนักเรียนปรึกษากันแล้ว ให้แต่ละกลุ่มส่งตัวแทนออกมาเล่าเรื่อง

5. ครูตั้งคำถามเกี่ยวกับเรื่องที่อ่าน เพื่อให้นักเรียนหาคำตอบจากคำหรือประโยคเรื่องอ่านออกเสียงตามครู ลงเสียงเน้นหนักถูกต้อง หากเนื้อเรื่องมีการแสดงอารมณ์ ฝึกให้นักเรียนอ่านให้มีอารมณ์ตามท้องเรื่องด้วย ฝึกอ่านภายในกลุ่ม ครู อาจให้นักเรียนคัดลอกเรื่องที่อ่านลงสมุด เป็นการฝึกคัดลายมือด้วย

ศิริร แสงธนู และกิติ พงศทัต (ม.ป.ป. : 61) ได้กล่าวถึง ลำดับขั้นในการสอนอ่าน ดังนี้

1. ทบทวน หรือสอนศัพท์และไวยากรณ์
2. ครูอ่านออกเสียง นักเรียนอ่านตามในใจ
3. ครูอ่านออกเสียง นักเรียนอ่านออกเสียง นักเรียนอ่านในใจตามลำพัง
4. ครูถามคำถามแบบถูก - ผิดง่าย ๆ นักเรียนตอบ (Yes - No Question)
5. นักเรียนอ่านในใจอีก
6. ครูถามคำถามที่ยากขึ้น (5 Who's Question)

สุภัทรา อักษรานุเคราะห์ (ม.ป.ป. : 54 - 55) กล่าวว่า การสอนอ่านควรมีลำดับขั้นตอนดังนี้

1. ตั้งจุดประสงค์ ผู้สอนควรกำหนดจุดประสงค์ทั้งนำทางและปลายทาง
2. ดำเนินการสอน โดยนำจุดประสงค์นำทางสอนพร้อมตัวอย่างของจริงมาประกอบ
3. การฝึกอ่านเป็นขั้นตอน โดยให้ตรงกับจุดประสงค์ปลายทางที่ครูผู้สอนได้กำหนดไว้
4. การถ่ายโอน ผู้เรียนมีอิสระในการอ่าน เป็นการฝึกการสื่อสารที่นอกเหนือไปจากจุดประสงค์ปลายทางที่วางไว้ เพื่อที่จะสิ่งที่เรียนไปใช้ได้ในชีวิตประจำวันได้อย่างถูกต้องและเหมาะสม

3.7 หลักการและทฤษฎีการอ่าน

ทฤษฎีการอ่านนั้น มีนักการศึกษาได้กล่าวไว้ ดังนี้

คาร์รอล (Carroll. 1964 : 118) ได้กล่าวถึงทฤษฎีการอ่านว่ามีหลักการควรรู้ 3 ประการ คือ

1. การเสริมแรง (Reinforcement) เป็นสิ่งสำคัญที่ช่วยในการวางเงื่อนไขในการเรียนการสอน มีความมั่นคงถาวร ในการเรียนอ่านนั้นถ้าพึ่งแต่การฝึกอ่านอย่างเดียวอาจไม่เพียงพอที่จะทำให้ นักเรียนอ่านหรือจำคำได้ ต้องอาศัยการเสริมแรงเข้าช่วยควรคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคลในการใช้การเสริมแรงด้วย
2. การหยั่งเห็น (Insight) เป็นการแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นโดยฉับพลันของเด็ก แต่เกิดหลังจากที่เด็กได้ลองผิดลองถูกมาหลายครั้ง เช่น เด็กเห็นคำว่า “กิน” มาก่อนแล้วมาพบ คำว่า “บิน” เด็กก็จะอ่านคำว่า บิน โดยการระลึกเรื่องแล้วเทียบเสียง

3. ประสบการณ์สะสม (Cumulative) เป็นการแสดงกิริยาตอบสนองต่อสิ่งภายนอกที่ได้ผลลัพธ์ออกมาเก็บสะสมไว้ เมื่อพบเหตุการณ์เช่นเดิมอีกก็จะตอบทันที และแสดงพฤติกรรมเหมือนที่เคยมา แล้วจะนำไปใช้ทำปฏิกิริยาตอบสนองสิ่งเร้าที่พบอีกครั้ง

กล่าวโดยสรุปจากการสอนภาษาอังกฤษที่ค้นคว้ามา ผู้วิจัยจะเน้นเฉพาะการอ่านโดยใช้แนวคิดของ (ชิคารัก คาบพลอห์น. 2542 : 42 ; อ้างอิงมาจาก Miller. 1982 : 12) ได้ให้จุดมุ่งหมายของการอ่านไว้ 6 ประการ ดังนี้

1. อ่านเพื่อจับใจความอย่างคร่าว ๆ
2. อ่านเพื่อจับใจความสำคัญ

3. อ่านเพื่อสำรวจรายละเอียด การจับใจความสำคัญทั่วไป
4. อ่านเพื่อเข้าใจอย่างถ่องแท้
5. อ่านเพื่อวิจารณ์ตามข้อความที่อ่าน
6. อ่านเพื่อวิเคราะห์ข้อความหรือแนวคิดเรื่องที่อ่าน โดยผู้วิจัยนำมา

ประยุกต์กับขั้นตอนการสอนแบบเรียนสำเร็จรูปประกอบภาพการ์ตูนในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนในการวิจัยครั้งนี้

บทเรียนสำเร็จรูป

บทเรียนสำเร็จรูป มีชื่อเรียกต่าง ๆ กัน เช่น Programmed Text , Programmed Book , Crumbled Book เดิมถือว่าเป็นผลผลิตนวัตกรรมทางการศึกษา และเป็นที่รู้จักในนาม บทเรียนสำเร็จรูป บทเรียนโปรแกรม หนังสือด้วยตนเอง ซึ่งนักการศึกษาได้ให้ความหมายของคำเหล่านี้ใกล้เคียงกัน ดังนี้

ชัยยงค์ พรหมวงศ์ และคณะ (2535 : 12) หมายถึง บทเรียนที่เสนอเนื้อหาในรูปแบบของกรอบ หรือเฟรมที่บรรจุเนื้อหาทีละน้อย มีคำถามท้าทายให้ผู้เรียนคิดแล้วตอบ และมีเฉลยทราบผลทันที

วัฒนาพร ระงับทุกข์ (2542 : 29) หมายถึง การจัดระบบการเรียนการสอนให้ผู้เรียนได้เรียนตามความสามารถของตน ด้วยการทำกิจกรรมตามลำดับขั้นทีละขั้น โดยได้รับผลติชมทันที ก้าวหน้าไปตามความสามารถ และความสะดวกของแต่ละบุคคล

สานิตย์ กายภาค (2547 : 2 ; อ้างถึงใน เปรมฤดี พิมพ์เวิน. 2549 : 38) หมายถึง บทเรียนที่เหมือนกับจำลองสถานการณ์การเรียนกับการสอนมาไว้ในรูปของวัสดุหรือสิ่งพิมพ์ ซึ่งทำหน้าที่เหมือนครู โดยเปิดโอกาสให้ผู้เรียนทำกิจกรรมร่วมกับบทเรียน เพื่อให้เกิดการเรียนรู้ขึ้นมาด้วยตนเอง เพราะมีการเสริมแรงให้ผู้เรียนได้ทราบทันทีว่า กิจกรรมที่ผู้เรียนทำนั้นถูกหรือผิด เป็นบทเรียนที่ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ด้วยตนเองและก้าวไปตามความสามารถของแต่ละบุคคล

จากความหมายที่นักการศึกษาได้ให้ไว้พอที่จะสรุปความหมายของบทเรียนสำเร็จรูปได้ว่า บทเรียนสำเร็จรูปเป็นบทเรียนที่สร้างขึ้นเพื่อให้ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ตามกำลังความสามารถของตนเอง ซึ่งอาศัยหลักทางจิตวิทยากลุ่มพฤติกรรมเป็นหลัก เนื้อหาที่เสนอให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้นั้นจะเสนอเป็นขั้น ๆ ที่เรียนว่า กรอบ หรือเฟรม โดยเนื้อหาจะเริ่ม

จากสิ่งที่ย้ายไปหาสิ่งที่ยาก จนผู้เรียนบรรลุวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ นักเรียนสามารถตรวจคำตอบของตนเองได้ว่าถูกหรือผิด โดยบทเรียนจะมีเฉลยคำตอบไว้เพื่อเป็นการเสริมแรงให้ผู้เรียนมีความตั้งใจที่จะศึกษาบทเรียนต่อไป

1. ลักษณะของบทเรียนสำเร็จรูป

วิลสัน สุนทรโรจน์ (2545 : 171 - 172) กล่าวถึงบทเรียนสำเร็จรูปมีลักษณะสำคัญ 3 ลักษณะ ดังนี้

1. วิธีจัดลำดับเนื้อหา มีวิธีการจัด ดังนี้

1.1 เนื้อหาแบ่งออกเป็นหน่วยย่อย

1.2 จัดลำดับเนื้อหาจากง่ายไปหายาก

1.3 เนื้อหาและคำอธิบายดึงดูดความสนใจของผู้เรียน

1.4 กรอบต่าง ๆ จะต้องเรียงลำดับจากขั้นหนึ่งไปยังอีกขั้นหนึ่ง จนถึง

จุดหมายที่ต้องการ และมีลักษณะต่อเนื่องกัน

2. วิธีการใช้มีลักษณะ ดังนี้

2.1 ผู้เรียนมีโอกาสกระทำขณะที่เรียน

2.2 การเรียนเป็นขั้นตอนที่ต่อเนื่องกัน

2.3 ผู้เรียนสนองตอบสิ่งที่เรียน โดยการเติมคำลงในช่องว่างหรือเลือก

คำตอบที่ถูกต้อง

2.4 ผู้เรียนจะก้าวจากสิ่งที่รู้แล้ว ไปสู่ความรู้ใหม่ที่โปรแกรมเตรียมไว้ให้

2.5 ผู้เรียนจะทราบทันทีว่า ผลการตอบสนองของตนนั้นถูกหรือผิด

3. ประโยชน์ บทเรียนสำเร็จรูปมีประโยชน์ดังนี้

3.1 ผู้เรียนได้ทราบผลการเรียนของตนเองเป็นระยะที่เป็นตอนหรือ

ข้อความ

3.2 ผู้เรียนได้รับความพอใจในความสำเร็จในบทเรียนเป็นระยะสั้นๆ

3.3 บทเรียนสำเร็จรูปเป็นบทเรียนที่ใช้ส่งเสริมหรือสนับสนุนให้นักเรียน

ใช้วิธีการเรียนรู้ด้วยตนเอง

3.4 บทเรียนสำเร็จรูปให้โอกาสนักเรียน เรียนไปอย่างรวดเร็วหรือช้า

ตามความสามารถของผู้เรียนแต่ละคน

2. คุณค่าของบทเรียนสำเร็จรูป

วิลสัน สุนทรโรจน์ (2545 : 172) ได้กล่าวถึงคุณค่าของบทเรียนสำเร็จรูป

ไว้ดังนี้

1. สามารถจัดเนื้อหาของบทเรียนได้ตามจุดมุ่งหมายที่จะเรียนรู้
2. เสนอเนื้อหาเป็นลำดับอย่างมีระเบียบเป็นเรื่องราว
3. ผู้เรียนจะมีส่วนร่วมอย่างค้ำด้วยตนเอง
4. ผู้เรียนได้เรียนรู้จากจุดที่ตนเองบกพร่องได้
5. ผู้เรียนได้รู้ผลการเรียนของตนเองทันที
6. ผู้เรียนจะมีความรู้สึกระส่ำผลสำเร็จโดยก้าวไปตามความสามารถและความถนัดของตนเอง

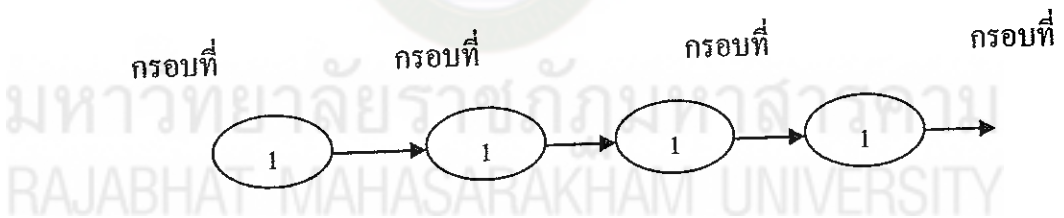
ความถนัดของตนเอง

3. ชนิดของบทเรียนสำเร็จรูป

วิมลรัตน์ สุนทรโรจน์ (2545 : 172) ได้กล่าวถึงชนิดของบทเรียนสำเร็จรูป

ไว้ดังนี้

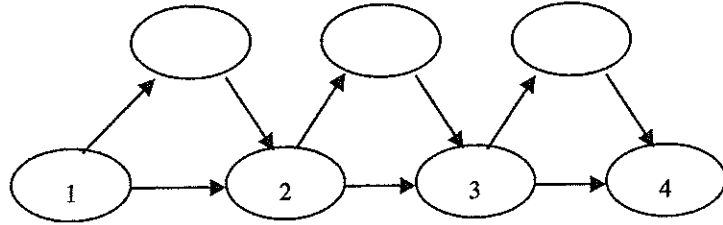
1. บทเรียนสำเร็จรูปแบบเส้นตรง (Linear Program) เนื้อหาจะถูกจัดเรียงเป็นกรอบ (Frame) ตามลำดับจากง่ายไปหายาก ผู้เรียนจะต้องเริ่มเรียนจากกรอบแรก และเรียงลำดับจนกระทั่งกรอบสุดท้ายของบทเรียนจะข้ามกรอบใดกรอบหนึ่งไม่ได้ สิ่งทีเรียนจากกรอบแรกจะเป็นพื้นฐานของกรอบถัด ๆ ไป ดังแผนภูมิที่ 2

แผนภูมิที่ 2 บทเรียนสำเร็จรูปแบบเส้นตรง

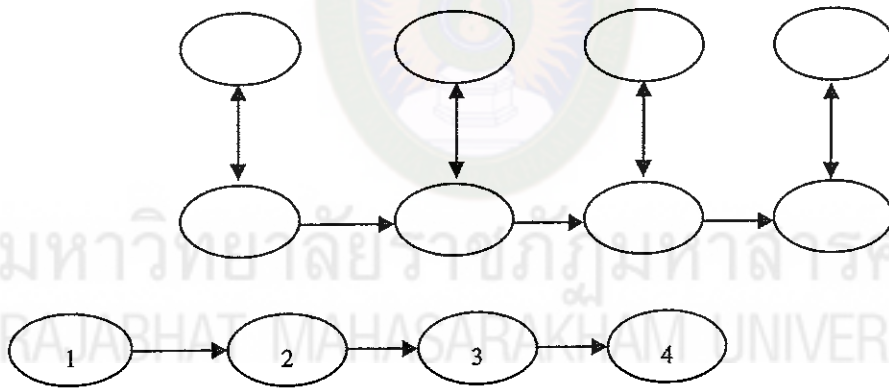
2. บทเรียนสำเร็จรูปแบบแยกกิ่งหรือสาขา (Branching Program) ลักษณะบทเรียนชนิดนี้จะไม่ดำเนินไปตามลำดับ แต่จะจัดให้มีการเรียงลำดับเนื้อหาโดยอาศัยคำตอบของผู้เรียนเป็นเกณฑ์ ถ้าผู้ตอบคำถามของข้อความย่อย ๆ ที่เป็นหลักของบทเรียนได้ถูกต้อง บทเรียนอาจจะมีการแนะนำให้ผู้เรียนปฏิบัติต่อโดยให้ข้ามกรอบ (Frame) นี้ไปกรอบต่อไป แต่ถ้านักเรียนตอบคำถามไม่ถูกต้อง ก็อาจจะมีข้อความย่อย ๆ เพิ่มเติมให้ศึกษา ก่อนเพื่อเข้าใจและก้าวต่อไป การเรียนจะไม่ดำเนินไปตามลำดับขั้นจากกรอบแรกไปถึงกรอบสุดท้าย แต่อาจจะย้อนไปย้อนมาในกรอบต่าง ๆ ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับความสามารถของผู้เรียน

ผังภาพแผนภูมิที่ 3

แผนภูมิที่ 3 บทเรียนสำเร็จรูปแบบแยกกิ่งหรือสาขา

3. บทเรียนสำเร็จรูปแบบผสมผสาน (Combination Program) เป็นบทเรียนสำเร็จรูปโอกาสการตอบสนองของผู้เรียน โดยมีทั้งแบบเส้นตรงและแบบแตกกิ่งในเนื้อหาเดียวกันกับแผนภูมิที่ 4

แผนภูมิที่ 4 บทเรียนสำเร็จรูปแบบผสมผสาน

4. การสร้างบทเรียนสำเร็จรูป

การสร้างบทเรียนสำเร็จรูปพอที่สรุปได้ ดังนี้ (วิมลรัตน์ สุนทรโรจน์ : 2545 :

179)

1. ขั้นเลือกเนื้อหา โดยการศึกษาหลักสูตรให้ละเอียด ความเหมาะสมของเนื้อหาในระดับชั้นที่จะเขียนบทเรียนสำเร็จรูป ผู้เขียนจะต้องคำนึงถึงพื้นฐานของผู้เรียนด้วย
2. ขั้นกำหนดวัตถุประสงค์ หรือจุดมุ่งหมาย ซึ่งเป็นตัวกำหนดแนวทางในการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมกรเรียนของผู้เรียน และกำหนดแนวทางการสอนของครูไปพร้อม

กันได้จากการจำกัดความถึงพฤติกรรมขั้นสุดท้ายทำให้รู้ถึงพฤติกรรมต่าง ๆ ที่จะนำผู้เรียนถึงพฤติกรรมขั้นสุดท้าย

3. ขั้นเขียนคำชี้แจงและวิธีการเรียนบทเรียนสำเร็จรูป ขั้นนี้อาจเขียนหลังจากที่เรียนบทเรียนเสร็จแล้วก็ได้ ในคำชี้แจงส่วนใหญ่จะบอกว่ามีกี่หน้า กี่กรอบที่จะเรียน และบอกวิธีการเรียนว่าต้องทำอะไร เป็นต้น

4. ขั้นนำเนื้อหามาเขียนเป็นบทเรียนสำเร็จรูป เมื่อเลือกเนื้อหาศึกษาหลักสูตร ตลอดจนเนื้อหาที่เกี่ยวข้องแล้ว ขั้นการเขียนบทเรียนมีวิธีการดังนี้

4.1 นำเนื้อหาเขียนเป็นบทเรียนสำเร็จรูปมาแยกเป็นหน่วยย่อย ๆ ในแต่ละหน่วยนั้น จะต้องเป็นพื้นฐานที่จะทำให้เกิดความสำเร็จรูปจะต้องหาคำตอบที่ดึงดูดความสนใจต้องตามหลักภาษาและการใช้ภาษา หากจะต้องใช้คำศัพท์ที่จะต้องเหมาะสมกับพื้นฐานและอายุของผู้เรียนเนื้อเรื่องจะต้องถูกต้องตามหลักวิชา มีความสัมพันธ์กันในแต่ละกรอบ และจะต้องหากิจกรรมที่ผู้เรียนมีส่วนร่วม ตลอดจนการคิดหาวิธีการประเมินผลของผู้เรียนโดยให้ผู้เรียนรู้ผลตนเองด้วย

5. ขั้นการแก้ไขบทเรียนสำเร็จรูป บทเรียนที่เขียนขึ้นมักจะทิ้งไว้สักกระยะหนึ่ง จึงนำมาตรวจทบทวนใหม่เพื่อปรับปรุงให้ดียิ่งขึ้น การแก้ไขบทเรียนควรแก้ไขในสิ่งต่อไปนี้

5.1 แก้ไขให้ถูกต้องตามหลักวิชา (Technical Accuracy) เป็นขั้นตอนแรกที่จะต้องแก้ไข เพราะความถูกต้องตามเนื้อหาวิชาการเป็นส่วนที่สำคัญที่สุดของบทเรียนสำเร็จรูป ปกติจะมีผู้เชี่ยวชาญทางด้านเนื้อหาวิชา 2-3 คน ช่วยกันตรวจว่าเนื้อหาถูกต้องหรือไม่

5.2 แก้ไขเทคนิคการเขียน (Programming Technique) โดยการแก้ไขบทเรียนก่อนแล้วจึงแก้ไขการเขียน

5.3 แก้ไขความเรียง (Composition Technique) เป็นการแก้ไขทางด้านความถูกต้องตามหลักไวยากรณ์ ภาษา การสะกด การันต์ ประสิทธิภาพในการสื่อความหมายตลอดจนเครื่องหมายวรรคตอน เพราะถ้าบทเรียนมีความเรียงที่ผิดอาจสร้างความคิดรวบยอดที่ผิดให้กับผู้เรียนได้

6. ขั้นทดสอบบทเรียนสำเร็จรูป จะต้องทดสอบว่าบทเรียนที่สร้างขึ้นนั้นสามารถทำให้ผู้เรียนเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้หรือไม่ การทดสอบบทเรียนแบ่งออกเป็น 3 ขั้นตอน ดังนี้

6.1 การทดสอบแบบหนึ่งต่อหนึ่ง เป็นการทดสอบที่ประกอบด้วยผู้เขียนบทเรียนคนหนึ่งกับตัวแทนกลุ่มผู้เรียนคนหนึ่ง ตัวแทนของกลุ่มผู้เรียนนี้ควรเป็นผู้ที่มีผล การเรียนต่ำกว่าระดับปานกลางเล็กน้อย เพื่อที่จะได้ไม่ทำบทเรียนเร็วเกินไป ให้เข้าช่วยค้นหา ข้อความที่กำหนด ไม่เข้าใจ และข้อความที่ไม่สอดคล้องกับความคิรวบยอกที่เขาได้มาจาก ตอนต้นของบทเรียน

6.2 การทดสอบกลุ่มเล็ก ในขั้นนี้ใช้ผู้เรียน 5 - 10 คน เป็นตัวแทน ของกลุ่มผู้เรียน ครั้งแรกเป็นการทดสอบพื้นฐานความรู้เดิมของผู้เรียนก่อนด้วยบทเรียนสำเร็จรูป (Pre - Test) ครั้งที่ 2 เป็นการทดสอบดูว่าผู้เรียนได้รับความรู้เพิ่มเติมเพียงใดหลังจากเรียน ด้วยบทเรียนสำเร็จรูป (Post - Test) แล้วนำผลที่ได้ไปวิเคราะห์ทางสถิติ ถ้าได้มาตรฐาน ก็สามารถนำไปทดสอบขั้นต่อไปได้ ถ้าไม่ได้มาตรฐานจะต้องแก้ไขและนำไปทดสอบกับ กลุ่มเล็กใหม่

6.3 การทดสอบภาคสนาม เป็นการทดลองกับนักเรียนที่เหมือนกับการใช้ บทเรียนสำเร็จรูปจริง ผู้สอนต้องอธิบายวิธีการเรียนให้ผู้เรียนได้เข้าใจจะต้องทำการทดสอบใช้ บทเรียนและหลังเรียน แล้ววิเคราะห์หาค่าทางสถิติ เช่นเดียวกับการทดลองกลุ่มเล็ก การทดสอบภาคสนาม ก็เพื่อจะทดสอบหาความตรงของบทเรียนสำเร็จรูป หากปรากฏผล การทดสอบใช้ได้ก็สามารถนำไปใช้กับกลุ่มเป้าหมายได้

5. การใช้บทเรียนสำเร็จรูป

วารินทร์ รัศมีพรหม (2531 : 174) กล่าวถึง การใช้บทเรียนสำเร็จรูปไว้ว่า บทเรียนสำเร็จรูปเป็นการออกแบบให้ผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง มุ่งไปผู้เรียนมากกว่าผู้สอน ผู้ออกแบบบทเรียนสำเร็จรูปและผู้สอนจึงต้องสภาพการเรียนให้ผู้เรียนได้บรรลุจุดมุ่งหมาย ตามที่วางไว้ ก่อนอื่นผู้สอนควร ได้คุ้นเคยกับการใช้บทเรียนสำเร็จรูปเป็นอย่างดีและบูรณาการ บทเรียนสำเร็จเข้ากับกิจกรรม การเรียนการสอนแบบอื่น เช่น การบรรยายหรือการอภิปราย ได้ เป็นต้น

ก่อนเริ่มเรียนด้วยบทเรียนรูปครั้งแรก ผู้สอนควรอธิบายให้ผู้เรียนเข้าใจถึง วิธีการใช้บทเรียนสำเร็จรูป เขียนคำตอบไว้ในเล่ม หรือแยกคำตอบในกระดาษเขียนคำตอบ และควรอธิบายให้ผู้เรียนทราบว่า คำถามในบทเรียนนั้นไม่ใช่ข้อทดสอบ ดังนั้น ผู้เรียน ไม่ควรกลัวว่าจะตอบผิดเพราะไม่เกี่ยวกับการให้คะแนนหรือการให้เกรดแต่อย่างใด ถ้าผู้เรียน ตอบผิดโปรแกรมก็จะช่วยหาคำตอบที่ถูกต้อง บทเรียนสำเร็จรูปนั้นมีไว้เพื่อการเรียนไม่ใช่

เพื่อการสอบผู้เรียนควรได้เรียนไปช้าหรือเร็วตามความสามารถของตนเอง ไม่ควรเร่งรัดหรือถ่วงให้ช้าโดยผู้สอน และควรกระตุ้นให้ผู้เรียนได้ถามเมื่อข้อสงสัย เพราะข้อสงสัยอาจเกิดจากความกำกวมหรือผิดพลาดของบทเรียนซึ่งจะเป็นประโยชน์ให้ดีขึ้นต่อไป

อีกประการหนึ่งคือ ควรมีการย้าให้ผู้เรียนตระหนักถึงความซื่อสัตย์ต่อตนเอง โดยไม่ได้แอบดูคำตอบก่อน ควรได้คิดและตอบคำถามด้วยตนเองให้เรียบร้อยก่อนที่จะดูคำตอบ การแอบดูคำตอบก่อนนั้นจะทำให้ผู้เรียนไม่ได้อะไรจากการใช้บทเรียนสำเร็จรูปเลย เพราะผู้เรียนจะเสียโอกาสของการเรียนต่อไป

6. การหาประสิทธิภาพของบทเรียนสำเร็จรูป

ชัยยงค์ พรหมวงศ์ (มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช. 2537 : 494 - 495 ; อ้างอิงจาก ชัยยงค์ พรหมวงศ์. ม.ป.ป.) ได้กล่าวถึง ความจำเป็นที่จะต้องทดสอบประสิทธิภาพของชุดการสอน หรือแบบฝึกอยู่หลายประการ ดังนี้ คือ

1. สำหรับหน่วยงานผลิตแบบฝึก เป็นการประกันคุณภาพของแบบฝึกว่าอยู่ในขั้นสูงเหมาะสมที่จะผลิตออกมาจำนวนมาก หากไม่มีการทดสอบประสิทธิภาพเสียก่อนแล้วผลิตออกมาใช้ประโยชน์ไม่ได้ก็คืต้องทำใหม่ หากไม่มีการทดสอบประสิทธิภาพเสียก่อน
2. สำหรับผู้ใช้แบบฝึก แบบฝึกจะทำหน้าที่สอน โดยที่ช่วยสร้างสภาพการเรียนรู้ให้ผู้เรียนเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมตามที่มุ่งหมาย ดังนั้นก่อนนำแบบฝึกมาใช้ จึงควรมั่นใจว่าแบบฝึกนั้นมีประสิทธิภาพในการช่วยให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้จริง การทดสอบประสิทธิภาพตามลำดับขั้นจะช่วยให้มีคุณค่าทางการสอนจริงตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้
3. สำหรับผู้ผลิตแบบฝึก การทดสอบประสิทธิภาพจะทำให้ผู้ผลิตมั่นใจได้ว่าเนื้อหาสาระที่บรรจุลงในชุดแบบฝึกง่ายต่อการเข้าใจอันจะช่วยให้ผู้ผลิตมีความชำนาญสูงขึ้น

การกำหนดเกณฑ์ประสิทธิภาพทำได้โดยการประเมินพฤติกรรมต่อเนื่อง (กระบวนการ) และพฤติกรรมขั้นสุดท้าย (ผลลัพธ์) โดยกำหนดค่าประสิทธิภาพ E_1 เป็นประสิทธิภาพของกระบวนการ และ E_2 เป็นประสิทธิภาพของผลลัพธ์ กำหนดเป็นเกณฑ์ที่ผู้สอนคาดหมายว่าผู้เรียนจะเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมที่พึงพอใจ โดยกำหนดให้เป็นเปอร์เซ็นต์ของผลเฉลี่ยของคะแนนทำงาน และการประกอบกิจกรรมของผู้เรียนทั้งหมดต่อเปอร์เซ็นต์ของผลการทดสอบหลังเรียนของผู้เรียนทั้งหมด นั่นคือ E_1/E_2 ใช้เกณฑ์ในเนื้อหาเป็นทักษะไว้ 80/80 โดยใช้วิธีการคำนวณดังนี้

E_1 ได้จากการนำคะแนนงานทุกชิ้นของนักเรียนแต่ละคนรวมกัน แล้วหาค่าเฉลี่ย (\bar{X}) เทียบส่วนเป็นร้อยละ

E_2 ได้จากการนำคะแนนผลการสอบหลังการทดลองของผู้เรียนทั้งหมดรวมกันแล้วหาค่าเฉลี่ย (\bar{X}) เทียบส่วนเป็นร้อยละ

การกำหนดเกณฑ์ประสิทธิภาพของแบบฝึก และการยอมรับประสิทธิภาพของชุดแบบฝึกมีผู้ให้เกณฑ์ ดังนี้

ชัยยงค์ พรหมวงศ์ (มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช. 2537 : 495 ; อ้างอิงจากชัยยงค์ พรหมวงศ์. ม.ป.ป.) กล่าวว่า การกำหนดเกณฑ์ E_1/E_2 ให้มีค่าเท่าใดนั้นควรพิจารณาตามความเหมาะสม โดยปกติเนื้อหาที่เป็นความรู้ความจำมักจะตั้งไว้ 80/80 , 85/85 หรือ 90/90 ส่วนเนื้อหาที่เป็นทักษะอาจตั้งไว้ต่ำกว่านี้ เช่น 75/75 เป็นต้น เมื่อกำหนดเกณฑ์แล้วนำไปทดลองจริงอาจได้ผลไม่ตรงตามเกณฑ์ แต่ไม่ควรต่ำกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้ร้อยละ 5 เช่น ถ้ากำหนดไว้ 90/90 ก็ควรได้ไม่ต่ำกว่า 85.5/85.5

ส่วนขั้นตอนการทดสอบประสิทธิภาพ เมื่อผลิตแบบฝึกเพื่อเป็นต้นแบบแล้วต้องนำแบบฝึกไปทดสอบประสิทธิภาพตามขั้นตอนต่อไปนี้

ขั้นหาประสิทธิภาพ 1 : 1 แบบเดี่ยว (Individual Tryout 1 : 1)

เป็นการทดลองกับผู้เรียนกลุ่มละ 1 คน โดยใช้เด็กอ่อน ปานกลาง และเด็กเก่งเพื่อค้นหาข้อบกพร่องต่าง ๆ เช่น ลักษณะของแบบฝึก จำนวนแบบฝึก ความสนใจของนักเรียนและความเหมาะสมในด้านเวลา เสร็จแล้วปรับปรุงให้ดีขึ้น

ขั้นหาประสิทธิภาพ 1 : 10 แบบกลุ่ม (Small group Tryout 1 : 10)

เป็นการทดลองกับผู้เรียน 6 - 10 (ละผู้เรียนเก่งกับอ่อน) เก็บรวบรวมข้อมูลการสังเกต ตรวจสอบงาน สัมภาษณ์ เพื่อค้นหาข้อบกพร่องแล้วนำไปปรับปรุงแก้ไขเชี่ยวชาญตรวจสอบและปรับปรุงจนได้ตามเกณฑ์

ขั้นหาประสิทธิภาพ 1 : 100 ภาคสนาม (Field Tryout 1 : 100)

เป็นการทดลองกับผู้เรียน 40 - 100 คน ให้นักเรียนคละกันทั้งเก่งและอ่อน คำนวณหาประสิทธิภาพของแบบฝึก ผลลัพธ์ที่ได้ควรใกล้เคียงกับที่ตั้งไว้จากเกณฑ์พิจารณาประสิทธิภาพของแบบฝึกดังกล่าว ในการศึกษาครั้ง ผู้วิจัยได้กำหนดเกณฑ์ประสิทธิภาพแบบฝึกที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นไว้เป็น 80/80 โดยให้มีความคลาดเคลื่อนได้ไม่ต่ำกว่า 2.5 เปอร์เซ็นต์

7. การวิเคราะห์ผลการทดสอบบทเรียน

ลักษณะอย่างหนึ่งของบทเรียนสำเร็จรูปก็คือ ถ้าบทเรียนนั้นเป็นบทเรียนที่ได้มาตรฐาน โดยผ่านกระบวนการสร้างตามหลักวิชาการ

การหามาตรฐานของบทเรียนอาจทำได้หลายวิธีที่นิยมในปัจจุบัน ได้แก่

1. วิธีทดสอบก่อนเรียน - หลังเรียน (Pre and Post Test) แล้วหาคะแนนร้อยละเพิ่มขึ้น โดยเฉลี่ยของนักเรียนทั้งหมดวิธีนี้ต้องสร้างข้อสอบมาตรฐานด้วย
2. วิธีมาตรฐาน 90/90 วิธีนี้จะให้ทราบผล 2 ประการ คือ บทเรียนนี้ได้มาตรฐานหรือไม่ และจุดไหนของการสอนยังต้องปรับปรุงอยู่อีก

เกณฑ์มาตรฐาน 90/90

เกณฑ์มาตรฐาน 90/90 (The 90/90 Standard) เป็นเทคนิคที่นิยมใช้กันมากที่สุดในการหามาตรฐานของบทเรียนสำเร็จรูปที่ได้ผ่านการสร้างและทดลองมาแล้ว แต่มีการแปลความหมายของเกณฑ์มาตรฐาน 90/90 กันไปหลายนัย เปรื่อง กุมุท (2520 : 127 ; อ้างถึงใน เปรมฤดี พิมพ์วิน. 2549 : 46) ได้เสนอแนวคิดไว้หลายลักษณะดังนี้

ลักษณะที่ 1 ถ้านักเรียนสามารถตอบถูกร้อยละ 90 ของกรอบทั้งหมดในบทเรียนถือว่าชี้คกำหนดของเกณฑ์มาตรฐาน 90/90 แล้ว อย่างไรก็ตามการคิดเช่นนี้ทำให้น่าสงสัยความสมเหตุสมผลของเกณฑ์ที่มีความหมายเช่นนี้ เพราะอันที่จริงความสำเร็จของนักเรียนหรืออีกนัยหนึ่งของบทเรียน อยู่ที่ความสามารถของเขาที่แสดงออกภายหลังที่เขาเรียนจบแล้ว หากใช้คิดจากความสำเร็จในขณะที่เรียนไปคราวละกรอบของบทเรียนสมมุติว่านักเรียนตอบบทเรียน ตอบบทเรียนถูกร้อยละ 85 ของจำนวน คำตอบทั้งหมดจะว่าบทเรียนไม่ดีได้หรือไม่ ในเมื่อบทเรียนสามารถสอนอย่างที่ตั้งจุดประสงค์ไว้ และถ้านักเรียนตอบบทเรียนได้ถูกร้อยละ 100 จะถือว่าบทเรียนที่ดีได้หรือไม่ในเมื่อการสอบภายหลังการเรียนนักเรียนทำข้อสอบไม่ถ้อยจะได้อีก

ลักษณะที่ 2 ถ้านักเรียนร้อยละ 90 สามารถเรียนรู้จากบทเรียนได้มากขึ้นกว่าเดิมร้อยละ 90 ถือว่าบทเรียนนั้นมีมาตรฐาน 90/90 เมื่อเทียบจากคะแนนบทเรียนได้มากขึ้นกว่าเดิมคะแนนสอบครั้งหลัง เขาเพิ่มขึ้น ร้อยละ 90 จะเป็นไปได้หรือไม่ที่นักเรียนร้อยละ 90 ของนักเรียนทั้งหมด จะทำได้เช่นนั้น สมมุติว่านักเรียนคนหนึ่งสอบได้คะแนนจากสอบก่อนเรียนคิดเป็นร้อยละ 30 และแบบทดสอบต้องการประสิทธิภาพร้อยละ 100 นั่นคือผู้สอบจะเพิ่มคะแนนได้เพียงร้อยละ 70 เท่านั้น และถ้าครั้งหลังเขาสอบได้ร้อยละ 90 ก็แสดงว่าเขาได้คะแนนเพิ่มขึ้นร้อยละ 60 จากที่เขาควรได้เพิ่มร้อยละ 70 นั่นก็คือ เขาได้เพิ่มขึ้น 6 ใน 7 ของที่ควรจะได้ หรือรวม ร้อยละ 85.7 เป็นอย่างสูงเกณฑ์มาตรฐาน 90/90 จะใช้ได้ตามความหมายเหล่านี้หรือไม่?

ลักษณะที่ 3 เกณฑ์มาตรฐาน 90/90 หมายถึง นักเรียนร้อยละ 90 สอบได้ ร้อยละ 90 ของเรื่องราวทั้งหมดที่ต้องการให้เขารู้ แต่ลองวิเคราะห์ดูก่อนว่าน่าจะใช้ได้หรือไม่ สิ่งแรกที่นำสังเกต คือ นักเรียนอีก ร้อยละ 10 เอาไปไหน แม้คะแนนของเขาจะต่ำเราจะไม่สนใจเขาเลยหรือสมมุติว่าเราเอาผลของนักเรียน ร้อยละ 90 มาใช้เราก็ต้องหาคะแนนเฉลี่ย ของนักเรียนเหล่านี้ และถ้าคะแนนเฉลี่ยของนักเรียน ร้อยละ 90 มาเท่ากับร้อยละ 90 ก็น่าจะเป็นไปตามเกณฑ์ได้แต่ทำจริง ๆ จะเป็นไปได้หรือแม้จะทำให้ดีที่สุดก็ตาม

ลักษณะที่ 4 เกณฑ์มาตรฐาน 90/90 หมายถึง คะแนนเฉลี่ยของกลุ่มจะต้อง เป็นร้อยละ 90 ซึ่งหมายถึงว่าบทเรียนนั้นบรรลุเป้าหมาย ถ้าพิจารณาก็น่าจะใช้ได้สำหรับ หลักเกณฑ์เช่นนี้สมมุติว่า เราทดสอบนักเรียนด้วยข้อทดสอบจำนวน 10 ข้อ แต่ละข้อคือ จุดสำหรับเกณฑ์เกณฑ์เช่นนี้ของบทเรียนที่เราต้องการทดสอบ เราใช้ข้อสอบที่สอบนักเรียน จำนวน 100 คน นักเรียนทุกคนทำข้อสอบได้ทุกข้อ ยกเว้นข้อ 8 ข้อเดียวคะแนนเฉลี่ย ของข้อสอบสำหรับบทเรียนสำเร็จรูปก็ยังไม่เป็น ร้อยละ 90 อยู่ แต่ทว่าบทเรียนนี้นำไปใช้ ไม่ได้ เนื่องจากมีจุดบกพร่องในจุดมุ่งหมายข้อที่ 8

ลักษณะที่ 5 หมายถึง เปอร์เซ็นของผู้ที่ทำแบบฝึกหัดถูกต้อง (ประสิทธิภาพ ของกระบวนการ) และเปอร์เซ็นของผู้ทำแบบทดสอบหลังเรียนถูกต้อง (ประสิทธิภาพ ของผลลัพธ์) หรือ E_1/E_2 โดยมีสูตรดังนี้

$$E_1 = \frac{\sum x}{N} \times 100$$

$$E_2 = \frac{\sum y}{N} \times 100$$

เมื่อ	E_1	แทน	ประสิทธิภาพของกระบวนการ คิดเป็นร้อยละ จากการตอบแบบฝึกหัดของชุดการฝึกได้ถูกต้อง
	E_2	แทน	ประสิทธิภาพของผลลัพธ์ คิดเป็นร้อยละจากการทำแบบทดสอบหลังการฝึกแต่ละชุดได้ถูกต้อง
	$\sum X$	แทน	คะแนนรวมของผู้เรียนจากแบบฝึกหัด
	$\sum y$	แทน	คะแนนรวมของการทดสอบหลังการฝึก

N	แทน	จำนวนผู้เรียน
A	แทน	คะแนนเต็มของแบบฝึก
B	แทน	คะแนนเต็มของแบบทดสอบหลังการฝึก

การตีความเกณฑ์มาตรฐานของการวิเคราะห์บทเรียนด้วยเกณฑ์มาตรฐาน 90 / 90 ซึ่งยังเป็นปัญหาเดียวกัน เอสพิช และวิลเลียมส์; อ้างอิงจาก เปรื่อง กุมุท. 2520 : 128 ; อ้างถึงใน เปรมฤดี พิมพ์เวิน. 2549 : 48) ได้ตีความไว้ดังต่อไปนี้

90 ตัวแรก เป็นคะแนนเฉลี่ยของแบบทดสอบหลังเรียนของทั้งกลุ่ม ถ้าบทเรียนสำเร็จรูปถึงเกณฑ์ ค่าเฉลี่ยของกลุ่มจะต้องเป็น 90 หรือสูงกว่า

90 ตัวหลัง หมายถึง ร้อยละของ 90 ของนักเรียนจะบรรลุผลสัมฤทธิ์ตามจุดหมายของบทเรียนทุกข้อ เช่น ถ้ามีข้อทดสอบจำนวน 10 ข้อ ใช้วัดจุดมุ่งหมายทุกจุดของบทเรียนและทดสอบกับนักเรียน 100 คน จะยอมให้นักเรียนไม่เกิน 10 คน หรือร้อยละ 10 ทำข้อสอบข้อใดข้อหนึ่งผิด บทเรียนนั้นจะต้องนำไปแก้ไขและทดลองใหม่ แต่ถ้าหากค่าเฉลี่ยของแบบทดสอบของกลุ่มมีค่าน้อย ร้อยละ 90 และมีนักเรียนตอบผิดไม่เกิน ร้อยละ 10 แสดงว่าบทเรียนนั้นนำไปใช้ได้

จากการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ใช้แนวคิด วารินทร์ รัศมีพรหม (2531 : 174) และหาประสิทธิภาพของบทเรียนสำเร็จรูปประกอบภาพการ์ตูนตามเกณฑ์ 75 / 75 โดยใช้สูตร E_1 / E_2 เนื่องจากเป็นสูตรที่นิยมใช้หาประสิทธิภาพของบทเรียน โปรแกรมและชุดการสอน ซึ่งหาประสิทธิภาพของบทเรียนประเภทนี้ จะพิจารณาจากค่าร้อยละของคะแนนเฉลี่ยที่ได้จากการทำแบบฝึกหัด หรือประสิทธิภาพของกระบวนการ (E1) และคะแนนจากการทดสอบหลังเรียนคิดเป็นร้อยละของคะแนนเต็ม หรือประสิทธิภาพผลลัพธ์ (E2) สถิติที่ใช้ในการหาประสิทธิภาพของบทเรียนสำเร็จรูป (ชัยยงค์ พรหมวงศ์. 2535 : 916)

$$E_1 = \frac{\sum x}{N} \times 100$$

$$E_2 = \frac{\sum y}{N} \times 100$$

เมื่อ E_1 แทน ประสิทธิภาพของกระบวนการ คิดเป็นร้อยละ

E_2	แทน	จากการตอบแบบฝึกหัดของชุดการฝึกได้ถูกต้อง
		ประสิทธิภาพของผลลัพธ์ คิดเป็นร้อยละจากการทำ
		แบบทดสอบ หลังการฝึกแต่ละชุดได้ถูกต้อง
$\sum X$	แทน	คะแนนรวมของผู้เรียนจากแบบฝึกหัด
$\sum y$	แทน	คะแนนรวมของการทดสอบหลังการฝึก
N	แทน	จำนวนผู้เรียน
A	แทน	คะแนนเต็มของแบบฝึก
B	แทน	คะแนนเต็มของแบบทดสอบหลังการฝึก

ภาพการ์ตูน

1. ความหมายของการ์ตูน

วิลสัน สุนทรโรจน์ (2545 : 134 - 135) ได้กล่าวว่า การ์ตูนมีความหมายดังนี้

1. เป็นภาพชวนขันแท้ ๆ แต่เพียงอย่างเดียว เดิมใช้เป็นภาพแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับเหตุการณ์ทางการเมืองแบบเดียวกับบทนำของหนังสือพิมพ์ ตัวการ์ตูนเป็นบุคคลที่มีชื่อเสียงทางการเมือง
2. เป็นภาพที่ผิดจากความจริง น้อยกว่าความจริง หรือเกินความจริง
3. เป็นภาพที่มีจุดมุ่งหมายในการล้อเลียนหรือให้เกิดอารมณ์ขัน หรือประชดประชันกรณีใดกรณีหนึ่ง
4. เป็นภาพที่ยึดหลักเกณฑ์ของความจริงอยู่บ้าง แม้จะเป็นหลักเกณฑ์ที่อยู่ในเขตกว้างขวางก็ตาม

จินตนา ไบกาซูยี (2538 : 223) ได้ให้ความหมายของการ์ตูน ดังต่อไปนี้

1. ภาพวาดที่แสดงการล้อเลียน เสียดสี เกี่ยวกับเหตุการณ์ทางการเมืองหรือประจำวัน ซึ่งส่วนมากพบในหนังสือพิมพ์ วารสาร นิตยสาร และหนังสือ
2. ภาพที่เขียนแสดงลักษณะต่าง ๆ ให้ผิดเพี้ยนจากความจริง โดยเน้นที่ลักษณะใดลักษณะหนึ่ง ที่ผู้วาดต้องการนำไปเทียบ
3. ภาพวาดใช้ ๆ เย่ ๆ ที่ไม่เหมือนของจริง ไม่ว่าจะป็นรูปสัตว์ คน หรือสิ่งของวิกลวิการผิดไปจากธรรมชาติ
4. งานศิลปะ ซึ่งสามารถแสดงรูปร่างและลักษณะการเขียน ซึ่งเป็นลักษณะธรรมชาติหรือลักษณะเรขาคณิต หรือลักษณะอิสระอย่างใดอย่างหนึ่ง มีจุดมุ่งหมาย

เพื่อการบรรยายหรือแสดงออก หรือการตกแต่งอย่างใดอย่างหนึ่ง หรือหลาย ๆ อย่างรวมกัน
สรุปได้ว่า การ์ตูน หมายถึง ภาพฉาย ๆ ซึ่งไม่เหมือนภาพธรรมดาทั่วไปอาจมีรูปร่าง
ตามลักษณะธรรมชาติ ตามรูปทรงเรขาคณิต หรือรูปทรงอิสระ หรือภาพเขียนขึ้นลักษณะ
ต่าง ๆ ที่คิดเขียนไปจากความเป็นจริง โดยเขียนเพื่อเน้นลักษณะใดลักษณะหนึ่งในการเขียน
ก็ใช้แต่เส้นหยาบ ๆ พอมองรู้ว่าเป็นอะไร การ์ตูนเป็นวรรณกรรมประเภทที่ถ่ายทอด
ความเข้าใจ ความรู้สึกด้วยรูปภาพอาจใช้ในการโฆษณาประชาสัมพันธ์ หรือใช้ประกอบ
การเล่าเรื่อง ทั้งบันเทิง และสารคดี

2. เนื้อหาของการ์ตูน

วิมลรัตน์ สุนทรโรจน์ (2545 : 19) ได้กล่าวถึงเนื้อหาของการ์ตูนที่แสดงออก
ได้แก่

1. เรื่องนิทานต่าง ๆ เช่น นิทานชาวบ้าน นิทานเกี่ยวกับตำนานต่าง ๆ
2. เรื่องที่แต่งขึ้นมาใหม่ อาจเป็นนิทานหรือนิยาย
3. เรื่องตลกขำขัน
4. เรื่องต่าง ๆ เช่น ความรู้เรื่องยา เรื่องรักษาสุขภาพฟัน ความรู้เรื่อง
วิทยาศาสตร์ ต้นไม้ และความรู้เรื่องวิชาต่าง ๆ อีกมากมาย
5. เนื้อเรื่องนำมาจากวรรณคดีไทย
6. แปลหรือดัดแปลงจากเรื่องต่างประเทศ
7. ประวัตินุคคลสำคัญในประวัติศาสตร์หรือปัจจุบัน
8. ประวัติศาสตร์
9. เรื่องการท่องเที่ยว
10. เรื่องเกี่ยวกับจิตวิทยา
11. ซาตก

3. ประเภทของการ์ตูน

วิมลรัตน์ สุนทรโรจน์ (2545 : 139 - 140) ได้กล่าวว่า การ์ตูนสามารถ
แยกประเภทตามลักษณะรูปแบบ และแบ่งตามชนิดของการแสดงออก ได้ดังนี้

แบ่งตามลักษณะรูปแบบ

1. รูปแบบเพื่อความบันเทิงทั่วไป เช่น เรื่องตลกขบขัน เรื่องผจญภัย
เรื่อง ประวัติศาสตร์ เรื่องนักศึกษา เรื่องภายในครอบครัว เป็นต้น

2. รูปแบบเพื่อคุณค่าทางการศึกษา เช่น เรื่องเกี่ยวกับการเมือง วรรณคดี ประวัติบุคคลสำคัญ วิทยากร และอุตสาหกรรม ประวัติศาสตร์ และศาสนา เป็นต้น
แบ่งตามชนิดของการแสดงออก

1. การ์ตูนการเมือง (Political Cartoon , Caricature) ใช้ล้อเลียนนักการเมือง หรือเหตุการณ์ของการเมือง

2. การ์ตูนการเมือง (Illustrated Cartoon) เป็นการอธิบายหรือเล่าเรื่องโดยตัวการ์ตูนสนทนากัน

3. การ์ตูนสั้นเป็นตอน ๆ (Strip) เป็นการสนทนา ตอบคำถามสั้น ๆ

4. การ์ตูนข้ามขั้นรูปเดียวจบ ซึ่งจะเป็นการ์ตูนเงียบหรือคำพูดประกอบก็ได้

5. การ์ตูนข้ามขั้นหลายอย่างจบจบในหน้าเดียว หมายถึง การ์ตูนที่อยู่ในกรอบหลายกรอบ โดยลำดับกรอบจากกรอบที่ 1 ถึงกรอบสุดท้าย อยู่ในหน้าเดียวกัน และจบหน้าเดียวกัน

6. การ์ตูนเรื่องยาว (Comics หรือ Serial Cartoon) เป็นการ์ตูนที่ทำเป็นหนังสือเรื่องยาวเป็นเล่ม มีการดำเนินเรื่องอย่างต่อเนื่องตั้งแต่ต้นจนจบ

7. การ์ตูนโฆษณา (Commercial Cartoon) เป็นการ์ตูนที่ใช้โฆษณาสินค้า หรือโฆษณารวชนเชื่อ เพื่อให้ผู้อ่านสนใจ

8. การ์ตูนเคลื่อนไหว (Animation Cartoon) หมายถึง การ์ตูนภาพยนตร์

9. การ์ตูนล้อเลียนบุคคล (Critical Cartoon)

10. การ์ตูนประกอบการศึกษา (Visual Aid Cartoon) เป็นการ์ตูนที่ช่วยเสริมให้ผู้เรียนเข้าใจบทเรียนได้ดีขึ้น โดยอาศัยการดำเนินเรื่องหรือการอธิบายโดยบทสนทนา

11. การ์ตูนโทรทัศน์ (Television Cartoon)

12. การ์ตูนแบบ (Pattern) ใช้ในการเป็นต้นแบบเพื่อนำไปใช้ประโยชน์อื่น เช่น เพื่อให้นักเรียนระบายสี

4. การ์ตูนเกี่ยวกับการเรียนการสอน

จินตนา ไบกาชุยี่ (2538 : 227 - 228) ได้กล่าวถึง หลักการเลือกการ์ตูนในการนำไปประกอบการสอน และประโยชน์ในการเรียนการสอน ดังนี้

1. เลือกการ์ตูนที่เหมาะสมกับประสบการณ์ของผู้เรียน การ์ตูนที่ใช้ประกอบการสอนต้องเป็นการ์ตูนที่นักเรียนเข้าใจความหมายได้

2. เลือกการ์ตูนที่ออกแบบง่าย เป็นภาพที่ทำให้เข้าใจง่าย เขียนให้มีลักษณะเฉพาะของคนหรือวัตถุนั้น ดูแล้วสามารถแปลความหมายได้ทันทีว่าหมายถึงอะไร

3. การ์ตูนที่มีสัญลักษณ์ให้ความชัดเจน คนที่อ่านหนังสือพิมพ์เสมอ ๆ ย่อมจะคุ้นเคยกับสัญลักษณ์การ์ตูนมาตรฐานของประเทศ

การนำเสนอการ์ตูนมาใช้ในการเรียนการสอน ควรเป็นดังนี้

1. เลือกการ์ตูนที่มีเนื้อหาเหมาะสมสอดคล้องกับจุดมุ่งหมายของบทเรียนและเป็นภาพง่าย ๆ ที่แสดงเฉพาะลักษณะเด่นของสิ่งที่ต้องการแสดง ไม่จำเป็นต้องมีรายละเอียด ถ้ามีคำอธิบายควรเป็นข้อความสั้น ๆ

2. ใช้การ์ตูนนำเข้าสู่บทเรียน ประกอบการอธิบายหรือสรุป เพื่อให้ นักเรียนเข้าใจและสนใจในบทเรียน โดยครูเขียนขึ้นเองหรือนำการ์ตูนจากแหล่งอื่น ๆ ที่มีผู้เขียนไว้มาดัดแปลงให้เข้ากับบทเรียน

3. ใช้ภาพการ์ตูนสำหรับสอนนักเรียนเป็นกลุ่มหรือเป็นรายบุคคล เพื่อช่วยให้เด็กที่เรียนช้าเรียนได้ดีขึ้น

5. ขั้นตอนการเขียนการ์ตูน

วิมรัตน์ สุนทรโรจน์ (2545 : 148) ได้กล่าวถึงขั้นตอนการเขียนการ์ตูน ดังนี้

1. วางเค้าโครงเรื่องราวให้สนุกและเข้าใจเอาไว้ล่วงหน้า

2. แบ่งสาระสำคัญของเรื่องออกเป็นเฟรมหรือส่วนย่อย ๆ ติดต่อกัน

ตลอดเรื่อง

3. พิจารณาเพิ่มเติมหรือตัดทอนสาระสำคัญให้เหลือเฉพาะส่วนที่จำเป็น

จริง ๆ

4. เขียนภาพคร่าว ๆ เป็นเรื่องติดต่อกันตามสาระสำคัญหรือส่วนย่อย ๆ

ที่แบ่งไว้

5. ลงมือเขียนหนังสือการ์ตูน โดยถือหลักการต่อไปนี้

5.1 ภาพทุกภาพต้องแสดงท่าทางให้สื่อความหมายตามท้องเรื่อง

5.2 ต้องเป็นภาพง่าย ๆ ไม่แสดงรายละเอียดมากนัก เน้นเฉพาะส่วน

ที่จำเป็น

5.3 แต่ละภาพบรรยายหรือภาษาประกอบที่กะทัดรัด แต่มีความหมาย

สมบูรณ์

5.4 ใช้คำบรรยายหรือภาษาประกอบที่กะทัดรัด แต่มีความหมายสมบูรณ์

5.5 ไม่ควรมีการโต้ตอบกันในภาพเดียว
 5.6 ให้มีการเคลื่อนไหวของตัวละครในมุมต่างๆ เพื่อเป็นการเร้าใจผู้ดู
 ให้สนใจยิ่งขึ้น

5.7 แต่ละภาพต้องมีขนาดพอเหมาะ สามารถเขียนคำบรรยายด้วย
 ตัวหนังสือขนาดเหมาะกับวัยของผู้ดู

5.8 ถ้าเป็นหนังสือสำหรับเด็กประถมศึกษา ควรมีหลายเลขลำดับภาพ
 เพื่อช่วยในการเรื่องราวได้ตามลำดับภาพ

5.9 ถ้าเป็นตำราเรียน ควรมีข้อเสนอแนะวิธีการเรียน จุดมุ่งหมายหรือ
 วัตถุประสงค์การทำแบบฝึกหัดทุก ๆ ครั้งที่ให้ความรู้ใหม่

5.10 ถ้ามีหลายภาพในหนึ่งหน้ากระดาษ ควรพิจารณาลำดับภาพให้
 สอดคล้องกับหลักการอ่านและการเขียน ที่เด็กต้องวาดสายตาหรือเขียนจากซ้ายไปขวามือ

6. การเขียนการ์ตูนให้มีคุณค่า

จินตนา ไบกาซูยี (2538 : 248 - 249) กล่าวถึงหลักการเขียนการ์ตูนให้มีคุณค่า
 ดังนี้

1. การเขียนภาพทำให้เข้าใจเรื่องราวได้ง่าย ไม่สับสน ภาพมีความเคลื่อนไหวเป็นภาพง่าย ๆ
2. สีที่ใช้สวยงาม ชัดเจน ไม่เลอะเลือน
3. การดำเนินเรื่องน่าสนใจ ตื่นเต้นเร้าใจอยากอ่าน อยากติดตาม ควรแทรก
 สุภาษิต หรือคติธรรม หรือความรู้ด้วย
4. ใช้ถ้อยคำสุภาพ ไพเราะ ตัวสะกดการันต์ถูกต้อง ใช้ภาษาเด็ก ๆ ด้วย
5. ผู้เขียนมีความคิดริเริ่ม ไม่ลอกแบบภาพยนตร์ โทรทัศน์ต่างประเทศ

หรือคนอื่น

6. ตัวอักษรควรชัดเจนไม่เล็เกินไปไม่ควรใช้ตัวอักษรประดิษฐ์ทำให้อ่าน
 ไม่ชัดเจน

7. ช่วยเสริมจินตนาการและความคิดสร้างสรรค์ ซึ่งจะช่วยให้เด็กฉลาด
8. มีศิลปะ จะได้สร้างนิสัยความละเอียด ความประณีตให้แก่เด็กไปจนโต
9. เนื้อเรื่องดี เหมาะกับเด็ก ไม่เป็นพิษเป็นภัย
10. ควรเลือกเขียนภาพตอนที่ไม่ว่างเกินไปจนน่ากลัว และไม่ควรถามก

หายบาย

7. ลักษณะของหนังสือการ์ตูนที่เหมาะสมกับเด็ก

จินตนา ไบกาซูยี (2538 : 252 - 253) ได้กล่าวว่า การ์ตูนนอกจากจะให้ความรู้และความบันเทิงแล้ว ควรมีลักษณะต่างๆ ดังนี้ คือ

1. ส่งเสริมการค้นคว้าและความคิดที่เป็นวิทยาศาสตร์ เพื่อปลูกฝังให้เด็กสนใจทดลองค้นคว้า หาเหตุผลที่จะได้มาซึ่งความเป็นจริงมิใช่ฝากชีวิตไว้กับโชคชะตา
2. ควรหลีกเลี่ยงเรื่องราวที่เกี่ยวกับอิทธิปาฏิหาริย์ วิญญาณ โชคลาง อันหาเหตุผลที่พิสูจน์ความจริงมิได้ เพื่อมิให้ผู้อื่นหลงเชื่อจนยึดถือเป็นแนวทางในการตัดสินใจต่างๆ
3. เนื้อหากำรตูนควรมีลักษณะใฝ่สัมฤทธิ์ หมายถึง เอกของเรื่องมีชีวิตที่ต่อสู้อุปสรรคต่าง ๆ เพื่อความสำเร็จในบั้นปลายท้ายเรื่อง ซึ่งเนื้อหานี้จะกระตุ้นให้ผู้อ่านมีความคิดสร้างสรรค์และกำลังใจ ที่จะต่อสู้และแก้ปัญหาชีวิตของตนเองได้
4. มีเนื้อหาธำรงไว้ซึ่งคุณธรรม การนำเนื้อหาในลักษณะนี้ไม่ควรที่จะใช้วิธีสอนโดยตรง เพราะจะทำให้น่าเบื่อ แต่ควรแทรกอยู่ในตัวผู้เรียนให้เห็นคุณธรรมได้
5. ส่งเสริมให้เป็นคนมีเมตตา ปรีชาธิ รักธรรมชาติ เคารพสิทธิหน้าที่ของมนุษย์แต่ละคน

6. นำเสนอเรื่องเป็นจริงไม่ใช่เรื่องชวนฝัน

สรุปได้ว่าลักษณะของการ์ตูนที่มีความเหมาะสมกับเด็กนั้นจะต้องเป็นภาพที่เขียนขึ้นอย่างง่าย มีส่วนที่เป็นลักษณะเด่นของตัวละคร ที่แสดงให้เห็นบุคลิก อารมณ์ สีหน้า ท่าทาง ความหมายตรงกับความสนใจของเด็ก มีความชัดเจนไม่มีรายละเอียดมากนัก ให้ความรู้สาระบันเทิงไม่เป็นพิษเป็นภัยต่อพฤติกรรมของเด็ก คำนี้ถึงจิตวิทยาในการเรียนรู้ และสำคัญจะต้องเป็นการ์ตูนที่สร้างสรรค์ด้านคุณธรรมด้วย

8. ประโยชน์ของการ์ตูนในการเรียนการสอน

จินตนา ไบกาซูยี (2538 : 248 - 253) กล่าวถึง ประโยชน์ของการ์ตูนในการเรียนการสอนในวิชาต่าง ๆ ด้วยวิธีดังต่อไปนี้

1. การใช้ภาพการ์ตูนในการเรียนการสอนวิชาต่าง ๆ เช่น วิทยาศาสตร์ สังคมศึกษา ธรรมชาติวิทยา สุขศึกษา ภาษาอังกฤษ ด้วยวิธีการดังต่อไปนี้
 - 1.1 ครูและนักเรียนสะสมภาพการ์ตูน จากหนังสือพิมพ์ นิตยสาร วารสาร โดยภาพการ์ตูนผนึกกับกระดาษแข็ง คัดเลือกภาพการ์ตูนที่สอดคล้องกับเนื้อหาวิชา แบ่งเป็นหมวดแล้วเขียนเล่ม สามารถใช้เป็นอุปกรณ์การสอนได้

1.2 นักเรียนเก็บสะสมภาพการ์ตูนจากหนังสือพิมพ์ นิตยสาร วารสาร แล้วจัดทำสมุดสะสมภาพ

1.3 ครูส่งเสริมให้นักเรียนวาดภาพการ์ตูนจากจินตนาการของเด็ก แต่ละภาพมีเรื่องประกอบ จะทำให้เด็กมีความสุข สนุกสนาน มีความสุข ความพอใจ และภาคภูมิใจในผลงานตนเอง

1.4 ครูวาดภาพการ์ตูนลงบนกระดานดำหรือกระดานแข็ง เพื่อใช้เป็นอุปกรณ์ในการสอนครู (ครูสามารถฝึกการวาดภาพการ์ตูนนี้ได้ไม่ยากนัก จากหนังสือฝึกหัดลายเส้นการ์ตูนง่าย ๆ มีส่วนทำให้เกิดความสนใจ และเข้าใจบทเรียนได้เร็วยิ่งขึ้น และจดจำไว้ได้นาน ภาพการ์ตูนดังกล่าวเป็นการวาดเส้นลายกรอบนอกเป็นโครงร่างอย่างคร่าว ๆ ไม่มีรายละเอียดประกอบหือแม้แต่แสง ให้เงา ก็ไม่จำเป็นต้องมีลายเส้นการ์ตูนนี้สามารถเขียนได้ทั้งคนละสัตว์ สิ่งของและสถานที่

2. การใช้หนังสือภาพการ์ตูนในการเรียนการสอน หนังสือภาพการ์ตูนสามารถใช้ให้เป็นประโยชน์ต่อการเรียนการสอน ดังนี้

2.1 ใช้เป็นหนังสือเสริมประสบการณ์ เพื่อสร้างเสริมนิสัยรักการอ่านหนังสือการ์ตูนที่มีเนื้อมุ่มเน้นบันเทิงคดี โดยแทรกคติเตือนใจ มีส่วนเร่งเร้าในความสนใจในการอ่านหนังสือของเด็กอยู่มาก เมื่อเด็กเกิดความสนใจอยากอ่าน ทำให้เด็กเกิดทักษะในการอ่านเกิดความชำนาญในการอ่าน ทักษะความเข้าใจในการอ่านในใจและอ่านจับใจความรวมทั้งการอ่านอย่างพินิจพิจารณาได้รับการกระตุ้นจนเกิดความชำนาญกลายเป็น “อ่านเก่ง” และเมื่ออ่านเก่ง อ่านคล่อง ก็กับการอ่านมากก็เกิดนิสัยรักการอ่าน กลายเป็น “นักอ่าน” ไป

2.2 ให้เด็กอ่านตามลำดับ เพื่อฝึกให้เด็กรู้จักอ่านในใจและฝึกทักษะในการจับใจความสำคัญ โดยให้สรุปเรื่องให้ฟังหรือให้บอกสิ่งที่ได้จากการอ่านหรือสิ่งที่ชอบไม่ชอบจากเรื่องที่อ่าน

2.3 นักเรียนอ่านในใจแล้วเล่าให้เพื่อนฟัง

2.4 ให้นักเรียนอ่านให้เพื่อนฟังแล้วช่วยกันเล่าเรื่องจนจบ

2.5 ให้นักเรียนอ่านในใจแล้วให้เขียนย่อเรื่อง หรือเขียนสิ่งที่ได้จากการอ่านหรือบอกเหตุผลที่ชอบหรือไม่ชอบจากการอ่านหรือให้แต่งเรื่องจากเรื่องที่อ่านหรือให้ตอบจบใหม่ เป็นการฝึกทักษะการเขียนกับเด็ก

2.6 ให้เขียนคำขากลงในสมุดคำศัพท์ประจำชั้น

2.7 ให้แต่งเรื่องที่อ่านเป็นบทละครมีคำพูดโต้ตอบ เพื่อเล่นละครหรือเล่นหุ่น

นิ้วมือหรือหุ่นมือ เป็นการฝึกทักษะการเขียน การพูดและการแสดงออก

2.8 จัดแข่งขันการอ่านหนังสือ “ยอดนักอ่าน” ประจำสัปดาห์ ประจำเดือน โดยดูว่าผู้ใดอ่านมากที่สุดในเวลาที่กำหนด หรือผู้ใดอ่านหนังสือที่กำหนดไว้จบในเวลาเร็วที่มอบรางวัลให้กิจกรรมนี้มุ่งหวังให้เด็กรับการอ่านและสร้างนิสัยรักการอ่านให้รู้จักการอ่านเพื่อความสนุกสนานบันเทิง โดยใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์

2.9 แข่งขันแต่งนิยายภาพการ์ตูน โดยมีรางวัลให้รวบรวมต้นฉบับเหล่านี้ไว้มีมุมห้องสำหรับให้เด็กอ่าน

2.10 ใช้เป็นหนังสืออ่านเพิ่มเติมประกอบการเรียนการสอนในวิชาต่าง ๆ ดังที่เคยได้กล่าวไว้ในระยะหลัง ๆ นี้ หนังสือภาพการ์ตูนได้รับการเลื่อนฐานะจากหนังสือเพื่อความบันเทิง มาสู่การเป็นหนังสือให้ความรู้โดยตรง นั่นคือหนังสือภาพการ์ตูนสามารถให้ความรู้วิชาต่าง ๆ อาทิ วิทยาศาสตร์ ธรรมชาติวิทยา การอนุรักษ์ สิ่งแวดล้อม ประวัติศาสตร์ ชีววิทยา สุขศึกษา วัฒนธรรมประเพณี ภาษาอังกฤษวรรณคดี เป็นต้น วิชาเหล่านี้สามารถจะนำเสนอเป็นหน่วย ๆ มาจัดทำเป็นภาพการ์ตูนประกอบคำบรรยายด้วยคำพูดก็ได้ ซึ่งจะทำให้เด็กผู้อ่านได้ทั้งความรู้และความเพลิดเพลินชวนอ่าน เพราะมีภาพประกอบคำบรรยายทำให้เข้าใจ เนื้อหาได้ง่าย และในขณะที่อ่านยังมีความเพลิดเพลินไปกับภาพด้วย

การที่นักเรียนได้มีโอกาสอ่านหนังสือหลาย ๆ เล่ม ประกอบการเรียนการสอนในวิชาต่าง ๆ นั้น มีส่วนสร้างทัศนคติ และความคิดให้กว้าง เพราะเนื้อหาและการเสนอเนื้อหาของหนังสือแต่ละเล่มจะแตกต่างกันออกไปมากบ้างน้อยบ้างหรือเหมือนกันบ้าง แต่บางครั้งก็ผิดแผกแตกต่างกันออกไป ผู้อ่านจะเกิดความคิดอย่างกว้างขวาง ไม่เชื่อถือหรือยึดเพียงเล่มใด เล่มหนึ่ง หรือบางครั้งอาจจะเกิดปัญหาซึ่งจะต้องคิดและค้นคว้าหาคำตอบที่เหมาะสมต่อไป การเกิดขบวนการเช่นนี้มีประโยชน์ต่อการพัฒนาความคิดของผู้เรียนมาก

3. การใช้หนังสือภาพการ์ตูนในฐานะเป็นหนังสืออ่านเพิ่มเติมนั้นหรือประกอบการเรียนการสอนในวิชาต่าง ๆ ครูสามารถใช้ในกิจกรรมดังต่อไปนี้

3.1 ให้นักเรียนอ่านและศึกษาก่อนเริ่มเรียนในห้องเรียน แล้วนำมาใช้เป็นการนำเข้าสู่บทเรียน ในรูปของการอภิปราย ชักถาม ให้ดูภาพ หรือการตั้งปัญหา

3.2 ให้นักเรียนไปอ่านเพิ่มเติม หลังจากการเรียนหน่วยวิชานั้น ๆ ในห้องเรียนแล้วมาอภิปรายชักถามในชั่วโมงต่อไป

3.3 ให้ทำรายงานการค้นคว้า โดยจัดรายชื่อหนังสือที่จะต้องใช้ในการศึกษาค้นคว้าทำรายงาน ให้นักเรียนนำไปอ่าน

3.4 จัดนิทรรศการหนังสือที่ใช้ในหมวดวิชาต่างๆ เป็นประจำ และหมุนเวียนไปตามระยะเวลาที่เหมาะสม มีการเสนอหนังสือ แนะนำหนังสือเป็นครั้งเป็นคราวในรูปแบบต่าง ๆ โดยให้นักเรียนเป็นผู้ทำกิจกรรม

9. ใช้เป็นหนังสือเรียนในการเรียนแต่ละรายวิชาในสภาพความเป็นจริงนักเรียน

จะต้องเรียนหนังสือที่ผลิตขึ้นเอง หรือได้รับการรับรองจากกรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ ดังนั้นจึงมีความเป็นไปได้ที่จะใช้หนังสือภาพการ์ตูนตลอดทั้งเล่ม เป็นหนังสือประจำวิชาใดวิชาหนึ่ง แต่เราต้องยอมรับว่าในบางวิชาต้องนำรูปแบบหนังสือภาพการ์ตูนเข้ามาใช้ เพื่อดึงดูดความสนใจของนักเรียน

กล่าวโดยสรุปการนำเสนอการ์ตูนมาใช้ในการเรียนการสอนที่ค้นคว้ามา ผู้วิจัยได้เลือกการ์ตูนที่มีเนื้อหาเหมาะสมสอดคล้องกับจุดมุ่งหมายของบทเรียนและเป็นภาพง่าย ๆ ที่แสดงเฉพาะลักษณะเด่นและสิ่งที่ต้องการแสดง เพื่อให้นักเรียนเข้าใจและสนใจในบทเรียน โดยครูเขียนขึ้นเอง และนำการ์ตูนจากแหล่งอื่น ๆ ที่มีผู้เขียนไว้มาดัดแปลงให้เข้ากับบทเรียน เพื่อช่วยให้นักเรียนที่เรียนช้าเรียนได้ดีขึ้น ใช้เป็นหนังสือเสริมประสบการณ์ สร้างเสริมนิสัยรักการอ่าน บทเรียนสำเร็จรูปประกอบภาพการ์ตูนที่มีเนื้อมุ่มเน้นบันเทิงคดี แทรกคติเตือนใจ มีส่วนเร่งเร้าในความสนใจในการอ่านหนังสือของนักเรียน ทำให้นักเรียนเกิดทักษะในการอ่าน เกิดความชำนาญในการอ่าน และมีความสุขในการอ่าน

ความพึงพอใจ

1. ความหมายของความพึงพอใจ

รุจิรา เหลืองอุบล (2543 : 13) กล่าวว่า ความพึงพอใจ หมายถึง ความรู้สึกชอบหรือพอใจต่อองค์ประกอบหรือสิ่งจูงใจในด้านต่าง ๆ ของงาน และการได้รับการตอบสนองความต้องการ

อานนท์ กระบอกลโท (2543 : 33) สรุปความหมายของความพึงพอใจว่า ความพึงพอใจ หมายถึง ความรู้สึกหรือเจตคติที่ดีต่อการทำงานนั้น เช่น ความรู้สึกรัก ชอบ ภูมิใจ สุขใจ เต็มใจ และยินดี ผู้ที่มีความพึงพอใจในการทำงานจะมีความเสียสละอุทิศแรงกายแรงใจและสติปัญญาให้แก่งานอย่างแท้จริง

กู๊ด (Good, 1973 : 163) กล่าวว่า ความพึงพอใจ หมายถึง สภาพหรือระดับความพอใจเป็นผลมาจากความสนใจและเจตคติของบุคคลที่ทำงาน

พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน (2542 : 775) ได้ให้ความหมายของความพึงพอใจ หมายถึง พอใจ ชอบใจ ความพึงพอใจในการปฏิบัติงานเป็นเรื่องของความรู้สึกที่มีความลึกของบุคคลที่มีต่องานที่ปฏิบัติอยู่และความพึงพอใจจะส่งผลต่อขวัญในการปฏิบัติงาน อย่างไรก็ตาม ใจความที่ความพึงพอใจของแต่ละบุคคลไม่มีวันสิ้นสุด เปลี่ยนแปลงได้เสมอตามกาลเวลาและสภาพแวดล้อมบุคคล จึงมีโอกาที่จะไม่พึงพอใจในสิ่งที่เคยพึงพอใจมาแล้ว ฉะนั้นผู้บริหารจำเป็นจะต้องสำรวจตรวจสอบความพึงพอใจในการปฏิบัติให้สอดคล้องกับความต้องการของบุคลากรตลอดไป ทั้งนี้เพื่อให้งานสำเร็จลุล่วงตามเป้าหมายขององค์กรหรือหน่วยงานที่ตั้งไว้

จากที่กล่าวมาแล้วสรุปความหมายของความพึงพอใจได้ว่า ความพึงพอใจ หมายถึง ระดับความรู้สึก ความนึกคิดหรือเจตคติที่บุคคลมีต่อกิจกรรม หรือสิ่งใดสิ่งหนึ่ง ซึ่งเป็นผลในทางบวกและเป็นไปตามความคาดหวังของบุคคล ทำให้บุคคลนั้นเกิดความรู้สึกกระตือรือร้น ความมุ่งมั่น และส่งผลให้การทำกิจกรรมประสบผลสำเร็จ

2. ทฤษฎีสำหรับการสร้างความพึงพอใจ

ทฤษฎีสำหรับการสร้างความพึงพอใจที่ได้รับการยอมรับและเชื่อถือที่สุดคือทฤษฎีลำดับขั้นความต้องการของมาสโลว์ (Maslow's Hierarchy of Need) มาสโลว์ได้ตั้งทฤษฎีเกี่ยวกับการจูงใจ (Maslow's General Theory of Human Motivation) ทฤษฎีการจูงใจของมาสโลว์มีข้อสมมุติฐานเกี่ยวกับพฤติกรรมมนุษย์ 3 ประการ ดังนี้

1. ทุกคนมีความต้องการและความต้องการมีอยู่ตลอดเวลา และไม่สิ้นสุด
2. ความต้องการที่ได้รับการตอบสนองแล้ว จะไม่เป็นสิ่งจูงใจของพฤติกรรมอีกต่อไป ความต้องการที่ยังไม่ได้รับการตอบสนองแล้ว จะไม่เป็นสิ่งจูงใจของพฤติกรรม
3. ความต้องการของคนจะมีลักษณะเป็นลำดับขั้นจากต่ำไปหาสูงตามลำดับความสำคัญ กล่าวคือความต้องการในระดับต่ำได้รับการตอบสนองแล้ว ความต้องการระดับสูงก็จะเรียกร้องให้ตอบสนอง มาสโลว์ได้สรุปลักษณะของการจูงใจไว้ว่า การจูงใจจะเป็นอย่างมีระเบียบตามลำดับความต้องการ หรือ "Hierarchy of Need" ทฤษฎีของมาสโลว์จะมีลักษณะลำดับจากต่ำไปหาสูง 5 ขั้น ดังนี้

3.1 ความต้องการทางด้านร่างกาย (Physiological Need) ความต้องการทางด้านร่างกายเป็นความต้องการเบื้องต้นเพื่อความอยู่รอด เช่น ความต้องการด้านอาหาร

ที่อยู่อาศัย เครื่องนุ่งห่ม ยารักษาโรค ความต้องการพักผ่อน ฯลฯ ความต้องการทางด้านร่างกายจะมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมของคนก็ต่อเมื่อความต้องการทางด้านร่างกายยังไม่ได้รับการตอบสนองเลย

3.2 ความต้องการทางด้านความปลอดภัยหรือความมั่นคง (Security of Safety Need) ถ้าหากความต้องการทางด้านร่างกายได้รับการตอบสนองความสมควรแล้ว มนุษย์จะมีความต้องการในสิ่งที่สูงขึ้นต่อไป คือ ความต้องการความปลอดภัยหรือความมั่นคงต่าง ๆ ความต้องการปลอดภัยจะเป็นเรื่องเกี่ยวกับป้องกัน เพื่อให้เกิดความปลอดภัยจากอันตรายต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นกับการดำรงชีพ เช่น ความมั่นคงในหน้าที่การงาน

3.3 ความต้องการด้านสังคม (Social or Belongingness Need) ภายหลังจากที่คนได้รับการตอบสนองในสองขั้นตอนนี้แล้ว จะมีความต้องการที่สูงขึ้น ความต้องการทางด้านสังคม จะเริ่มเป็นสิ่งที่สำคัญต่อพฤติกรรมของคน ความต้องการทางด้านนี้จะเป็นคนเองนั้นเป็นส่วนหนึ่งของกลุ่มทางสังคมอยู่เสมอ

3.4 ความต้องการที่จะมีฐานะเด่นทางสังคม (Esteem or Status Need) ความต้องการขั้นต่อมาเป็นความต้องการที่ประกอบด้วยสิ่งต่าง ๆ ดังต่อไปนี้ คือ ต้องการที่จะมีฐานะเด่นเป็นที่ยอมรับของบุคคลอื่น หรืออยากให้คนอื่นยกย่องสรรเสริญการดำรงตำแหน่งที่สำคัญในองค์กร

3.5 ความต้องการที่จะได้รับความสำเร็จในชีวิต (Self-actualization or Self-realization) ลำดับความต้องการสูงสุดของมนุษย์ คือ ความต้องการที่จะสำเร็จในชีวิต ตามความนึกคิด หรือ ความคาดหวัง ทะเขอทะยาน ใฝ่ฝัน ภายหลังจากที่มนุษย์ได้รับการตอบสนองความต้องการทั้ง 4 ขั้น อย่างครบถ้วนแล้ว ความต้องการในขั้นนี้จะเกิดขึ้น และมักเป็นความต้องการที่เป็นอิสระเฉพาะแต่ละคน ซึ่งก็มีความคิดใฝ่ฝันที่อยากได้รับความสำเร็จในสิ่งที่ตนคาดหวังไว้

จากทฤษฎีลำดับขั้นความต้องการของมาสโลว์ที่กล่าวไว้ สรุปได้ว่า ความต้องการทั้ง 5 ขั้นของมนุษย์มีความสำคัญไม่เท่าเทียมกัน บุคคลแต่ละคนจะปฏิบัติตนให้สอดคล้องกับความต้องการในแต่ละประเภทที่เกิดขึ้น การสนใจในทฤษฎีนี้จะต้องพยายามตอบสนองความต้องการมนุษย์ ซึ่งมีความต้องการลำดับขั้นที่แตกต่างกันออกไป และความต้องการตั้งแต่ลำดับที่ 1 - 5 จะมีความสำคัญแก่บุคคลมากน้อยเพียงใดนั้นขึ้นอยู่กับความพึงพอใจที่ได้รับจากการตอบสนองความต้องการในลำดับขั้นๆ

เซอร์เบอร์ก (Herzberg, 1960 : 113 - 115) ได้ทำการศึกษาค้นคว้าทฤษฎีที่

เป็นมูลเหตุให้เกิดความพึงพอใจ เรียกว่า The Motivation Hygiene Theory ซึ่งสนับสนุนและขยายความคิดของลำดับความต้องการของมนุษย์ ได้กล่าวถึงปัจจัยที่ทำให้เกิดความพึงพอใจในการทำงาน 2 ปัจจัย

1. ปัจจัยกระตุ้น (Motivation Factor) เป็นปัจจัยที่เกี่ยวกับการงานซึ่งเป็นผลให้เกิดความพึงพอใจในการทำงาน เช่น ความสำเร็จของการงานได้รับการยอมรับนับถือลักษณะของงานความรับผิดชอบ ความก้าวหน้าในตำแหน่งการงาน

2. ปัจจัยค้ำจุน (Hygiene Factor) เป็นปัจจัยที่เกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมในการทำงาน และมีหน้าที่ทำให้บุคคลเกิดความพึงพอใจในการทำงาน เช่น ความสำเร็จของการงานได้รับการยอมรับนับถือ ลักษณะของงาน ความรับผิดชอบ ความก้าวหน้าในตำแหน่งการงาน

แมคเกรเกอร์ (สมยศ นาวิการ. 2525 : 135 ; อ้างอิงมาจาก McGregor. 1960 :

33 - 38) ได้อธิบายถึงลักษณะธรรมชาติของมนุษย์ว่ามี 2 ประเภท คือ

1. คนประเภท X มีลักษณะดังต่อไปนี้

1.1 มีสัญชาตญาณที่จะหลีกเลี่ยงการทำงานทุกอย่างเท่าที่จะทำได้

1.2 มีความรับผิดชอบน้อย

1.3 ชอบให้สั่งการ

1.4 ไม่มีความคิดสร้างสรรค์ในการปรับปรุงองค์กร

1.5 มีความปรารถนาในการปรับปรุงองค์กร

2. คนประเภท Y มีลักษณะดังต่อไปนี้

2.1 ชอบทำงาน เห็นว่าการทำงานเป็นของสนุกเหมือนการเล่นหรือการพักผ่อน

2.2 มีความรับผิดชอบในการทำงาน

2.3 มีความทะเยอทะยานและกระตือรือร้น

2.4 สั่งการตนเอง และสามารถควบคุมตนเองได้

2.5 มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ในการปรับปรุงงานและองค์กรพัฒนาวิธีการ

สมยศ นาวิการ (2525 : 115 - 119) ได้กล่าวถึงแนวคิดพื้นฐานที่ต่างกัน 2 ลักษณะในการปฏิบัติงานที่ผู้บริหารหรือครูจะต้องคำนึงถึงในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่จะทำให้ผู้เรียนหรือผู้ปฏิบัติงานเกิดความพึงพอใจ คือ

1. ความพึงพอใจนำไปสู่การปฏิบัติงาน การตอบสนองของผู้ปฏิบัติงานจนเกิดการพึงพอใจจะทำให้เกิดแรงจูงใจในการเพิ่มประสิทธิภาพของงานที่สูงกว่าผู้ที่ไม่ได้รับ

การตอบสนอง

2. ผลของการปฏิบัติงานนำไปสู่ความพึงพอใจ ความสัมพันธ์ระหว่างความพึงพอใจและผลการปฏิบัติงานจะถูกเชื่อมโยงด้วยกิจกรรมอื่น ๆ ผลการปฏิบัติงานที่ดีจะนำไปสู่ผลตอบแทนที่เหมาะสม ซึ่งในที่สุดจะนำไปสู่การตอบสนองความพึงพอใจในผลการปฏิบัติงานย่อมได้รับการตอบสนองในรูปของรางวัล หรือผลตอบแทน ซึ่งแบ่งออกเป็นผลตอบแทนภายใน (Intrinsic Rewards) และผลตอบแทนจากภายนอก (Extrinsic Reward) โดยผ่านการรับรู้เกี่ยวกับความยุติธรรมของผลตอบแทน ซึ่งเป็นตัวบ่งชี้ปริมาณของผลตอบแทนที่ผู้ปฏิบัติงานได้รับคือ ความพึงพอใจในงานของผู้ปฏิบัติงานจะถูกกำหนดโดย ความแตกต่างระหว่างผลตอบแทนที่เกิดขึ้นจริง และการรับรู้เรื่องเกี่ยวกับความยุติธรรมของผลตอบแทนที่รับรู้แล้วความพึงพอใจย่อมเกิดขึ้น

จากแนวคิดพื้นฐานดังกล่าว เมื่อนำมาใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ผลตอบแทนภายในหรือรางวัลภายใน เป็นผลด้านความรู้สึกของผู้เรียนที่เกิดแต่ตัวผู้เรียนเอง เช่น ความรู้สึกต่อความสำเร็จที่เกิดขึ้นเมื่อสามารถเอาชนะความยุ่งยากต่าง ๆ และสามารถดำเนินงานภายใต้ความยุ่งยากทั้งหลายได้สำเร็จ ทำให้เกิดความภาคภูมิใจ ความมั่นใจ ตลอดจนได้รับการยกย่องจากบุคคลอื่น ส่วนผลตอบแทนภายนอกเป็นรางวัลที่ผู้อื่นจัดหาให้มากกว่าตนเองให้ตนเอง เช่น การได้รับการยกย่องชมเชยจากครูผู้สอน พ่อแม่ ผู้ปกครอง หรือแม้แต่การได้คะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในระดับที่น่าพอใจ

สรุปได้ว่า ความพึงพอใจในการเรียนเกิดจากปัจจัยทั้งภายในและภายนอก ครูต้องเป็นผู้กระตุ้นให้เกิดแรงจูงใจเพื่อนไปสู่ความพึงพอใจให้ทำงานที่ทำให้ประสบผลสำเร็จ ความพึงพอใจคือความรู้สึกของบุคคลต่อสิ่งต่าง ๆ ในสิ่งที่เกิดจากการได้รับการตอบสนองในสิ่งที่ตนเองคาดหวังไว้เป็นไปตามที่คาดหวังจนทำให้เกิดการเรียนรู้ได้ดียิ่งขึ้น

แผนการจัดการเรียนรู้

สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา (2541 : 57 - 59) ได้กำหนดแผนการจัดการเรียนรู้ หรือแผนการสอนโดยมีสาระสำคัญ ดังต่อไปนี้

1. แผนการจัดการเรียนรู้หรือแผนการสอน หมายถึง การนำวิชาหรือกลุ่มประสบการณ์ที่จะต้องทำการสอนตลอดภาคเรียน มาสร้างเป็นแผนการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน การใช้สื่ออุปกรณ์การสอน และการวัดผลประเมินผลสำหรับเนื้อหาสาระและจุดประสงค์การเรียนย่อย ๆ สอดคล้องกับวัตถุประสงค์หรือจุดเน้นของนักเรียน ความพร้อม

ของโรงเรียนในด้านวัสดุ อุปกรณ์ และตรงกับชีวิตจริงในห้องถื่น

2. องค์ประกอบที่สำคัญของแผนการจัดการเรียนรู้

รูปแบบของแผนการจัดการเรียนรู้ยังไม่ได้กำหนดเป็นรูปแบบที่ชัดเจน แต่มีองค์ประกอบที่สำคัญ ดังต่อไปนี้

2.1 จุดประสงค์การเรียนรู้ พิจารณาจุดประสงค์เชิงพฤติกรรม ทั้งด้านพุทธิพิสัย จิตพิสัย และทักษะพิสัย โดยจะต้องมีความครอบคลุมเนื้อหาตามหลักสูตร ความชัดเจนที่บ่งบอกถึงการกระทำของนักเรียน ที่สามารถได้ตรงตามจุดประสงค์หลักสูตร ที่กำหนดสอดคล้องกับระยะเวลาในการเรียนการสอน โดยจะต้องมีความรู้ถูกต้อง

2.2 เนื้อหาสาระ พิจารณาจากเนื้อเรื่องที่สอน โดยจะต้องมีความรู้ถูกต้อง ตามหลักวิชาตรงตามเนื้อหาของหลักสูตร มีความชัดเจน กระชับ เข้าใจง่าย ไม่สับสน ความครอบคลุมและมีการค้นคว้าหารายละเอียดเพิ่มเติมให้ทันสมัย เป็นปัจจุบัน มีความคิด เริ่มสร้างสรรค์ มีบทสรุปเนื้อหาสาระไว้ท้ายบท หรือท้ายเรื่อง และมีหลักฐานค้นคว้าอ้างอิง

2.3 กิจกรรมการเรียนการสอน พิจารณาผลที่นักเรียนได้รับโดยกิจกรรม นั้นต้องน่าสนใจ เร้าใจ มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ไม่ยุ่งยากซับซ้อน สับสน มีการเรียงลำดับเนื้อหา ง่ายต่อการทำความเข้าใจ ประหยัดค่าใช้จ่าย มีความหลากหลาย นักเรียนสามารถรับรู้ได้อย่างรวดเร็ว มีความถูกต้องและมีคุณธรรม

2.4 สื่อการเรียนการสอน พิจารณาจากสื่อที่ครูจัดทำขึ้นเองโดยจะต้องมีความสัมพันธ์ระหว่างสื่อกับเรื่องที่สอน ระหว่างสื่อและกิจกรรมการเรียนการสอนมีความ สนใจ ช่วยให้เกิดการเรียนรู้ได้เร็ว มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ประหยัดและถูกต้องตามหลัก วิชาและวัสดุที่หาได้ในท้องถิ่น

2.5 การวัดผลประเมินผล พิจารณาวิธีการวัดผลประเมินผล โดยจะต้อง รับจุดประสงค์การเรียนรู้ทั้ง 3 ด้าน มีความครอบคลุมเนื้อหา ข้อทดสอบมีความถูกต้อง ตามหลักวิชาเป็นปรนัย วัดแล้วสามารถนำไปประมวลผลเพื่อการพัฒนาการเรียนการสอน ได้สามารถนำไปใช้เป็นแบบอย่างได้ดี

3. โครงสร้างของแผนการจัดการเรียนรู้

โครงสร้างของผลการจัดการเรียนรู้แบ่งออกเป็น 2 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 เป็นส่วนที่อธิบายสมรรถภาพและจุดประสงค์การเรียนรู้ ตามโครงสร้างของหลักสูตร คำอธิบายรายวิชา กำหนดการสอน ตารางสอน ตลอดจน องค์ความรู้ด้านกระบวนการเรียนการสอนของศาสตร์ในสาขาต่าง ๆ ที่กำหนดตามแผน

การจัดการเรียนรู้และกระบวนการเรียนรู้ตามหลักจิตวิทยา ที่สอดคล้องกับระดับพัฒนาการนักเรียน

ส่วนที่ 2 เป็นส่วนที่อธิบายรายละเอียดของแผนการจัดการเรียนรู้ ซึ่งมีรูปแบบและลักษณะที่ต่างกันไปตามเหมาะสมของเนื้อหาวิชาและตามที่แต่ละโรงเรียนกำหนดโดยมีองค์ประกอบพื้นฐาน ดังนี้

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

แผนการจัดการเรียนรู้

แผนการจัดการเรียนรู้ที่..... หน่วยการเรียนรู้.....
 แผนการจัดการเรียนรู้เรื่อง..... ระยะเวลา.....ชั่วโมง

1. สาระสำคัญ (บอกความสำคัญของเรื่องที่สอน เช่น มีคุณค่าต่อผู้เรียนอย่างไรบ้าง)
2. จุดประสงค์การเรียนรู้
 - 2.1 จุดประสงค์ปลายทาง
 ให้เขียนจุดประสงค์ปลายทางของเรื่องที่สอน เขียนให้ครอบคลุมสาระสำคัญ
 - 2.2 จุดประสงค์นำทาง
 แยกมาจากจุดประสงค์ปลายทาง โดยเขียนเป็นจุดประสงค์เชิงพฤติกรรม ให้สามารถวัดได้ อธิบาย บอก เปรียบเทียบ ศึกษา ยกตัวอย่างได้ ฯลฯ
3. เนื้อหา / สาระ
 บอกเนื้อหา สาระของเรื่องที่สอนโดยย่อ ๆ ว่ามีเนื้อหาสาระใด ผู้สอนอาจสรุปประเด็นสำคัญของเรื่องที่สอน / เรียน
 บอกกิจกรรมของนักเรียน กิจกรรมของครูผู้สอน ว่านักเรียนทำกิจกรรมอะไรบ้าง ครูทำกิจกรรมใดบ้าง เช่น วิธีนำเข้าสู่บทเรียน ครูสาธิต นักเรียนทดลองปฏิบัติตอบแบบทดสอบประจำ บทเรียน นักเรียน ครูช่วยกันสรุปผลการเรียน
4. สื่อการเรียนการสอน
 บอกรายชื่อ / อุปกรณ์ที่ใช้โดยละเอียดใช้อุปกรณ์ชนิดใด จำนวนเท่าใด
5. การวัดและประเมินผล
 บันทึกการประเมินผลการสอนและการใช้แผนการสอนว่า โดยภาพรวมของนักเรียน ทั้งกลุ่ม / ชั้นเรียนเป็นอย่างไร นักเรียนกลุ่มใดมีปัญหาชนิดใด ควรมีการแก้ไขอย่างไรหรือนักเรียนให้ความสำคัญต่อกิจกรรม ร่วมปฏิบัติกิจกรรมอย่างไร
6. ผลงาน / ชิ้นงานของนักเรียน
7. บันทึกผลหลังการสอน
 1. ผลการเรียนรู้
 2. ปัญหาอุปสรรค
 3. ข้อเสนอแนะ / แนวทางแก้ไข

8. ความสัมพันธ์กับกลุ่มสาระการเรียนรู้อื่น

9. การตรวจสอบแผนการจัดการเรียนรู้

แผนการเรียนรู้ที่จัดทำแล้ว ก่อนดำเนินการสอน ผู้บริหารสถานศึกษาหรือผู้ที่ได้รับมอบหมายควรตรวจสอบความถูกต้องด้านวิชาการ หลักการจัดกิจกรรม ความเหมาะสมของกิจกรรม เนื้อเรื่อง แล้วลงชื่ออนุญาตทำการสอน

ลงชื่อ.....

จากการศึกษาค้นคว้า ผู้วิจัยได้ใช้รูปแบบของการเขียนแผนการจัดการเรียนรู้ การพัฒนาบทเรียนสำเร็จรูปประกอบภาพการ์ตูน เพื่อฝึกทักษะการอ่านเพื่อความเข้าใจ ภาษาอังกฤษ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 และเพื่อให้สอดคล้องกับหลักสูตร การศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 โดยมีองค์ประกอบดังนี้ (กรมวิชาการ, 2546 : 167 - 169)

1. จุดประสงค์ปลายทาง (สอดคล้องกับมาตรฐาน)

2. จุดประสงค์นำทาง

3. เนื้อหา

4. สื่อการเรียนรู้

5. กิจกรรมการเรียนรู้

6. การวัดผลประเมินผล

7. กิจกรรมเสนอแนะ

8. บันทึกผลหลังสอน

8.1 ผลการสอน

8.2 ปัญหาอุปสรรค

8.3 ข้อเสนอแนะ / แนวทางแก้ไข

ลงชื่อ.....

ตำแหน่ง.....

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1. งานวิจัยในประเทศ

ได้มีนักเรียนหลายท่านได้ศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนที่เรียนด้วยบทเรียนสำเร็จรูปอย่างแพร่หลาย มีทั้งผลที่แสดงออกมาให้เห็นว่าการเรียนโดยใช้บทเรียนสำเร็จรูปไม่แตกต่างกับการสอนปกติ และให้ผลต่างภาวะการณ์สอนปกติ ดังนี้

จุฑาทิพย์ จันทร์สุวรรณ (2541 : 98) ได้ศึกษาบทเรียนสำเร็จรูปประกอบภาพการ์ตูนกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต เรื่อง ดินชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนบ้านสระแคน อำเภอพัคณภูมิพิสัย จังหวัดมหาสารคาม ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2541 มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80 / 80 คะแนนเฉลี่ยผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกว่าก่อนเรียนด้วยบทเรียนสำเร็จรูปประกอบภาพการ์ตูน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ ระดับ 0.01

สุพรรณิ นารี (2542 : 88) ได้ทำการศึกษาการใช้บทเรียนสำเร็จรูปแบบเส้นตรงประกอบการ์ตูนที่มีประสิทธิภาพ และความคงทนของการเรียนรู้เรื่องตัวสะกดวิชาภาษาไทย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โดยใช้กลุ่มตัวอย่างทั้งสิ้น 240 คน พบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนจากการทดสอบหลังเรียนสูงกว่าคะแนนเฉลี่ยของนักเรียนจากการทดสอบก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

จารุวรรณ ภูศรีอ่อน (2543 : 101) ได้ศึกษาการพัฒนาบทเรียนสำเร็จรูปประกอบการ์ตูนเรื่อง ตำนาน สุภามิต และคำพังเพย วิชาภาษาไทย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ผลการศึกษาค้นคว้า พบว่า มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 95.10 / 81.33 ซึ่งเป็นไปตามเกณฑ์ 80 / 80 ที่ตั้งไว้ และนักเรียนมีประสิทธิผลทางการเรียนรู้ที่ระดับ 0.71

บุภาพร สุนทะโรจน์ (2545 : 95) ได้ศึกษาพัฒนาบทเรียนสำเร็จรูปประกอบภาพการ์ตูน เรื่องจังหวัดของเรา กลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต ชั้นประถมศึกษาผลการวิจัยพบว่า (1) บทเรียนสำเร็จรูปประกอบภาพการ์ตูน เรื่องจังหวัดของเรา กลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 85.20/81.40 (2) นักเรียนมีคะแนนเฉลี่ยผลสัมฤทธิ์ก่อนเรียนด้วยบทเรียนสำเร็จรูปประกอบภาพการ์ตูนหลังเรียนสูงกว่าคะแนนเฉลี่ยผลสัมฤทธิ์ก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

ศิริวรรณ วรรณสุทธิ (2545 : 84) ได้ศึกษาการพัฒนาบทเรียนสำเร็จรูปแบบเส้นตรงเรื่อง แรง กลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 พบว่า ประสิทธิภาพ 54.25 / 83.00 และมีค่าดัชนีประสิทธิผลเท่ากับ 0.77 หมายความว่า ผู้เรียนมีความรู้เพิ่มขึ้นร้อยละ 77.00

สุธาสิณี บุญครอบ (2547 : 72) ได้พัฒนาบทเรียนสำเร็จรูปประกอบภาพการ์ตูน เพื่อฝึกทักษะการอ่านภาษาอังกฤษสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 มีประสิทธิภาพเท่ากับ 5.14 / 78.95 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ 75 / 75 ที่ตั้งไว้

เปรมฤดี พิมพ์เวิน (2549 : 86) ได้พัฒนาบทเรียนสำเร็จรูปประกอบภาพการ์ตูน เพื่อฝึกทักษะการอ่านภาษาอังกฤษสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 พบว่า 1) บทเรียนสำเร็จรูปประกอบภาพการ์ตูน เพื่อฝึกทักษะการอ่านภาษาอังกฤษสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 มีประสิทธิภาพเท่ากับ 77.60 / 76.76 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ 75 / 75 ที่ตั้งไว้ 2) ความสามารถในการอ่านภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 หลังการใช้บทเรียนสำเร็จรูปสูงกว่าก่อนใช้ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 3) ความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อบทเรียนสำเร็จรูปประกอบภาพการ์ตูนที่สร้างขึ้น มีความพึงพอใจในด้านการจัดภาพอยู่ในระดับมากที่สุด นอกนั้นอยู่ในระดับมากทุกด้าน

2. งานวิจัยต่างประเทศ

มาดาร์ชา (Madarsha. 1985 : 3006 - A) ได้ศึกษาการเข้าใจความหมายของการ์ตูน เป็นสื่อกลางของนักเรียนมัธยมศึกษาที่อ่านเขียนได้เพียงเล็กน้อยในมาเลเซีย จุดมุ่งหมายของการวิจัย เพื่อทราบประวัติการตีความจากภาพที่ให้เห็น ทั้งที่เด็กคุ้นเคยและไม่คุ้นเคยซึ่งเป็นภาพชุดใหม่ โดยคัดเลือกรูปภาพการ์ตูนจากหนังสือพิมพ์ 4 ฉบับ ที่เสนอเรื่องราวสอดคล้องกับคนในท้องถิ่น ซึ่งมีอยู่หลายเชื้อชาติ และมีความขัดแย้งกันในเรื่องเศรษฐกิจและการเมือง การศึกษาครั้งนี้ พบว่า การตีความจากภาพที่มองเห็นเด็กยังอยู่ในระดับที่ไม่น่าพอใจ เพราะตีความไม่ตรงกับความหมายของภาพ อายุและการรับรู้เป็นส่วนประกอบของระดับการตีความอย่างมีนัยสำคัญ เมื่อได้มีการวิเคราะห์การถดถอย พบว่า อายุและความสนใจในภาพใหม่ ๆ มีอิทธิพลต่อระดับการตีความเช่นกัน

อัลจิชี (Aljishi. 1989 : 2966 - A) ได้ศึกษาผลกระทบจากการ์ตูนทางโทรทัศน์ที่มีต่อพฤติกรรมทางสังคมของเด็กก่อนเรียนในเมืองอิตาเลียยาซิมซิม ประเภทบาร์เรน จำนวน 60 คน รายการการ์ตูนโทรทัศน์มี 2 ประเภทคือ การ์ตูนที่แสดงพฤติกรรมตามที่คนในสังคมเห็นด้วยกับการ์ตูนที่แสดงพฤติกรรมที่คนในสังคมไม่เห็นด้วย จากการได้สังเกตพฤติกรรมของเด็กหลังจากดูการ์ตูน 2 ประเภท พบว่า กลุ่มที่ 2 ที่ดูการ์ตูนโทรทัศน์ที่แสดงพฤติกรรมที่คนในสังคมไม่เห็นด้วย มีคะแนนพฤติกรรมสูงกว่ากลุ่มที่ 1 ซึ่งได้ดูการ์ตูนที่แสดงพฤติกรรมที่คนในสังคมไม่เห็นด้วยอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ และเมื่อวิเคราะห์พฤติกรรมที่รุนแรงระหว่างเพศ พบว่า เพศชายมีพฤติกรรมที่รุนแรงแตกต่างจากเพศหญิง อย่างมี

นัยสำคัญทางสถิติ

ลิททิน (Littin, 2001 : Website) ได้ศึกษารูปแบบความรู้และรูปแบบการเรียนรู้ รวมทั้งความชอบบรรยากาศ ระดับชั้นและเพศ เพื่อกำหนดผลกระทบต่อผลสัมฤทธิ์ทางการอ่าน ซึ่งวัดโดยใช้แบบทดสอบมาตรฐานการอ่าน และเพื่อกำหนดว่ารูปแบบการเรียนรู้ รูปแบบความรู้ การดำเนินการทางความรู้ และความชอบบรรยากาศเหล่านี้มีความสัมพันธ์กันอย่างไร กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนโรงเรียนประถมศึกษาในนครรัฐกลิน รัฐนิวยอร์ก จากชั้นเรียนที่นักเรียนแตกต่างกัน จำนวน 9 ห้อง 3 ห้องเรียนเลือกมาจากแต่ละระดับชั้น จากประถมศึกษาปีที่ 3 ถึง 5 ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวน พบว่า นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการอ่านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ มีสหสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญระหว่างวัดแบบต่าง ๆ เกี่ยวกับรูปแบบความรู้และการวัดจำเพาะเกี่ยวกับการมีบรรยากาศดีและกระบวนการสอน และพบว่า องค์ประกอบของรูปแบบการเรียนรู้จำเพาะมีสหสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญกับการวัดรูปแบบความรู้และการจัดกระทำกับบรรยากาศ ผลการวิเคราะห์ข้อมูลพบว่า นักเรียนที่มีอายุน้อยกว่าแตกต่างจากนักเรียนที่มีอายุมากกว่าอย่างมีนัยสำคัญ ในด้านความชอบรูปแบบการเรียนรู้ ส่วนความแตกต่างในรูปแบบการเรียนรู้ที่อาศัยเพศนั้น ส่วนใหญ่ไม่มีนัยสำคัญ ความแตกต่างด้านเพศพบด้วยว่าเด็กหญิงมีความสามารถทางการวิเคราะห์มากกว่าเด็กชาย ตามแบบวัด PLP (Dunn, 1991 : 124) และด้านความชอบบรรยากาศและการรู้จักบูรณาการก็มากกว่าเด็กชายทั้งนี้ตามหลักฐานจากแบบวัด SCLAT

โรเบิร์ตสัน (Robertson, 2002 : 1329) ได้ศึกษาการสร้างชุดการ์ตูนเดี่ยวขนาดใหญ่ โครงการนี้ศึกษาการ์ตูนตลกในหนังสือพิมพ์และบทบาทของการ์ตูนในฐานะที่เป็นเสียงของมนุษย์ที่มีพลังและมีเอกภาพ การ์ตูนเหล่านี้ถูกเปิดเผยออกมาว่าเป็นฉากกั้นที่มีชีวิตของประสบการณ์ของคนอเมริกัน ซึ่งเติบโตขึ้นและเปลี่ยนแปลงไม่เหมือนชีวิตตนเอง เป็นการเล่าเรื่องด้วยภาพเกี่ยวกับชีวิตและบุคลสมัยของคนเรา ความต้องการจะแสดงออกมาให้เห็นเพื่อนักเขียนการ์ตูนหญิงทั้งหลายในด้านนี้ที่ถูกเพศชายครอบงำแบบดั้งเดิม โครงการนี้จะสิ้นสุดลงด้วยการสร้างชุดการ์ตูนเดี่ยวขนาดใหญ่อันเป็นต้นฉบับเดิม ซึ่งเตรียมไว้ลงในสไลด์หนังสือพิมพ์ชั้นคลาสสิก การ์ตูนจำนวน 112 ภาพ จะเข้าปกเป็นหนังสือการ์ตูนจัดตามแนวนอนขนาด 7 และ 14x12 นิ้ว มีการ์ตูน 2 ตัว ปรากฏเคียงคู่กันในแต่ละหน้าเพียงด้านเดียวจำนวน 56 หน้า ในบทไหว้ครูการ์ตูนวันอาทิตย์ การ์ตูนทุกตัวที่ 7 และตัวที่ 8 จะปรากฏเป็นภาพสี

จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องทั้งในและต่างประเทศ พบว่า บทเรียนสำเร็จรูปที่สร้างขึ้นทำให้ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ได้ดีกว่าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกว่า การสอนแบบปกติ และมีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ที่ตั้งไว้ และบทเรียนสำเร็จรูป สามารถ นำมาใช้ได้เกือบทุกวิชา และทุกระดับชั้นจึงเป็นนวัตกรรมทางการศึกษาที่สมควรนำมาเป็นสื่อ เพื่อประกอบการเรียนการสอนของครูได้อย่างมีประสิทธิภาพ ผู้วิจัยจึงมีความสนใจและ เกิดแรงบันดาลใจที่จะพัฒนาทักษะการอ่านของผู้เรียนให้มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่สูงขึ้น โดยการพัฒนาสื่อประกอบการเรียนการสอนในรูปแบบของบทเรียนสำเร็จรูปประกอบการ ภา การ์ตูนเพื่อฝึกทักษะการอ่านภาษาอังกฤษ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 เพื่อพัฒนา ทักษะการอ่านภาษาอังกฤษของผู้เรียน ได้ดียิ่งขึ้น

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY